

*Academia de Științe
a Moldovei*

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 13 (trim. I) 2014

ISSN 1857-3126

Chișinău

Această inițiativă este susținută de către proiectul „Sprijin pentru Republica Moldova în procesul de implementare ZLSAC”, finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de către European Profiles led Consortium.

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Eugenia Lucașenco, Oleg Cara, Olga Timofei, Veronica Vragaleva, Viorica Popa, Victoria Clipa, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova

Această ediție a fost pregătită cu suportul acordat de proiectul „Sprijin pentru Republica Moldova în procesul de implementare ZLSAC”, finanțat de către Uniunea Europeană.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodușă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

Publicația „Tendințe în Economia Moldovei” este o ediție trimestrială produsă cu asistența Delegației Comisiei Europene în Republica Moldova. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: iefs@iefs.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	12
Capitolul I. PRODUCȚIA	18
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	28
Capitolul III. FINANȚE	38
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	54
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	72
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	77
ANEXE STATISTICE	85

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Igor Corman
Prim-ministru	Iurie Leancă
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați (Partidul Comuniștilor din Republica Moldova - 34, Partidul Liberal Democrat din Moldova - 31, Partidul Democrat din Moldova - 15, Partidul Liberal Reformator - 11, Deputați neafiliați - 10)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3557,6 mii locuitori (la începutul anului 2014)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (1 USD = 13,3875 MDL, 1 EUR = 18,3377 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BNP	- Bugetul Național Public
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul final al autorităților publice
CFP	- Consumul final al populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul protecției efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
OMS	- Organizație de Microfinanțare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare adăugată brută
VMS	- Valorile mobiliare de stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-martie 2014 (%)	21
Tabelul 1.2. Activitatea de transportare a mărfurilor, pe moduri de transport în ianuarie-martie 2014	25
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2013 – aprilie 2014	35
Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat externe pe valute, % din total datorie externă.....	43
Tabelul 3.2.1. Evoluția activelor bancare după volum și structură, %.....	45
Tabelul 3.2.2. Structura creditelor în economia Republicii Moldova, %	46
Tabelul 3.2.3. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %	47
Tabelul 3.2.4. Evoluția obligațiunilor bancare după volum și structură, %	48
Tabelul 3.2.5. Evoluția nr. participanților profesioniști pe piața financiar nebancaară a sectorului mirofinanțării din Republica Moldova, în perioada 2012-2013	52
Tabelul 3.2.6. Activitatea organizațiilor de microfinanțare în perioada 2012-2013, mil. MDL...	52
Tabelul 4.1. Balanța de plăți – Contul curent (prezentare sintetică).....	54
Tabelul 4.2. Evoluția comerțului exterior cu servicii în trimestrul I 2014.....	55
Tabelul 4.3. Balanța de plăți – Contul de capital și financiar (prezentare sintetică).....	57
Tabelul 4.4. Structura și evoluția exporturilor pe grupe de produse în ianuarie-martie 2014 ...	60
Tabelul 4.5. Structura și evoluția importurilor pe grupe de produse în ianuarie-martie 2014 ..	63
Tabelul 4.6. Tendințe de dezvoltare ale principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova (% , f.p.s.a.p.)	69
Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing business” pentru Republica Moldova	72
Tabelul 5.2. Indicele Global al Competitivității pentru Republica Moldova	74
Tabelul 6.1. Evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-martie 2014, mii pers.	77
Tabelul 6.2. Câștigul salarial mediu nominal brut în ianuarie-martie 2014 pe activități economice, MDL.....	80
Tabelul 6.3. Minimul de existență ale Regiunii din partea stângă a Nistrului în ianuarie-martie 2014.....	84

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-martie 2008-2014 (%).....	18
Figura 1.2. Contribuția la formarea și creșterea PIB a componentelor pe categorii de resurse în ianuarie-martie 2008-2014 (%).....	19
Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-martie 2014 față de perioada respectivă a a. 2013 (%).....	19
Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-martie 2008-2014 (%).....	20
Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în martie 2012-martie 2014 (%).....	21
Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-martie 2008-2014 (%).....	22
Figura 1.7. Evoluția volumului investițiilor în active materiale pe termen lung în ianuarie-martie 2008-2014 (%).....	23
Figura 1.8. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe forme de proprietate în ianuarie-martie 2013 și 2014 (%).....	24
Figura 1.9. Numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective în ianuarie-martie 2008-2014 (mii persoane).....	26
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere al IPC și a componentelor sale, %.....	28
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %.....	29
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere al prețurilor producției industriale și al componentelor sale, %.....	30
Figura 2.1.4. Evoluția prețurilor în construcții, % (f.p.s.a.p.).....	30
Figura 2.1.5. Evoluția prețurilor produselor agricole, % (f.p.s.a.p.).....	31
Figura 2.1.6. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO.....	31
Figura 2.1.7. Ritmul anual de creștere al IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	32
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2014.....	33
Figura 2.2.2. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL.....	34
Figura 2.2.3. Evoluția volumului rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valute străine la BNM.....	34
Figura 2.2.4. Evoluția agregatelor monetare și a bazei monetare, mil. MDL.....	36
Figura 2.2.5. Structura masei monetare M3.....	36
Figura 3.1.1. Structura veniturilor Bugetului public național în trimestrul I al anului 2014.....	38
Figura 3.1.2. Structura veniturilor fiscale în trimestrul I al anilor 2013 și 2014, mil. MDL.....	39
Figura 3.1.3. Volumul cheltuielilor realizate din BPN în trimestrul I al anilor 2013 și 2014, mil. MDL.....	40
Figura 3.1.4. Structura datoriei de stat pe instrumente, mil. MDL.....	42
Figura 3.1.5. Structura datoriei de stat externe la 31.03.2013, 31.12.2013 și 31.03.2014, mil. MDL.....	42
Figura 3.1.6. Structura datoriei de stat interne la 31.03.2013, 31.12.2013 și 31.03.2014, mil. MDL.....	43
Figura 3.2.1. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare, %.....	44
Figura 3.2.2. Evoluția soldului creditelor – creștere anuală, %.....	45
Figura 3.2.3. Structura portofoliului de credite pe ramuri, la 31.03.2014, %.....	46
Figura 3.2.4. Depozitele și creditele sectorului bancar la data de 31.03.2014, mil. MDL.....	47
Figura 3.2.5. Evoluția capitalului sistemului bancar, mil. MDL.....	48
Figura 3.2.6. Evoluția soldului depozitelor – creștere anuală f-a-p, %.....	49
Figura 3.2.7. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL, %.....	49

Figura 3.2.8. Evoluția profitului bancar, mil. MDL	50
Figura 3.2.9. Indicatori de lichiditate și suficiența capitalului, %.....	50
Figura 3.2.10. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare Transnistrene, %.....	51
Figura 3.2.11. Top 5 OMF conform valorii activelor și împrumuturile acordate în anul 2013, mil. MDL.....	53
Figura 4.1. Comerțul exterior cu servicii, 2012-2014.....	55
Figura 4.2. Evoluția influxului de remiteri în anii 2011-2014.....	58
Figura 4.3. Remiterile efectuate din străinătate conform sursei geografice	58
Figura 4.4. Influxul net de ISD în economia Republicii Moldova în anii 2011-2014.....	59
Figura 4.5. Comerțul exterior cu bunuri, 2012-2014.....	59
Figura 4.6. Principalele produse manufacturate ce au avut o contribuție pozitivă asupra evoluției exporturilor	62
Figura 4.7. Evoluția geografică a exporturilor, 2011-2014, %.....	63
Figura 4.8. Evoluția principalelor grupe de produse la import în trimestrul I, 2012-2014, %	64
Figura 4.9. Evoluția geografică a importurilor, 2011-2013.....	65
Figura 4.10. Evoluția balanței comerciale cu bunuri în trimestrul I, 2011-2014.....	66
Figura 4.11. Deficitul comercial pe categorii de produse, trimestrul I, 2013-2014	66
Figura 4.12. Evoluția lunară a comerțului exterior al Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2012-2014	67
Figura 4.13. Structura geografică a exportului Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2013-2014	67
Figura 4.14. Structura geografică a importului Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2013-2014	68
Figura 5.1. Indicele Global al Competitivității pe componente, 2013-2014	75
Figura 5.2. Principalele tendințe ale schimbării mediului de afaceri în anii 2011-2013,%.....	76
Figura 6.1. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-martie 2014, %.....	78

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Începutul anului 2014 a fost marcat de un șir de evenimente politice, economice și sociale.

15 ianuarie

Prim-ministrul Iurie Leancă a avut o întrevedere cu reprezentanții misiunii Fondului Monetar Internațional. Șeful misiunii, Max Alier, a declarat că FMI apreciază foarte înalt evoluția indicatorilor macroeconomici ai Republicii Moldova și este gata să ofere asistență Republicii Moldova în cadrul unui nou Program. Oficialul a opinat că creșterea economică impresionantă, obținută în anul 2013, se datorează nu doar rezultatelor bune în agricultură, dar și politicilor economice adecvate, promovate în Republica Moldova începând cu 2009. Max Alier a precizat că noul Program se va axa pe trei obiective principale: asigurarea durabilității fiscal-bugetare, menținerea unei politici monetare prudente și consolidarea sectorului financiar și ar putea fi încheiat pe un termen de 15 luni.

20 ianuarie

Investiții de aproximativ 2 mil. EUR vor fi efectuate de trei rezidenți noi ai Zonei Economice Libere Bălți, ai subzonei patru, Strășeni. Cel mai mare proiect investițional va fi realizat de Întreprinderea Mixtă „ITALPROD” SRL, care planifică producerea utilajului pentru prelucrarea strugurilor. Volumul de investiții va constitui 1,2 mil. EUR, volumul vânzărilor 4 mil. MDL/anual. ÎM „FERPONT” SRL va produce structuri din oțel pentru beton armat. Conform condițiilor concursului, volumul investițiilor pentru realizarea proiectului în cauză va constitui 500 mii EUR. Volumul vânzărilor – 1 mil. EUR/anual. Întreprinderea „ENERGY SOLARIS” SRL va produce echipament pentru captarea și transformarea energiei solare în scopul încălzirii apei și încăperilor. Volumul de investiții va constitui 100 mii EUR, volumul vânzărilor – 2,5 mil. MDL/anual.

30 ianuarie

Bugetului Capitalei pentru 2014 a fost aprobat în lectura a doua. Proiectul de buget a fost susținut de 39 de consilieri din toate fracțiunile CMC, cu excepția aleșilor locali din Partidul Socialiștilor, care s-au abținut. Proiectul bugetului municipiului Chișinău pentru 2014 prevede venituri de 2,693 mlrd. MDL, cheltuieli de 2,873 mlrd. MDL și un deficit de 0,18 mlrd. MDL.

7 februarie

Primăria municipiului Chișinău a semnat un acord cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană pentru Investiții, pentru finanțarea proiectului de modernizare a sistemului de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare din oraș. Valoarea totală a proiectului este de 62 de mil. EUR. 48 de mil. EUR sunt creditele oferite de către BERD și BEI, în părți egale, iar 13,8 mil. EUR au fost oferite de Uniunea Europeană sub formă de grant pentru realizarea proiectului. Banii vor fi utilizați la reabilitarea a peste 200 de km de apeduct. De asemenea, din acești bani urmează să fie modernizată stația de epurare, construite și modernizate în jur de 50 de fântâni arteziene. Totodată, autoritățile își propun să construiască și o uzină de producere a hipocloridului de sodiu folosit în prezent la tratarea apei care ajunge în robinetele chișinăuenilor.

12 februarie

Circa 400 de milioane de lei au fost alocate din Fondul Rutier pentru drumurile care duc spre școlile, grădinițele, spitalele și primăriile din sate. De asemenea, a fost aprobat Programul de repartizare a mijloacelor Fondului Rutier. În total, fondul rutier pentru anul 2014 constituie 1,326 mlrd. MDL. Astfel, conform Programului privind repartizarea mijloacelor Fondului Rutier, 616 mil. MDL revin pentru drumurile naționale, iar 319 mil. MDL pentru drumurile locale. Fondul Rutier este utilizat pentru finanțarea întreținerii, reparației și reconstrucției drumurilor publice naționale și locale, administrării drumurilor publice, dar și a proiectării de drumuri, dezvoltării bazei de producere a unităților care deservește drumurile, producerii de materiale de construcție rutieră, procurării de tehnică și utilaj pentru întreținerea drumurilor, susținerii anumitor lucrări de cercetare științifică, de proiectare și construcție în domeniu.

26 februarie

În perioada 27-28 februarie 2014 la Viena s-a desfășurat prima rundă de negocieri din acest an în formatul „5+2” privind reglementarea conflictului transnistrean.

5 martie

Ministrul Economiei, Valeriu Lazăr și managerul de țară al Băncii Mondiale, Abdoulaye Seck, au semnat Acordul de grant dintre Republica Moldova, Banca Internațională pentru Reconstrucții și Dezvoltare și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea pregătirii Proiectului de Ameliorare a Competitivității II (PAC II). Valoarea totală a proiectului constituie 495,500 USD și va fi finanțat din Fondul fiduciar programatic multi-donator pentru dezvoltarea capacităților în regiunea Europei și Asiei Centrale. Proiectul conține patru componente, acestea vizând consolidarea capacității Reformei Regulatorii, a competitivității IMM-urilor, instrumentelor fiscale, a capacităților de achiziții publice și managementul financiar.

30 martie

La 30 martie 2014, a avut loc vizita oficială a asistentului pentru Afaceri Europene și Eurasiatice al secretarului de Stat al SUA, Victoria Nuland în Republica Moldova. Ca rezultat al întrevederii cu Dna Natalia Gherman, ministrul de externe al Republicii Moldova, Dna Victoria Nuland a reiterat dorința SUA de a acorda Republicii Moldova 10 mil. USD, care vor fi utilizați pentru securizarea frontierelor.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Evoluția sectorului real al economiei naționale în ianuarie-martie 2014 a fost marcată de creșterea producției în majoritatea sectoarelor economice. Conform statisticilor oficiale, produsul intern brut (PIB) în trimestrul I a.c. a constituit 21469 milioane lei, în creștere cu 3,6% față de perioada respectivă a anului 2013 (în termeni reali). În perioada ianuarie-martie 2008-2014 PIB a marcat o majorare de 14,4% și o rată medie anuală de creștere de 2,3%.

Ca rezultat al ponderii sporite a serviciilor în PIB (circa 2/3) și a ritmului de creștere în trimestrul I 2014 a volumului de activitate de 3,6%, acest sector a determinat creșterea principală a PIB – cu 2,3%.

Sub aspectul utilizării, cea mai mare contribuție asupra creșterii PIB a avut-o evoluția comerțului internațional. Majorarea în ianuarie-martie 2014 a exporturilor de bunuri și servicii cu 3,4%, pe fundalul reducerii importurilor cu 0,5% a condiționat sporirea PIB cu 2,2%.

În ianuarie-martie a.c., comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2013, producția industrială a înregistrat o creștere de 6,3%, susținută de industria prelucrătoare (+12,4%) și cea extractivă (+15,8%), care au contribuit la majorarea volumului total de producție, respectiv, cu 8,4% și 0,2%. Totuși, producția industrială realizată în trimestrul I a.c., rămâne a fi sub nivelul perioadei respective a anului pre-criză, 2008 (cu 9,5%).

Producția agricolă în ianuarie-martie 2014 a înregistrat o creștere de 7,4% față de perioada similară a anului 2013, generată de majorarea cu același ritm a volumului producției animale.

În perioada de analiză a sporit, în continuare, activitatea de transportare a mărfurilor (volumul mărfurilor transportate – cu 13,4% și parcursul mărfurilor – cu 1,1%). Totodată, numărul pasagerilor transportați cu transportul public s-a redus cu 5,6%, parcursul pasagerilor fiind în creștere – cu 1,3%.

Evoluții pozitive în trimestrul I a.c. au fost marcate în domeniul activității turistice. Față de ianuarie-martie 2013, numărul total al persoanelor cazate în structurile de cazare turistică colective a fost în creștere, cu 4,7%. În trimestrul I a.c. prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor au beneficiat de servicii turistice 24,4 mii de turiști și excursioniști, cu 18,5% mai mulți în comparație cu perioada similară a anului precedent, pe seama tuturor formelor de turism (emițător, receptor și intern).

Prețuri, rate de schimb și politica monetară

În perioada ianuarie-martie 2014 indicele prețurilor de consum s-a situat în interiorul intervalului de variație de $\pm 1,5$ p.p. de la ținta de 5,0 la sută, stabilită de BNM pentru anul curent. În primele 3 luni ale anului indicele prețurilor de consum a crescut cu 1 punct procentual, comparativ cu perioada similară a anului precedent, și a fost de 5,4%. La accelerarea indicelui prețurilor de consum cel mai mult a contribuit creșterea prețurilor la produsele alimentare, pe fundalul deprecierei monedei naționale față de valutele principalilor parteneri comerciali și intensificării ritmurilor lunare de creștere a prețurilor internaționale la produsele alimentare.

În trimestrul I, 2014 au cunoscut creșteri neuniforme și alți indici ai prețurilor:

- ✓ prețurile producției industriale au crescut cu 4,9%, față de aceeași perioadă din 2013. Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, pentru perioada respectivă, a fost

înregistrată la prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, la producția de băuturi răcoritoare nealcoolice și la fabricarea produselor lactate;

- ✓ în sectorul construcțiilor ritmul de creștere al prețurilor s-a redus cu 1,5 p.p., comparativ cu perioada similară a anului precedent, și a constituit 9,1%. Cele mai mari creșteri de prețuri la construcții au fost înregistrate în agricultură, industria prelucrătoare, electroenergetica și construcția de locuințe;
- ✓ cu 15,2% față de ianuarie-martie 2013, s-au redus prețurile producătorului la produsele agricole. Cea mai mare contribuție la reducerea ritmului anual de creștere a acestui indicator de preț au avut-o produsele vegetale, continuând tendința de scădere din a doua jumătate a anului precedent, dat fiind anul agricol favorabil pe care l-am avut.

În primele trei luni ale anului 2014 cursul mediu de schimb al monedei naționale a fost de 18,3 MDL/EUR și 13,3 MDL/USD, fiind înregistrată o depreciere față de moneda unică europeană cu 13,9% și față de dolarul SUA cu 9,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Deprecierea monedei naționale este conformă politicii monetare promovate de BNM în vederea ajustării evoluțiilor economice interne cu politicile macroeconomice promovate de autorități. Accentuarea tendinței de depreciere a monedei naționale față de principalele valute de referință poate crea riscuri pentru economia națională. Deprecierea ar putea cauza dificultăți în rambursarea creditelor în valută (USD și EURO) fapt ce ar putea duce la reducerea calității portofoliului de împrumuturi bancare. Sporirea presiunii asupra prețurilor de consum și reducerea capacității de cumpărare a consumatorilor.

În perioada ianuarie–martie 2014, BNM a promovat politica monetară ajustându-și acțiunile în dependență de conjunctura economică. Menținerea prețurilor în ritmuri de creștere temperate și lipsa de presiuni inflaționiste majore a determinat conservarea ratelor dobânzilor asociate instrumentelor de politică monetară la nivelul atins în a doua jumătate a anului precedent. Rata rezervelor obligatorii a rămas și ea neschimbată, la nivelul de 14%.

În trimestrul I, 2014, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, BNM a intervenit pe piața valutară, preponderent, în calitate de vânzător de valută străină. Aceste intervenții au condus la micșorarea activelor oficiale de rezervă cu 3,3% față de volumul acestora de la sfârșitul anului 2013.

Ritmul de creștere a indicatorilor monetari în primele trei luni ale anului 2014 s-a temperat ușor, comparativ cu ritmul înregistrat la sfârșitul anului precedent, însă se menține la un nivel înalt în comparație cu perioada similară a anului precedent. S-a modificat ușor și structura masei monetare, diminuându-se ponderea depozitelor la termen și depozitelor în valută.

Finanțe publice

Examinând structura veniturilor BPN în primul trimestru al anului 2014, se observă că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (88,3%), ponderea în cauză majorându-se cu 703,3 mil. MDL sau 10,5%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Totodată, au înregistrat creșteri majore de 11,5% și, 15,0% veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice și, respectiv, veniturile provenite din fonduri speciale.

Vizavi de structura veniturilor BPN în anul 2013 se observă că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale. Se remarcă o descreștere a ponderii TVA în total venituri fiscale, în timp ce ponderea impozitelor directe, în special, a impozitului pe venit, crește. Aceasta ar putea să fie drept rezultat al creșterii gradului de responsabilitate fiscală a populației și a agenților economici ca rezultat a revizuirii relațiilor organ fiscal – contribuabil, realizată de administrația fiscală națională.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în primul trimestru al anului 2014 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social, ponderea acestora rămânând constantă, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Executarea bugetului public național în primul trimestru al anului 2014 a rezultat cu un deficit în mărime de 70,0 mil. MDL, ceea ce este cu 6,7% mai puțin ca valoarea deficitului înregistrată în aceeași perioadă a anului 2013.

Ca evoluție, menționăm tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă. În ceea ce ține de datoria de stat internă, se reliefa o tendință de creștere a ponderii datoriei pe termen scurt în total datorii interne, luate după criteriul maturității.

Din total datorie de stat externă, 245,8 mil. MDL au fost utilizate pentru rambursarea sumei principale și 46,6 mil. MDL – pentru serviciul datoriei de stat externe.

Sectorul bancar

Pe parcursul I trimestru 2014, evoluția sectorului bancar din Republica Moldova continuă să fie stabilă, înregistrând bune performanțe la principalii indicatori de activitate. Astfel, la sfârșitul lunii martie 2014, comparativ cu sfârșitul lunii decembrie 2013, s-au înregistrat următoarele evoluții la principalii indicatori ai sectorului bancar:

- ✓ Majorarea activelor bancare cu 3,36%, până la 78744,2 mil. MDL;
- ✓ Creșterea soldului creditelor bancare cu 3,18%, până la 44048,5 mil. MDL;
- ✓ Avansarea soldului depozitelor bancare cu 1,31%, până la 45672,2 mil. MDL;
- ✓ Creșterea volumul creditelor neperformante de la 11,6% la 13,2%;
- ✓ Scăderea ratei medii a dobânzii la credite în monedă națională, de la 12,29% în ianuarie 2014 până la 11,60% în luna martie 2014;
- ✓ Creșterea ratei medii a dobânzii la credite în monedă străină, de la 7,83% în ianuarie 2014, până la 8,12% în martie 2014, sau cu 3,7 p.p.;
- ✓ Scăderea marjei bancare de la 6,69% în decembrie 2013, până la 5,66%, sau cu 1,03 p.p.;
- ✓ Scăderea profitului bancar de 4 ori, constituind 252,1 mil. MDL.

La 31.03.2014, profitul bancar a constituit 252,1 mil. MDL în scădere cu 11% față de 31.03.2013, când acest indicator a însumat 282,3 mil. MDL. Unica bancă comercială care a înregistrat rezultate financiare negative la sfârșitul lunii martie 2014 de 54,3 mil. MDL, este B.C. „Eximbank Gruppo Veneto Banca” S.A. De menționat că, liderul la capitolul profit este B.C. „Moldova Agroindbank”, înregistrând valoarea de 95,4 mil. MDL, urmată de către B.C. „Moldindconbank” cu un profit de 95,1 mil. MDL și B.C. „Victoriabank” cu 44,4 mil. MDL. În acest context, profitul celor 3 lideri reprezintă 83,1% din întreg profitul înregistrat pe sistemul bancar.

Sectorul extern

Situația economică a partenerilor comerciali din spațiul estic – Federația Rusă și Ucraina, la finele anului precedent crea premise pentru o performanță mai redusă a comerțului exterior al țării în anul curent. Situația este incertă în privința riscurilor, care s-ar putea realiza până la finele anului – înrăutățirea în continuare a situației economice a acestor țări, restricționarea importului anumitor categorii de produse agroalimentare în Federația Rusă și, respectiv măsura în care acestea ar putea afecta exporturile și producția internă.

Începutul anului nu a fost de bun augur pentru exportatorii naționali – producători și intermediari. În pofida unui avans bun al agriculturii în anul precedent și, deci, al disponibilităților de produse agroalimentare, dar și al industriei în primele luni ale anului curent, în ianuarie-martie valoarea exporturilor a fost în scădere cu 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului

precedent, iar a importurilor cu 2%, constituind 573,2 mil. USD și, corespunzător 1218,2 mil USD. Impulsurile negative au venit în special din partea țărilor partenere din est:

- ✓ Federația Rusă și-a redus cererea pentru o serie de produse importate din Republica Moldova - atât agroalimentare, cât și nealimentare. În primele trei luni ale anului s-a înregistrat o reducere cu 38% a valorii exporturilor către această destinație f.p.s.a.p., iar situația s-ar putea înrăutăți până la finele anului. Instituțiile internaționale și autoritățile rusești vorbesc despre posibilitatea intrării Federației Ruse în recesiune. Pe de altă parte, deși au fost inițiate negocieri în vederea reducerii riscurilor impunerii anumitor restricții pentru importul produselor moldovenești, posibilitatea realizării acestora este relativ înaltă, ceea ce ar face necesară adoptarea unor măsuri de precauție de către agenții economici moldoveni concentrați pe această piață și de către autoritățile naționale.
- ✓ Au început să piardă din rezistența anului precedent și exporturile către Ucraina, fiind în scădere în primul trimestru cu 4,6% f.p.s.a.p. O influență majoră în acest sens a avut-o reducerea valorii semințelor de floarea soarelui exportate, sub influența micșorării valorii unitate de export. Multe produse s-au bucurat, deocamdată, de o cerere superioară față de perioada similară a anului trecut. Totodată cererea ar putea să se reducă treptat.

La fel, în primul trimestru s-a redus brusc și valoarea exporturilor în alte țări, în special în Turcia, dar scăderea a avut loc mai cu seamă din cauza epuizării factorilor de conjunctură, care au determinat creșterea exporturilor în prima jumătate a anului precedent către această destinație (majorarea livrărilor de metale și semințe de floarea soarelui, în rezultatul întreprinderii activității uzinei metalurgice de la Râbnîța și fabricii de producere a uleiului vegetal „Floarea soarelui” SA).

Parțial aceste efecte negative au fost compensate de dinamica creșterii exporturilor către Uniunea Europeană, care i-a asigurat prin urmare o cotă de 55,6% în total exporturi și impulsivitatea acestora de livrările de produse, cu preponderență autohtone: uleiuri, cabluri, îmbrăcăminte, mobilă, cereale ș.a.

Continuând tendința anilor precedenți, se reduce presiunea deficitului comercial, care a fost în scădere, primele trei luni ale anului cu 1,2%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Pozitiv în acest sens a fost influența reducerii importului de petrol și gaze și a produselor alimentare.

Pe termen scurt riscurile rămân a fi înalte pentru exporturi, care vor contamina și alte sectoare, iar cele mai vulnerabile în acest sens sunt: produsele agricole ușor perisabile, industria vinului, serviciile de transport și comerț. În acest context, în vederea preîntâmpinării scăderii activității în aceste domenii și a exporturilor, principalele direcții de acțiune ar trebui să fie:

- ✓ Dezvoltarea structurii postrecoltare în sectorul agricol;
- ✓ Crearea și dezvoltarea capacităților de procesare a materiilor prime agricole;
- ✓ Promovarea produselor autohtone pe piața internă și dezvoltarea culturii de consum a consumatorilor locali;
- ✓ Diversificarea piețelor de desfacere, în special a producătorilor exportatori, concentrați pe piața rusească.

Mediul de afaceri

În clasamentele realizate în ultimii ani de către diverse organizații internaționale și agenții de rating, Republica Moldova se plasează pe poziții destul de modeste, fapt ce indică direct asupra deficiențelor structurale ale economiei naționale.

În raportul Doing business 2014 situația Republicii Moldova s-a îmbunătățit cu 8 poziții, comparativ cu clasamentul anului precedent, situându-se pe locul 78 din 189 de țări. Ca și în anii

precedenți, poziția cea mai joasă conform indicatorilor utilizați la elaborarea clasamentului, revine obținerii autorizațiilor de construcție (poziția 174). De asemenea, o situație precară s-a înregistrat la indicatorii Accesul la energie electrică (locul 165) și Comerțul extern (locul 150).

În clasamentul libertății economice, Republica Moldova în anul 2014 ocupă locul 110 din 186 de țări. Potrivit clasamentului Indicelui de liberate economică, economia Republicii Moldova indică un grad redus de libertate.

Conform raportului Global de Competitivitate în perioada 2013-2014 din 148 de state, care au participat la studiu, Republica Moldova a ocupat locul al 89-lea, situația înrăutățindu-se cu 2 poziții față de clasamentul raportului precedent. Potrivit Forului Economic Mondial, Republica Moldova se află la stadiul I, și anume competitivitatea determinată de factori de producție (forța de muncă necalificată sau slab calificată; resurse naturale). IGC pentru RM este de 3,9.

Potrivit proiectului de cercetare științifică al INCE: „Perfecționarea politicii de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și consolidarea parteneriatului între business și organele administrației publice”, etapa a. 2013 „Cercetarea procesului de creare a parteneriatului public-privat, identificarea factorilor, evaluarea formelor și direcțiilor de dezvoltare a acestuia” (director de proiect – Aculai E., dr.), activitatea antreprenorilor este intimidată de înrăutățirea unor factori, precum: existența resurselor de muncă necesare; activitatea funcționarilor de stat, implicați în reglementarea activității antreprenoriale; atractivitatea investițională a afacerilor autohtone; legislația, care reglementează activitatea antreprenorială.

Sectorul social

Situația demografică. În ianuarie-martie 2014, numărul *născuților-vii* total pe țară a constituit 8988 pers., fiind în creștere nesemnificativă – 0,1%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Rata natalității a constituit 10,2 *născuți-vii* la 1000 locuitori. Numărul celor *decedați* a constituit 10956 pers. Mortalitatea generală a înregistrat o creștere de 0,9% comparativ cu anul precedent. Rata mortalității a constituit 12,5 *decedați* la 1000 locuitori. Scăderea naturală a constituit 1968 pers. sau a fost de 2,3 persoane la 1000 locuitori, față de 2,2 în T. I 2013. Numărul *copiilor decedați în vârstă sub 1 an* în această perioadă s-a majorat cu 6,5%. Rata mortalității infantile, constituind 11,0 *decedați în vârstă sub un an* la 1000 *născuți-vii*. Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 4152, fiind în creștere cu 6,5% față de perioada similară a anului precedent. Rata nupțialității a constituit 4,7 *căsătorii* la 1000 locuitori. Numărul *divorțurilor* total pe țară constituie 2957, fiind în creștere de 1,3% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,4 *divorțuri* la 1000 locuitori.

Migrarea populației. În ianuarie-martie 2014, potrivit Ministerului Afacerilor Interne, permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 683 cetățeni străini și 68 repatriați. În structura imigranților după scopul sosirii au dominat cei imigrați la muncă – 40,3%, de familii – 37,2%, cetățeni imigrați la studii – 8,8%, din alte cauze – 13,7%.

Piața forței de muncă. Populația economic activă în trimestrul I 2014 a RM a constituit 1128,1 mii pers., fiind în creștere cu 0,6% (7,1 mii pers.) față de T. I 2013. Rata de activitate a populației de 15 ani și peste a constituit 37,7%, fiind practic la nivelul înregistrat în trimestrul respectiv al anului precedent (37,5%). Populația ocupată a constituit 1070,6 mii pers., crescând cu 3,9% față de T. I 2013. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 35,8%, înregistrând o creștere de 1,3 p.p. în comparație cu T. I 2013. Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei BIM a fost de 57,5 mii pers., fiind cu 33,3 mii mai mic față de T. I 2013. Rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 5,1%, fiind mai mică față de T. I 2013 (8,1%). Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 62,3% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fiind mai mică decât nivelul trimestrului respectiv al anului 2013 cu 0,2 p.p., sau cu 5,3 mii pers. Șomajul înregistrat, conform datelor ANOFM, la 1 aprilie 2014 în căutarea unui loc de muncă se aflau 23,7 mii șomeri înregistrați, fiecare al unsprezecelea fiind disponibilizat de la unitățile economice.

Remunerarea muncii. În luna martie 2014, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3912,4 MDL, înregistrând o creștere cu 7,3% față de luna martie 2013. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna martie curent 3471,1 MDL (+6,6% față de martie 2013). În sectorul economic (real) câștigul salarial a înregistrat 4095,6 MDL (+7,6% față de martie 2013). Indicele câștigului salarial real pentru luna martie 2014 față de luna martie 2013, calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum, a fost de 101,5%.

Protecția socială a populației. Numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2014 a constituit 659,1 mii pers. sau cu 9,8 mii pers. mai mult, comparativ cu 1 aprilie 2013. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2014 a constituit 1021,3 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 6,5% față de 1 aprilie 2013.

Veniturile disponibile ale populației în T. I 2014 au constituit în medie pe o persoană pentru o lună 1650,0 MDL conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, sporind cu 5,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. În termeni reali – indicele prețurilor de consum veniturilor populației a atins 0,3%. Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 42,6% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind practic la nivelul T. I 2013. În T. I 2014 prestațiile sociale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor în proporție de 20% sau cu 0,6 p.p. mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent. Veniturile obținute din activitățile pe cont propriu reprezintă 16% din veniturile populației, inclusiv 10,1% sunt veniturile din activitatea individuală agricolă, iar 5,9% – veniturile din activitatea individuală non-agricolă. Transferurile bănești din afara țării reprezintă 17% din total venituri, iar contribuția acestora este cu 0,4 p.p. mai mare față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în T. I 2014 au constituit în medie pentru o persoană 1731,9 MDL, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului precedent cu 4,6%. În termeni reali cu ajustarea la indicele prețurilor de consum populația a cheltuit în medie cu 0,8% mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Cea mai mare parte a cheltuielilor tradiționale este destinată necesarului de consum alimentar – 43,9%. Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 18,6% din cheltuielile totale de consum (+ 0,3 p.p.), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,4% (+ 0,8 p. p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (6,6% față de 6,7% în T. I 2013), transport (4,4% față de 4,6%), comunicații – 4,5% (nivelul anului precedent), dotarea locuinței – 3,2% (nivelul anului precedent), învățământ (0,6% față de 0,8%), etc.

Occurența bolilor. Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-martie 2014 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri prin parotidită epidemică, hepatite virale și a infecțiilor intestinale acute. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire. În cazul morbidității de boli „social determinate” se remarcă o majorare a cazurilor de pediculoză și a infecțiilor gonococice, respectiv cu 27,6% și 12,0%. În ianuarie-martie 2014 numărul purtătorilor virusului imunodeficienței umane a constituit 133 persoane. Totodată, au fost înregistrate 48 cazuri de boală al Sindromului Imunodeficienței Dobândite.

Infrafracțiuni. În ianuarie-martie 2014 s-au înregistrat 8,9 mii infrafracțiuni sau cu 8,4% mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie la 10 mii locuitori revin 25 infrafracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infrafracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 39 infrafracțiuni la 10 mii locuitori și 31 infrafracțiuni la 10 mii locuitori, ceea ce respectiv depășește mediu pe țară de 1,5 ori. Din total infrafracțiuni înregistrate, fiecare a șaptea este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infrafracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 2,0%.

Capitolul I

PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

Produsul intern brut (PIB) în trimestrul I 2014 a constituit 21469 milioane lei (în prețuri curente de piață), în creștere cu 3,6% față de perioada respectivă a anului precedent (în prețuri comparabile). Astfel, pe fundalul reducerii marcate în anul de criză 2009 cu 6,9% și a evoluției ascendente în perioada ulterioară, în ianuarie-martie 2008-2014 PIB a marcat o majorare de 14,4% și o rată medie anuală de creștere de 2,3%.

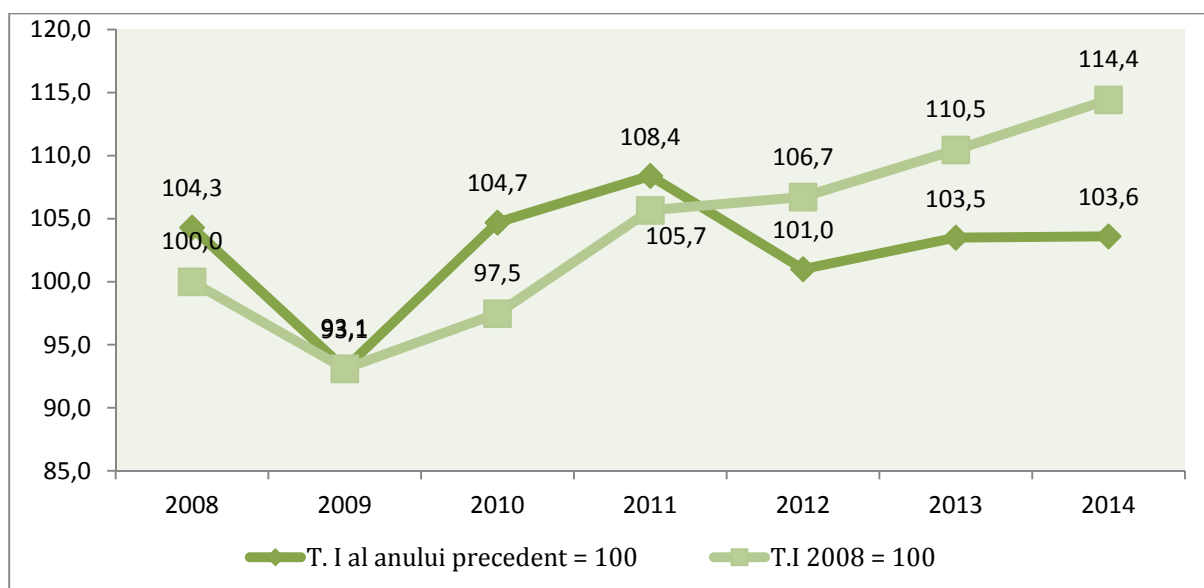

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-martie 2008-2014 (%)

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Cele mai importante contribuții la creșterea PIB în ianuarie-martie 2014 în calcul anual, le-au avut următoarele ramuri ale economiei naționale:

- *Industria*, a cărei volum de activitate s-a majorat cu 7,1%, cu o pondere de 15,3% în structura produsul intern brut, a determinat creșterea PIB cu 1,0%;
- *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul*, precum și *transporturile și comunicațiile*, ale căror contribuții la formarea PIB au constituit câte 12,4%, au influențat, de asemenea, în egală măsură, majorarea PIB – cu câte 0,6%.

Ca rezultat al ponderii sporite a serviciilor în PIB (circa 2/3) și al ritmului de creștere în trimestrul I 2014 a volumului de activitate de 3,6%, acest sector a determinat creșterea principală a PIB – cu 2,3%.

Activitățile economice de producere a bunurilor, deși au înregistrat o majorare sporită a volumului de activitate (cu 7,1%), au contribuit la majorarea PIB doar cu 1,3%. Impozitele nete pe produse, marcând un ritm de creștere de 0,9%, scăzut în comparație cu cel al valorii adăugate brute (de 4,2%), au marcat o contribuție la formarea PIB de 16,7% (în descreștere cu 1 p.p. în comparație cu trimestrul I 2013) și au generat majorarea acestuia cu 0,2 la sută.

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, oferite de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

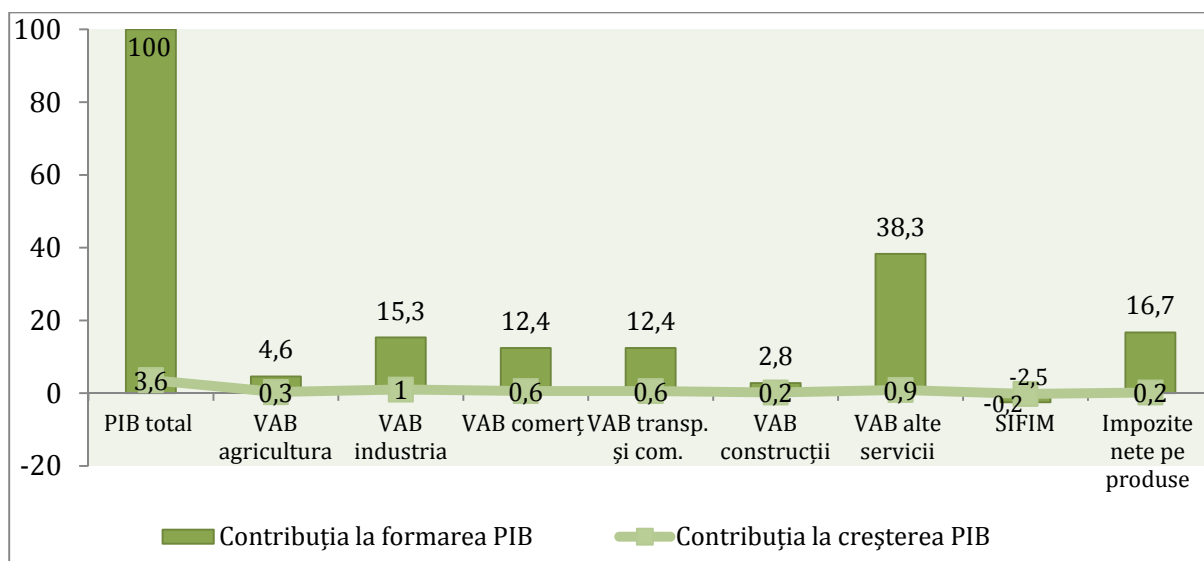

Figura 1.2. Contribuția la formarea și creșterea PIB a componentelor pe categorii de resurse în ianuarie-martie 2008-2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Sub aspectul utilizării, contribuția principală la creșterea PIB a fost marcată de evoluția comerțului internațional. Majorarea în ianuarie-martie 2014 a exporturilor de bunuri și servicii cu 3,4%, pe fundalul reducerii importurilor cu 0,5% a condiționat micșorarea valorii negative a exportului net ca contribuție la formarea PIB până la (-)38,4%, generând sporirea PIB cu 2,2%.

Evoluția PIB în trimestrul I a.c. a fost marcată pozitiv și de formarea brută de capital fix (FBCF), care fiind în creștere cu 8,6% și deținând ponderea de 23,2% în PIB, a determinat majorarea valorii acesteia cu 1,8%. Concomitent, reducerea volumului stocurilor a cauzat atenuarea evoluției PIB în calcul anual cu 0,9%.

Comparativ cu trimestrul I al anului precedent, a fost marcată creșterea cu ritm redus a consumului final al gospodăriilor populației, CFP (+0,6%) și reducerea, în continuare, a consumului final al administrației publice, CFA (-0,3%), condiționând micșorarea contribuției totale a consumului final la formarea PIB cu 2,7 p.p. – până la 116,3% în ianuarie-martie a.c.

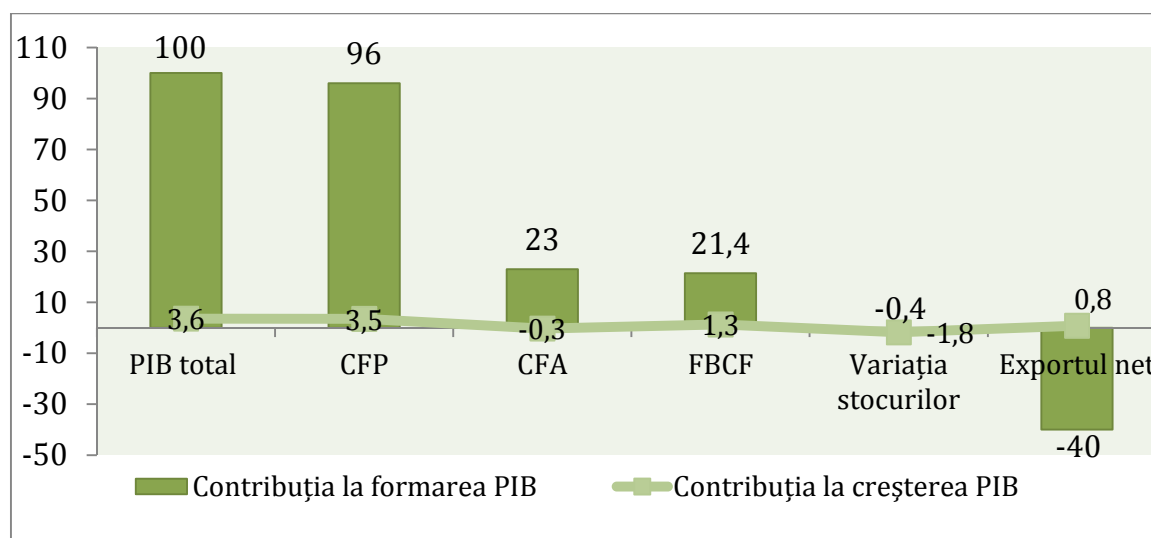

Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-martie 2014 față de perioada respectivă a a. 2013 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

În ianuarie-martie a.c., comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2013, producția industrială a înregistrat o creștere de 6,3%, susținută de industria prelucrătoare (+12,4%) și cea extractivă (+15,8%), care au contribuit la majorarea volumului total de producție în această importantă ramură a economiei naționale, respectiv, cu 8,4% și 0,2%. Totuși, producția industrială realizată în trimestrul I a.c., rămâne a fi sub nivelul perioadei respective a anului preciză, 2008 (cu 9,5 p.p.).

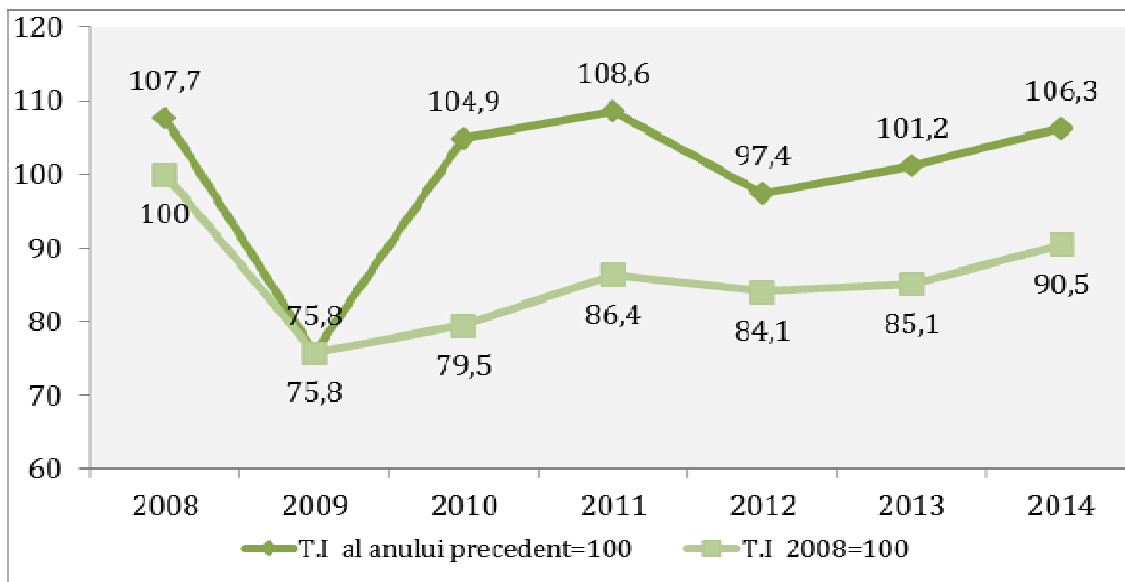

Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-martie 2008-2014 (%)

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Concomitent, în calcul anual, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă caldă a scăzut cu 7%, cauzând atenuarea creșterii producției industriale cu 2,1%.

La nivel mai dezagregat, un impact important asupra evoluției pozitive a producției industriale, în perioada analizată, l-au avut: industria alimentară și a băuturilor, a cărei volum de producție a avansat cu 20,5% f.p.s.a.p., fabricarea produselor electronice și optice – de 3,2 ori, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte – cu 18,2%, precum și fabricarea produselor textile – cu 26,4%. Aceste activități au contribuit la majorarea producției industriale totale față de trimestrul I 2013, respectiv, cu 3,7%, 1,9%, 1,3% și 1,2%.

Evoluția pozitivă în cadrul industriei alimentare și a băuturilor, ponderea căreia în valoarea adăugată brută pe total industrie constituie 23,9%, a fost influențată îndeosebi de creșterea producției: uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale, care după reducerea bruscă înregistrată în I trimestru 2013 (de 6,5 ori față de I trimestru 2012), a marcat o creștere de 3,9 ori; de prelucrare și conservare a cărnii și a produselor din carne (cu 13,4%); produselor lactate (cu 7,3%), condiționând creșterea pe total industrie, respectiv cu 1,6%, 0,5% și 0,3%.

În același timp, s-au înregistrat reduceri ale volumului de producție la următoarele activități ale industriei alimentare și a băuturilor: fabricarea vinurilor din struguri – cu 25,4% (cauzând reducerea producției industriale totale cu 1%); fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase – cu 3,2% (cauzând scăderea pe total industrie cu 0,1%).

Impact negativ asupra evoluției producției industriale în trimestrul I a.c. l-a exercitat, de asemenea, contractarea volumului producției în următoarele activități: fabricarea de mașini, utilaje și echipamente – cu 38,7% (condiționând reducerea producției industriale globale cu

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-martie 2014 (%)

Genurile de activitate	Indicii producției industriale: T. I 2014/ T. I 2013	Structura valorii adăugate brute	Contribuția la creșterea producției industriale (+/-)
Industria - total	106,3	100,0	+6,3
Industria extractivă	115,8	2,4	+0,2
Industria prelucrătoare	112,4	80,8	+8,4
<i>din care industria alimentară și a băuturilor</i>	120,5	23,9	+3,7
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	93,0	14,5	-2,1
Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	83,8	2,3	-0,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

0,8%); fabricarea echipamentelor electrice - cu 7%, tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea încălțămintei - cu 11,3% (cauzând reducerea producției industriale totale cu câte 0,3%); fabricarea produselor de tutun - cu 20,3% (cauzând descreșterea producției industriale totale cu 0,2%).

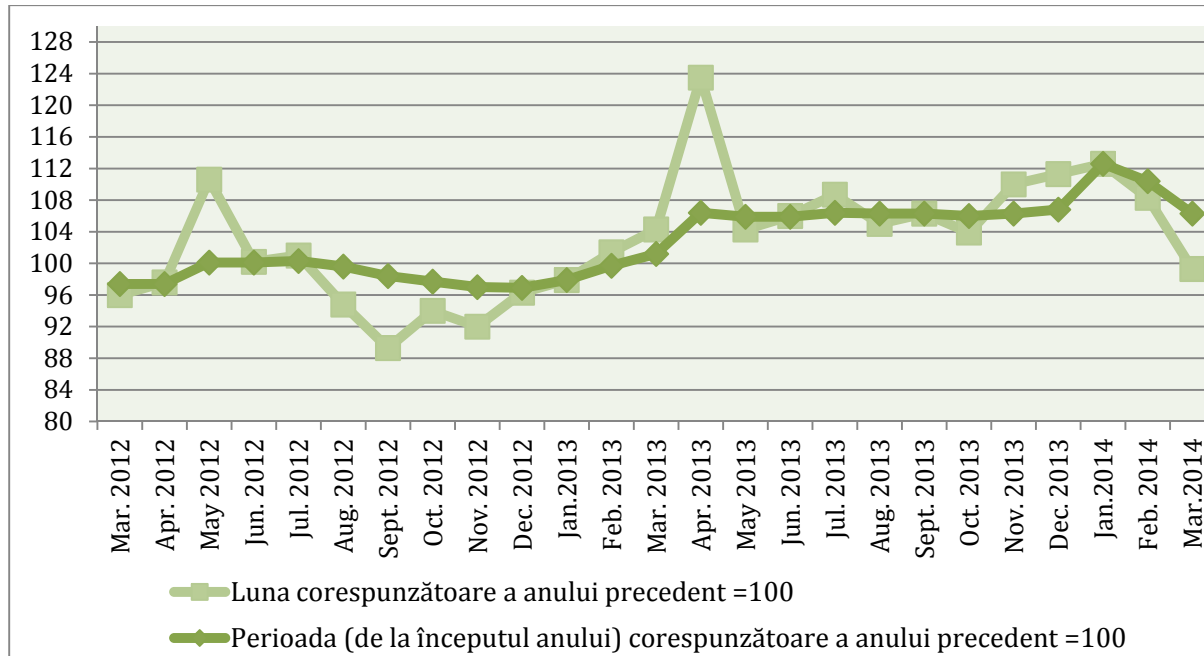

Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în martie 2012 - martie 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Indicele anual al producției industriale pe parcursul trimestrului I a.c. a marcat o evoluție descendentă: de la 112,6% în luna ianuarie și 108,3% în februarie, până la 99,3% în martie a.c. față de lunile corespunzătoare ale anului 2013. Reducerea volumului producției industriale la

finele trimestrului I a.c. a fost condiționată de micșorarea cu 1/3 a producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze și apă caldă. Contractarea producției în sectorul energetic a fost determinată de reducerea cererii, ca urmare a valorilor mai ridicate de temperatură a aerului în luna martie a.c. (în medie cu circa 6°C față de martie anul trecut¹).

Ponderea producției livrate pe piața externă de către întreprinderile industriale în trimestrul I a.c. a constituit circa 33,8% din totalul producției livrate, marcând o majorare cu 0,6 p.p. față de perioada respectivă a anului 2013. Un nivel relativ sporit al producției industriale destinate comercializării peste hotarele țării i-a revenit producției de: produse electronice și optice – 92% din producția livrată în activitatea respectivă; echipamente electrice – 91%; textile – 91%; prelucrare și conservare a fructelor și legumelor – 88%; vinuri – 82%; îmbrăcăminte – 81%; băuturi alcoolice distilate – 80%.

În structura volumului total al producției livrate pe piața externă pondere mai înaltă i-a revenit producției industriei: alimentare și a băuturilor – 25% (inclusiv producției de prelucrare și conservare a fructelor și legumelor – 18%, de fabricare a băuturilor – 18%, dintre care de vin – 12%); de fabricare a produselor textile – 13%; de fabricare a articolelor de îmbrăcăminte – 11%.

Agricultura

Producția agricolă în ianuarie-martie 2014 a înregistrat o creștere de 7,4% față de perioada similară a anului 2013. Sporul producției agricole, reprezentate în proporție de 99% de producția sectorului zootehnic a fost generată de majorarea cu același ritm a volumului producției animale.

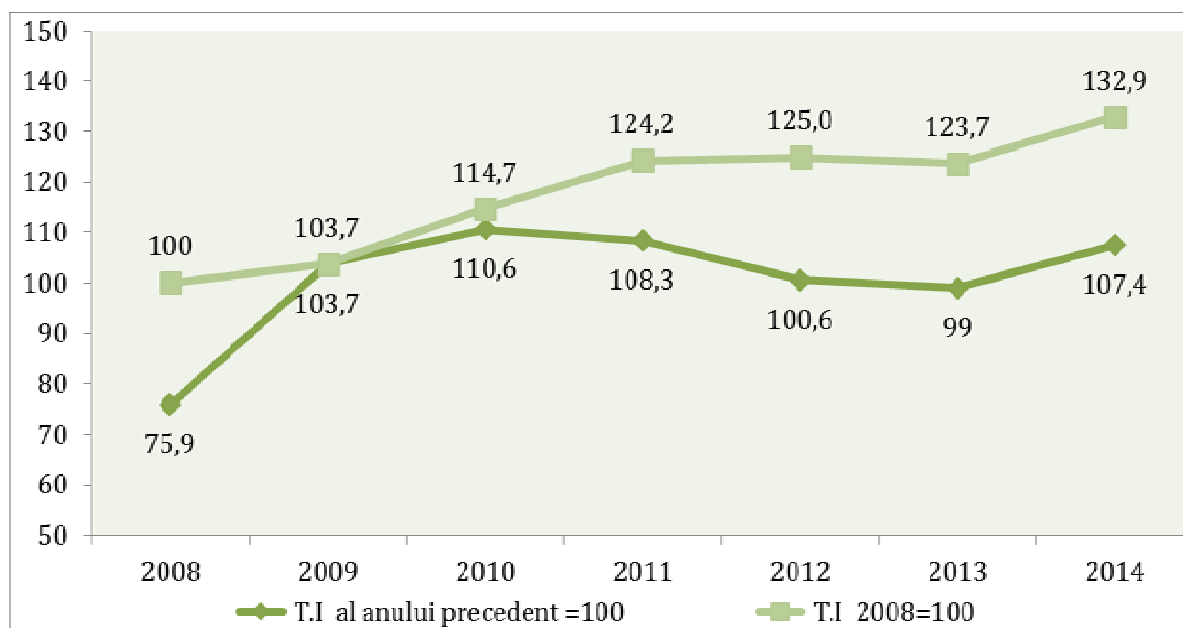

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-martie 2008-2014 (%)

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Creșterea semnificativă a activității în sectorul zootehnic de la începutul anului însuflă optimism privind evoluția ascendentă a producției agricole în acest an, în special pe fundalul creșterii moderate a producției animaliere în anul 2013 (cu 0,7%) și a saltului impresionant al producției vegetale în anul trecut (cu circa 62%), an extrem de favorabil pentru fitotehnie.

Producția animală continuă să fie determinată de situația în gospodăriile populației, cărora, conform stării la 1 aprilie 2014 le-a revenit partea covârșitoare a șeptelului de animale: 97% din

¹ Conform datelor Serviciului Hidrometeorologic de Stat.

numărul total de ovine și caprine, 94% – de bovine și 60% – de porcine. În rezultat, în trimestrul I al anului de referință cota-parte a acestor gospodării în producția laptelui a constituit 94%, de creștere a vitelor și păsărilor – 56%, în producția de ouă – 39%. În total în ianuarie-martie 2014, în raport cu perioada similară a anului 2013, producția de creștere a vitelor și păsărilor s-a majorat cu 11,3%, producția de lapte de toate tipurile – cu 3,7%, producția de ouă fiind în descreștere cu 7,3%.

Investițiile în active materiale pe termen lung

În ianuarie-martie 2014 investițiile în active materiale pe termen lung au totalizat circa 2170 mil. lei, înregistrând, în termeni reali, o creștere moderată, cu 3,0% față de perioada respectivă a anului precedent. Marcând cel mai înalt nivel al investițiilor realizate în I trimestru pe parcursul ultimilor 6 ani, acestea, însă constituie doar circa 2/3 din nivelul atins până la anul de criză – 2008.

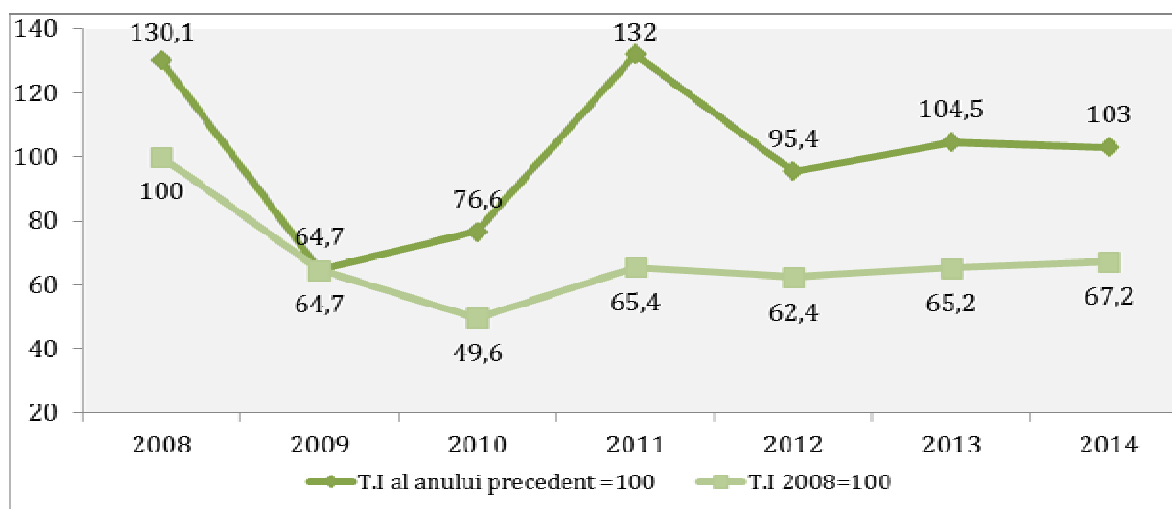

Figura 1.7. Evoluția volumului investițiilor în active materiale pe termen lung în ianuarie-martie 2008-2014 (%)

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Din punct de vedere al elementelor de structură tehnologică, cel mai mare impact pozitiv asupra evoluției investițiilor l-au exercitat investițiile în *alte cheltuieli* (de procurare a terenurilor, de proiectare etc.), volumul cărora în perioada de referință a sporit de 1,9 ori. Pe fundalul contribuției mici la formarea investițiilor – de doar 3,2% în I trimestru 2013, această componentă a contribuit la majorarea volumului total de investiții în perioada de analiză cu circa 2,7%. Evoluția ascendentă modestă (cu 0,6%) a investițiilor în utilaje, mașini și mijloace de transport a condiționat creșterea investițiilor totale cu 0,3%. Totodată, a fost marcată descreșterea volumului lucrărilor de construcții-montaj (cu 0,3%), cauzând reducerea în continuare – de până la 40,9% a ponderii acestora în structura investițiilor.

Analiza investițiilor sub aspectul tipurilor de mijloace fixe indică asupra evoluției pozitive a investițiilor în construcția clădirilor nerezidențiale și a edificiilor – cu 26,7%, construcția locativă înregistrând o scădere de 3,3%. În expresie fizică, pe parcursul I trimestru al anului curent, au fost date în folosință clădiri de locuit cu suprafața totală de circa 60 mii m², volum inferior celui înregistrat în I trimestru 2013 cu 13,7%.

Pe forme de proprietate, intensificarea activității investiționale a fost determinată de entitățile din sectorul privat al economiei naționale, valoarea investițiilor cărora a sporit cu 11,4%, determinând creșterea volumului total al investițiilor cu 4,9% și a ponderii în structura investițiilor de până la 46,1% (vezi Fig. 1.8). Volumul investițiilor întreprinderilor mixte, cu proprietatea Republicii Moldova a înregistrat o creștere impunătoare – de 1,9 ori, care însă din

motivul ponderii nesemnificative (de 0,4% în trimestrul I 2013), a avut o contribuție la creșterea pe total investiții de circa 0,3%. Este de menționat creșterea în trimestrul I a.c. a impactului investițiilor realizate de întreprinderile cu participarea capitalului străin. Astfel, pe fundalul descreșterii investițiilor întreprinderilor mixte cu participarea capitalului străin (cu 25,7%), cele cu capital integral străin au sporit de 1,7 ori, generând majorarea volumului total de investiții cu 0,5%.

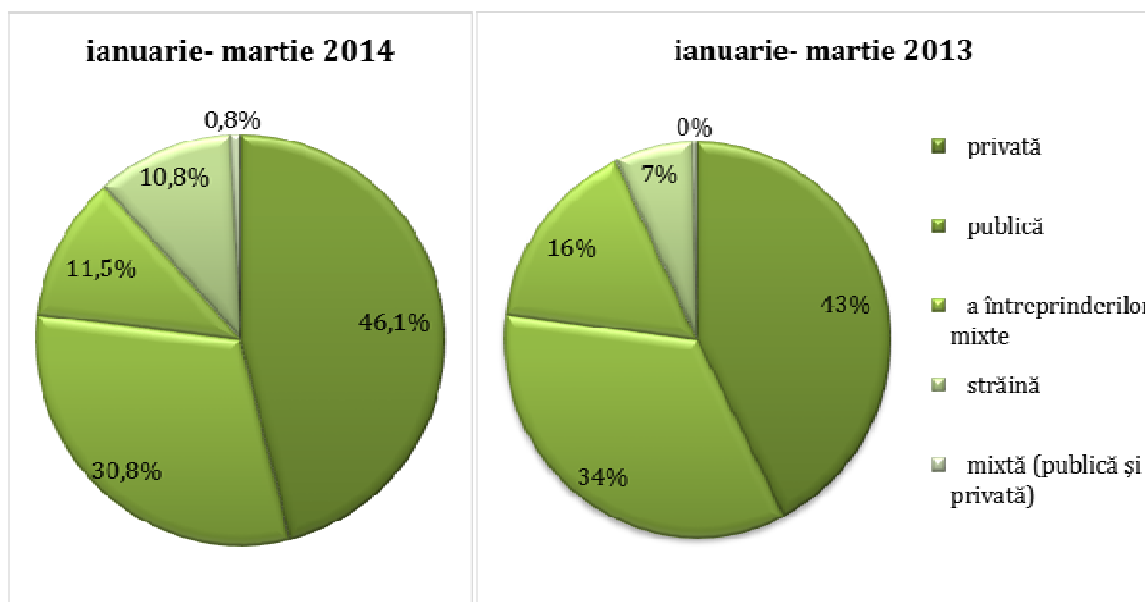

Figura 1.8. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe forme de proprietate în ianuarie-martie 2013 și 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I a.c. volumul lucrărilor de construcții realizate în antrepriză s-a redus cu 3,9% (în termeni reali) față de perioada respectivă a anului 2013. Pe elemente de structură a lucrărilor executate, au predominat construcțiile noi, cota-parte a cărora în volumul total de construcții a constituit 62,7%, marcând o creștere de 8,8% față de anul precedent, care, însă, nu a permis atenuarea în totalitate a efectelor reducerii volumului lucrărilor de întreținere și reparațiilor curente – cu circa 30 la sută și a celor capitale – cu 7 la sută. Pe tipurile obiectelor de construcții volumul lucrărilor în antrepriză a sporit doar la construcțiile ingineresti – cu 0,6%.

Transporturi

În ianuarie-martie 2014 întreprinderile de transport au realizat transportarea mărfurilor în volum de 2,2 mil. tone, în creștere cu 13,4% față de perioada similară a anului precedent, asigurând astfel continuarea evoluției pozitive a acestei activități, începând cu anul 2010.

Cea mai mare contribuție la majorarea volumului mărfurilor transportate a revenit întreprinderilor de transport feroviar, care au transportat peste 1,1 mild. tone de mărfuri, sau cu 27,2% mai mult față de trimestrul I 2013, determinând creșterea volumului total al mărfurilor transportate cu 12,3% (vezi Tabelul 1.2).

Evoluția ascendentă a activității de transport a mărfurilor în ianuarie-martie a.c. a fost susținută și de creșterea activității transportului auto, cu care au fost transportate circa 1,1 mild. tone de mărfuri. Acest volum a sporit cu 1,4% în raport cu nivelul marcat în I trimestru 2013, contribuind astfel la majorarea volumului total al mărfurilor transportate cu 0,8%.

Tabelul 1.2. Activitatea de transportare a mărfurilor, pe moduri de transport în ianuarie-martie 2014

	T. I 2014/ T. I 2013, %	Contribuția la creșterea volumului mărfurilor transportate/ parcursului mărfurilor (+/-), %	Structura pe moduri de transporturi, %
Mărfuri transportate - total, mii tone	113,4	13,4	100
<i>din care, pe moduri de transport:</i>			
<i>feroviar</i>	127,2	12,3	50,6
<i>auto</i>	101,4	0,8	48,5
<i>fluvial</i>	159,8	0,4	0,9
<i>aerian</i>	57,4	0,0	0,0
Parcursul mărfurilor - total, mil. tone-km	101,1	1,1	100
<i>din care, pe moduri de transport:</i>			
<i>feroviar</i>	127,1	6,9	31,9
<i>auto</i>	92,3	-5,7	68,1
<i>fluvial</i>	143,5	0,0	0,0
<i>aerian</i>	84,9	0,0	0,0

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Parcursul mărfurilor a totalizat 855,9 mil. tone-km, cu 1,1% mai mult față de anul precedent. Peste 2/3 din parcursul total al mărfurilor îi revine transportului auto, care și-a redus activitatea cu 7,7%, cauzând contractarea volumului total al transporturilor cu 5,7%. Grație intensificării activității transportului feroviar, parcursul mărfurilor cu atare mod de transport a sporit cu 27,1%, atenuând efectul descreșterii volumului transportului auto.

Activitatea transportului fluvial de mărfuri, deși puțin semnificativă ca pondere (deținând sub 1% în totalul mărfurilor transportate) a avut de asemenea o evoluție pozitivă, marcând creșterea volumului pentru ambii indicatori analizați de peste 1,4 ori. Totodată, volumul transportului de mărfuri cu transportul aerian, a continuat tendința conturată în anul trecut, marcând în I trimestru a.c. reducerea față de perioada similară din anul precedent cu 42,6% la volumul de mărfuri și cu 15,1% - la parcursul mărfurilor.

În primul sfert al anului 2014 a fost înregistrată reducerea, comparativ cu perioada respectivă a anului trecut, a numărului de pasageri transportați cu transportul public (cu 5,6%), parcursul pasagerilor fiind în creștere (cu 1,3%). Descreșterea activității transportului de pasageri a fost cauzată de micșorarea numărului de pasageri pe principalele moduri de transport public: transportul feroviar - cu 5,8%, autobuze și microbuze - cu 6,6%, troleibuze - cu 3,9%, taximetre - cu 29%. Parcursul pasagerilor a fost în descreștere pe aceste moduri de transport, respectiv cu 13,9%, 6,9%, 3,3% și 26,5%.

Activitatea transportului aerian și celui fluvial de pasageri a fost în creștere semnificativă (respectiv de peste 1,4 și 1,5 ori), asigurând atenuarea parțială a contractării numărului de pasageri transportați și majorarea parcursului total de pasageri.

Turism

În trimestrul I a.c. numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective a totalizat 38,2 mii persoane, dintre care circa 55% au fost reprezentați de turiștii moldoveni și 45% - de cei străini (nerezidenți). Față de ianuarie-martie 2013, numărul total de turiști în structurile

nominalizate a fost în creștere, cu 4,7%, datorită majorării numărului turiștilor moldoveni (cu 7,4%), precum și al celor străini (cu 1,1%), fapt ce a contribuit la majorarea fluxului total de turiști, respectiv cu 4,2% și 0,5%. Sub aspectul tipurilor unităților de cazare, a sporit numărul persoanelor cazate în structurile de întremare (cu 21,4%) și a hotelurilor și motelurilor (cu 10,1%), cărora le-a revenit circa 90 la sută din numărul total de turiști.

În pofida creșterii constante în ultimii 5 ani a numărului turiștilor străini, nu a fost atins nivelul activității turistice de până la anul de criză, din cauza numărului redus al turiștilor moldoveni, care în trimestrul de analiză a fost cu peste 15 la sută mai mic în raport cu cel înregistrat în I trimestru 2008.

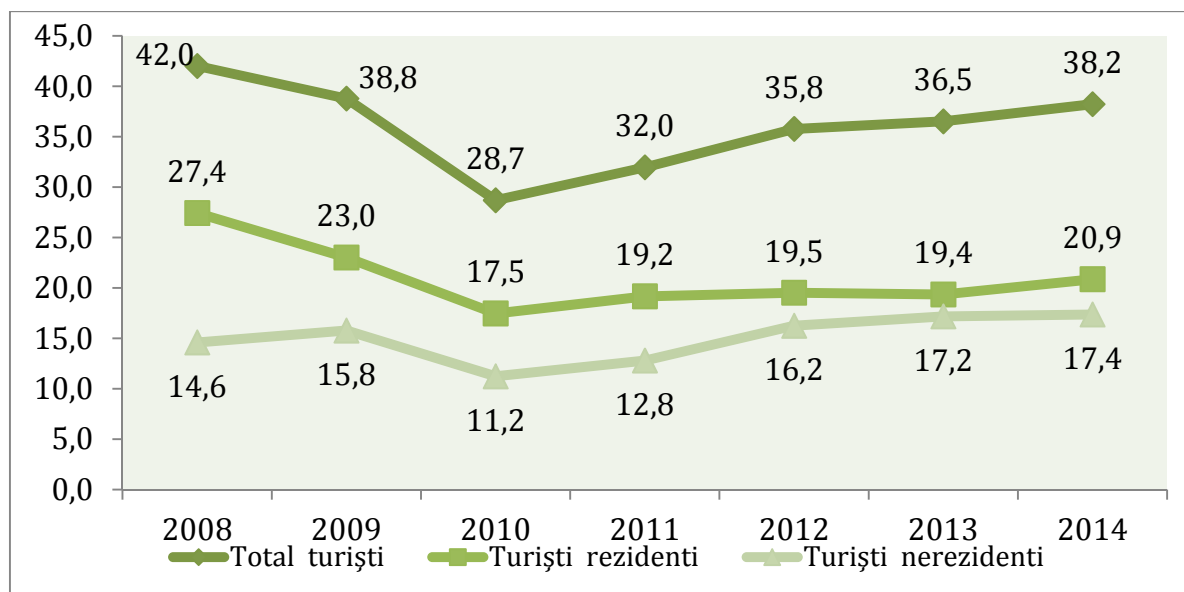

Figura 1.9. Numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective în ianuarie-martie 2008-2014 (mii persoane)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Peste jumătate din turiștii străini cazați la structurile menționate, în perioada de analiză, au sosit din România (24% din totalul turiștilor nerezidenți), din Federația Rusă (11%), din Ucraina (11%) și Statele Unite ale Americii (7%).

Ca și în cazul numărului de turiști, creșterea numărului de înnoptări în structurile de cazare colective în anul 2013 (cu 9,4% față de I trimestru 2013), a fost generată de creșterea activității turistice a rezidenților (cu 13,2%), pe fundalul descreșterii numărului de înnoptări a turiștilor străini (cu 3%). Este remarcabilă continuarea în primul trimestru al anului curent a evoluției ascendente, începând cu anul 2010, a frecvenței structurilor turistice.

În trimestrul I 2014 prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor au beneficiat de servicii turistice 24,4 mii de turiști și excursioniști, cu 18,5% mai mulți în comparație cu perioada similară a anului precedent, pe seama tuturor formelor de turism (emițător, receptor și intern). Turismul receptor a înregistrat creșterea relativă cea mai înaltă (de 1,4 ori), însă ponderea acestuia în numărul total al turiștilor participanți la turismul organizat de agențiile de turism și turooperatori rămâne la nivel destul de scăzut – de doar 8,3%.

Turismul emițător, care deține partea cea mai importantă a fluxului turistic (peste 64% din total turiști) a totalizat 15,6 mii persoane, sau cu 12,2% mai mult față de I trimestru 2013.

Destinațiile turistice preferate de moldoveni sunt: România (32% din turismul emițător), Bulgaria (19%), Ucraina(9%), Egipt (8%) etc.

Activitatea de producție în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender¹

Întreprinderile din regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender, potrivit informației disponibile difuzate de către organul de statistică din regiunea transnistreană, în trimestrul I a.c. au fabricat producție industrială în creștere cu circa 1/3 față de nivelul marcat în perioada respectivă a anului precedent. Majorarea raportată a producției industriale a fost cauzată în temei de ascensiunea producției industriei metalurgice (de circa 103 ori), care s-a produs pe fundalul reducerii vertiginoase a activității din această ramură în trimestrul I din anul trecut – cu circa 97,3% față de trimestrul I 2012 și a lipsei de activitate în perioada similară a anului 2011.

Totodată, întreprinderile industriale din regiunea transnistreană în perioada de analiză au marcat doar 81 la sută din nivelul producției înregistrat în ianuarie-martie 2008 (față de 91 la sută în întreprinderile industriale din restul țării).

Volumul investițiilor în active materiale pe termen lung realizate în trimestrul I a.c. în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender a fost în creștere cu 25,4% în raport cu nivelul marcat în perioada respectivă a anului 2013, pe fundalul reducerii activității investiționale cu peste 28% în ianuarie – martie a anului trecut. Construcția (darea în folosință a) locuințelor în regiunea transnistreană în trimestrul de referință s-a redus cu circa 17 la sută față de perioada respectivă a anului precedent.

¹ Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya/62-o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr/2076-soczialno-ekonomicheskoe-razvitiie-pmr-za-yanvar-mart-2014-goda-okonchatelnye-dannye>

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

În perioada ianuarie – martie 2014 rata anuală a inflației a constituit 5,4%, înregistrând o creștere de aproximativ 1 p.p., comparativ cu perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, evoluția prețurilor principalelor categorii de produse ce formează IPC a variat, atestându-se cea mai mare creștere pentru produsele alimentare – 7,9% și o creștere mai temperată a prețurilor produselor nealimentare – 4,7% și serviciilor – 2,7%.

În trimestrul I al anului 2014, nivelul inflației s-a caracterizat prin valori, relativ mai mari, comparativ cu evoluțiile din anul precedent. În primele trei luni ale anului, ritmul de creștere a prețurilor a fost de 4,8% în luna ianuarie, 5,1% în februarie și 5,2% în martie în timp ce în perioadele similare ale anului precedent, acest indicator a fost de 4%, 3,9% și 4%. Principala cauză care a determinat accelerarea ritmului de creștere a indicelui prețului de consum, din această perioadă, a fost majorarea prețurilor la anumite grupe de produse pe fundalul deprecierei monedei naționale față de principalele valute de referință.

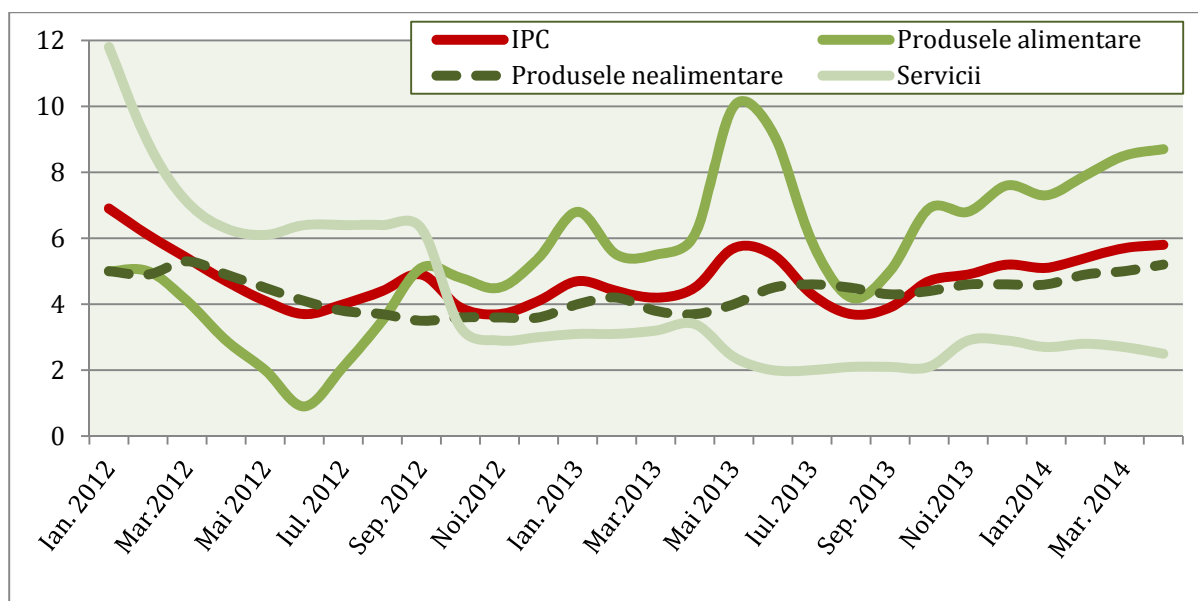

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere al IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I 2014, prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 7,9% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în ianuarie – 7,3%, în februarie – 7,9%, în martie – 8,5%). În primul trimestru al anului 2014 au crescut considerabil prețurile la ceapă cu 58,9%, la cartofi cu 26,5%, la ouă, nuci și carnea de ovine cu 17%, la lapte și produse lactate cu 10,0%, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Totodată, scăderi de preț au fost înregistrate la ulei, zahăr, varză, usturoi și tomate. Reducerea prețului la zahăr cu 2,9% în primul trimestru al anului 2014, comparativ cu perioada similară a anului trecut s-a datorat mai multor factori: în special, diminuării cotei TVA, de la 20% la 8%, începând cu 1 ianuarie 2014; creșterii producției de sfeclă de zahăr în anul precedent cu aproximativ 60%, comparativ cu anul 2012; reducerii prețurilor la zahăr pe piața mondială în această perioadă. La fel, în primele luni ale anului s-a înregistrat o creștere cu 25% a volumului de zahăr importat (circa 1275 tone), iar valoarea unitară de import a unui kg de zahăr s-a redus

cu circa 24% comparativ cu p.s.a.p. Aceste tendințe sunt, îndeosebi, favorabile pentru activitatea sectoarelor industriale consumatoare de zahăr, și a competitivității acestora.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul I, 2014 s-au majorat cu 4,8% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 4,6% în ianuarie, de 4,9% în februarie și de 5,0% în martie). În această perioadă cele mai mari majorări de preț au suportat: autoturismele – cu 13,2%, confecțiile – cu 6% și încălțăminte – cu 5,3%.

Creșteri de preț au fost înregistrate și la servicii, acestea s-au scumpit în primele trei luni ale anului cu 2,7% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 2,7%, în februarie – 2,8% și în martie – 2,7%). În perioada de referință, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate în cazul serviciilor de transport a pasagerilor cu 16%, serviciilor turistice cu 9,7% și serviciilor hoteliere cu 6,6%.

Tendința de creștere a prețurilor de consum a continuat și în luna aprilie a anului curent, IPC fiind în ascensiune f.p.s.a.p. cu 5,8%, iar inflația de bază constituind 5,5%. În special s-au majorat prețurile produselor alimentare și nealimentare, ritmul anual de creștere fiind de – 8,7% și, corespunzător – 5,2%. Indicele prețurilor de consum pentru servicii a continuat, însă, tendința de descreștere, rata anuală a inflației în luna aprilie fiind 2,5%.

Ritmul anual de creștere al inflației de bază în trimestrul I, 2014 a constituit 5,0%, fiind cu 1 p.p. superior celui din perioada similară a anului 2013. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 4,8%, în februarie – 5,1% și în martie – 5,2%. Accelerarea s-a datorat în mare parte proceselor de devalorizare a valutei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană, care au început să devină mai accentuate încă din luna august a anului precedent.

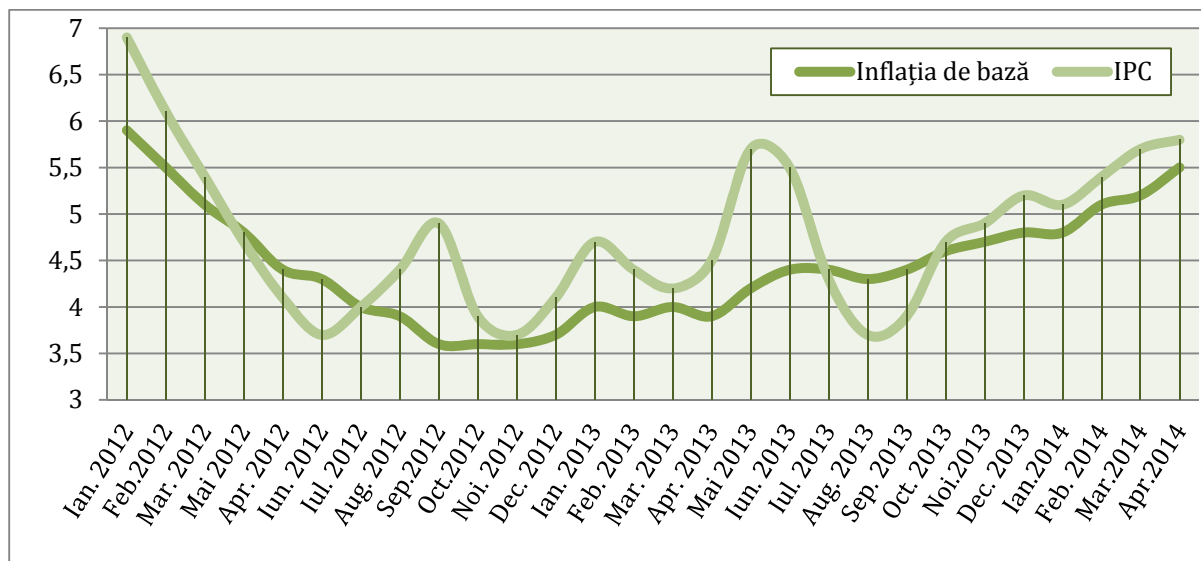

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I, 2014 a accelerat și ritmul de creștere a indicelui producției industriale, care în comparație cu perioada similară a anului precedent a crescut cu 2,3 p.p. și a atins nivelul de 4,9%.

În primele trei luni ale anului 2014, în ramurile industriei s-au înregistrat următoarele evoluții: în industria extractivă și industria prelucrătoare prețurile au crescut cu 1,3% și 5,9%, corespunzător, iar în sectorul energetic prețurile s-au diminuat cu 2,5%. Cele mai mari majorări

de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost înregistrate pentru activitățile de prelucrare și conservare a fructelor și legumelor – cu 12,2%, de producție a băuturilor răcoritoare nealcoolice – cu 13,2% și de fabricare a produselor lactate – cu 11,5%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

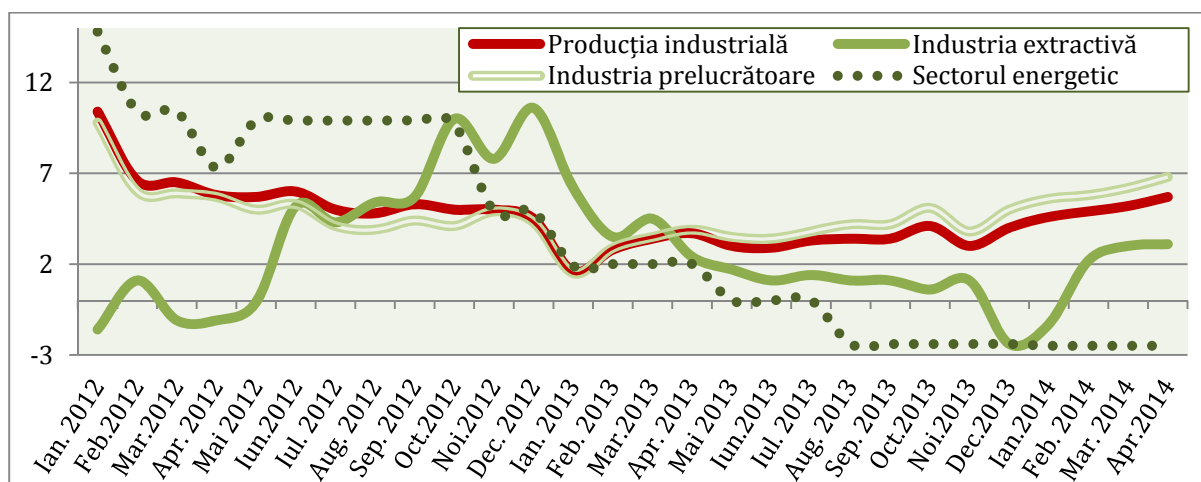

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere al prețurilor producției industriale și al componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul I, 2014 s-a redus cu 1,5 p.p., comparativ cu perioada similară a anului precedent, și a constituit 9,1%. În sectoarele economiei naționale cele mai mari creșteri anuale de prețuri la construcții, în perioada de referință, au fost înregistrate în agricultură – 9,9%, industria prelucrătoare – 9,6%, electroenergetică – 9,5% și construcția de locuințe – 8,2%.

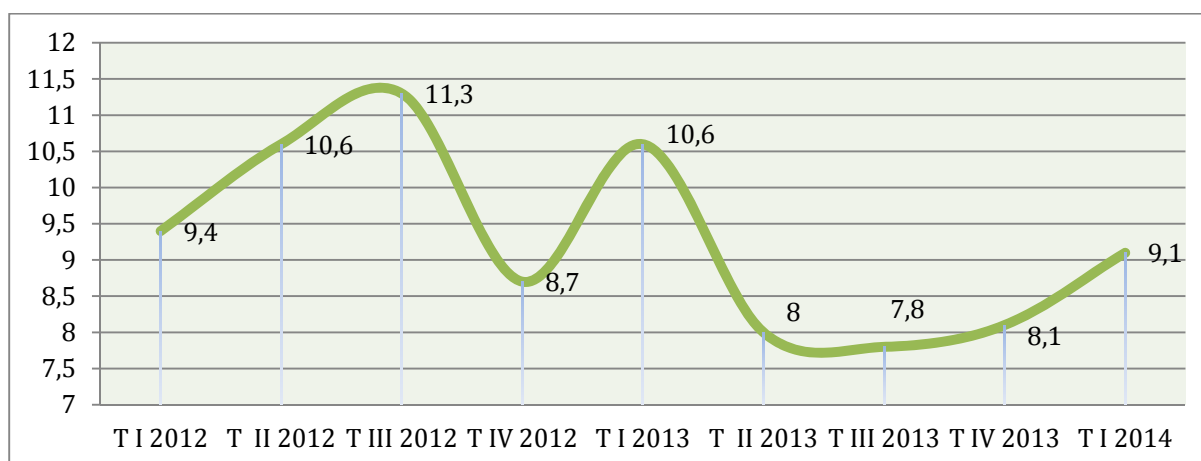

Figura 2.1.4. Evoluția prețurilor în construcții, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În perioada ianuarie-martie 2014, prețurile producătorului la produsele agricole s-au redus cu 15,2% față de ianuarie-martie 2013. La reducerea ritmului anual de creștere a acestei categorii de prețuri în primul trimestru al anului, au contribuit, în special, produsele vegetale, a căror prețuri s-au redus cu 25,2%. Prețurile produselor animaliere în această perioadă au crescut cu 13,2%, comparativ cu prețurile perioadei similare a anului trecut.

Cele mai mari majorări de prețuri, în perioada ianuarie-martie 2014, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2013, s-au înregistrat pentru următoarele categorii de produse: cartofi – cu 68,4%,

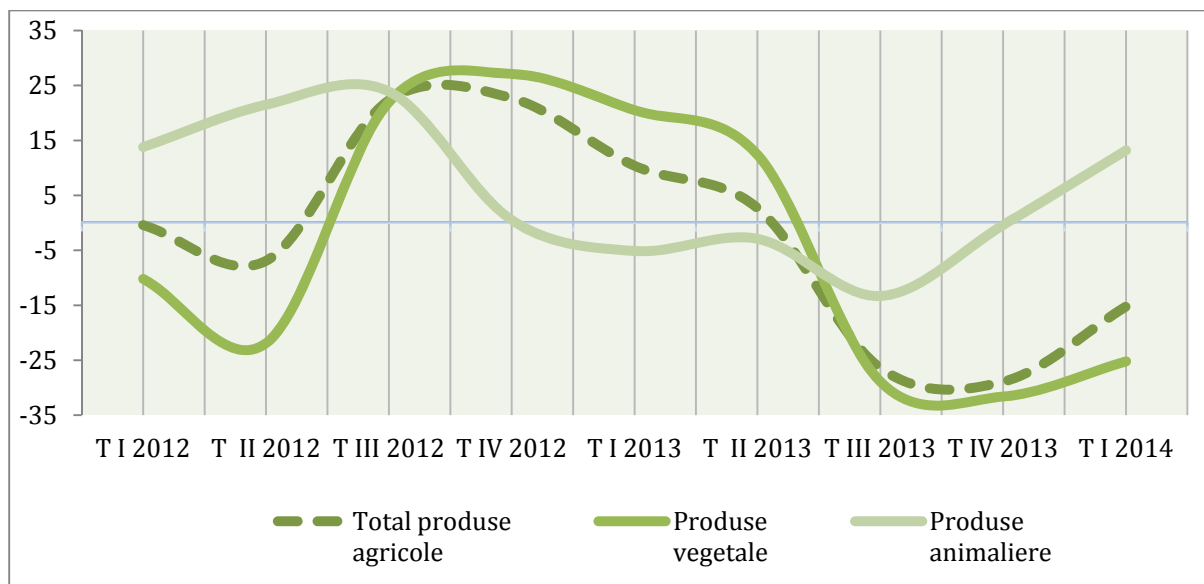

Figura 2.1.5. Evoluția prețurilor produselor agricole, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

legume – cu 52,3% și fructe – cu 36,5%. Totodată, au fost înregistrate micșorări de preț la culturile cerealiere și leguminoase boabe – cu 32,5%.

Temperarea evoluției prețurilor produselor agricole, comparativ cu datele pentru primul trimestru al anului trecut a avut loc datorită ofertei înalte a produselor vegetale ca urmare a obținerii unei recolte foarte bune în a doua jumătate a anului 2013.

Rate de schimb

În primele trei luni ale anului 2014, cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 18,3 MDL/EUR și 13,4 MDL/USD., depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 13,97% față de moneda unică europeană și cu 9,86% față de dolarul SUA.

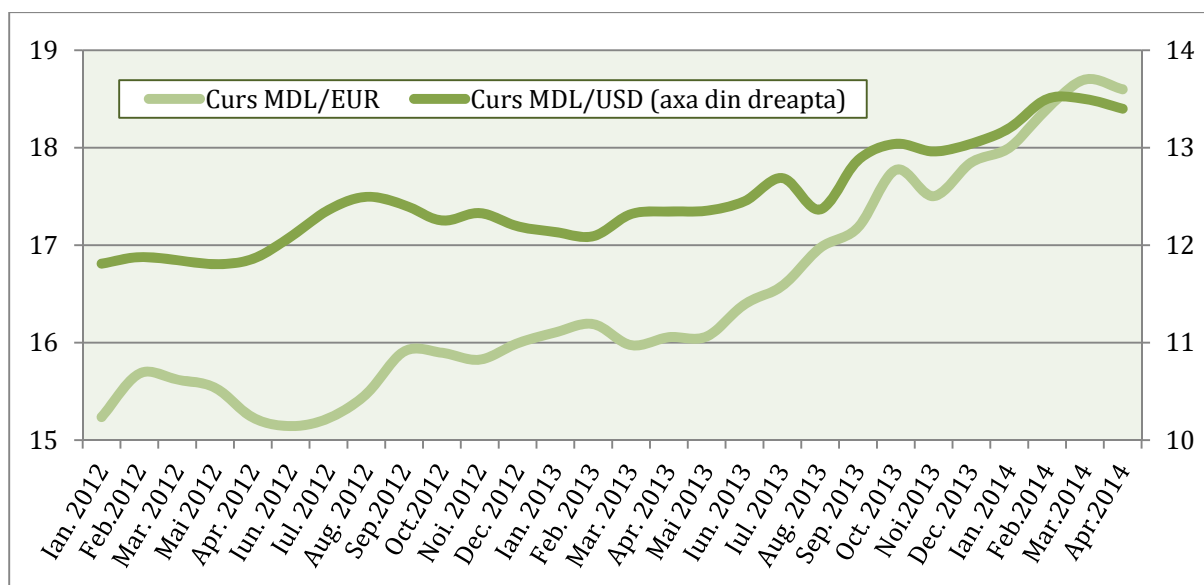

Figura 2.1.6. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a fost în continuă creștere: în ianuarie – 18,0 MDL/EUR, în februarie – 18,4 MDL/EUR, iar în martie – 18,7 MDL/EUR. În luna aprilie 2014, moneda își recuperează modest pozițiile, cursul mediu de schimb descrescând ușor până la 18,5 MDL/EUR.

Evoluția cursului mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în decursul trimestrului I, 2014 a variat între 13,2 MDL/USD (în luna ianuarie) și 13,5 MDL/USD (în lunile februarie și martie). Cursul mediu de schimb pentru luna aprilie a fost de 13,43 MDL/USD, leul depreciindu-se față de dolarul SUA cu 8,5%, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Drept consecință a deprecierei monedei naționale a crescut și cursul real al monedei naționale. De la începutul anului 2014 – în trimestrul I cursul real al leul moldovenesc s-a depreciat față de USD cu 5,4% (comparativ cu perioada similară a anului trecut), iar față de Euro cu 10,1%.

Accentuarea tendinței de depreciere a monedei naționale față de euro și dolarul american poate crea riscuri pentru economia națională. Deprecierea ar putea cauza dificultăți în rambursarea creditelor în valută (USD și EURO) fapt ce ar putea duce la reducerea calității portofoliului de împrumuturi bancare. Sporirea presiunii asupra prețurilor de consum și reducerea capacității de cumpărare a consumatorilor.

Prețuri și cursul de schimb în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

În regiunea din partea stângă a râului Nistru, continuând tendința de temperare din ultimii ani, ritmul anual de creștere a IPC în primul trimestru al anului 2014 a constituit 2,5%, f.p.s.a.p. Au fost înregistrate temperări a creșterii prețurilor atât pentru produsele agroalimentare, cât și nealimentare și servicii. Ritmul de creștere a prețurilor la produsele alimentare în primele trei luni ale anului a fost de 5%, la produsele nealimentare (-) 1,5% și la servicii – 4,1%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

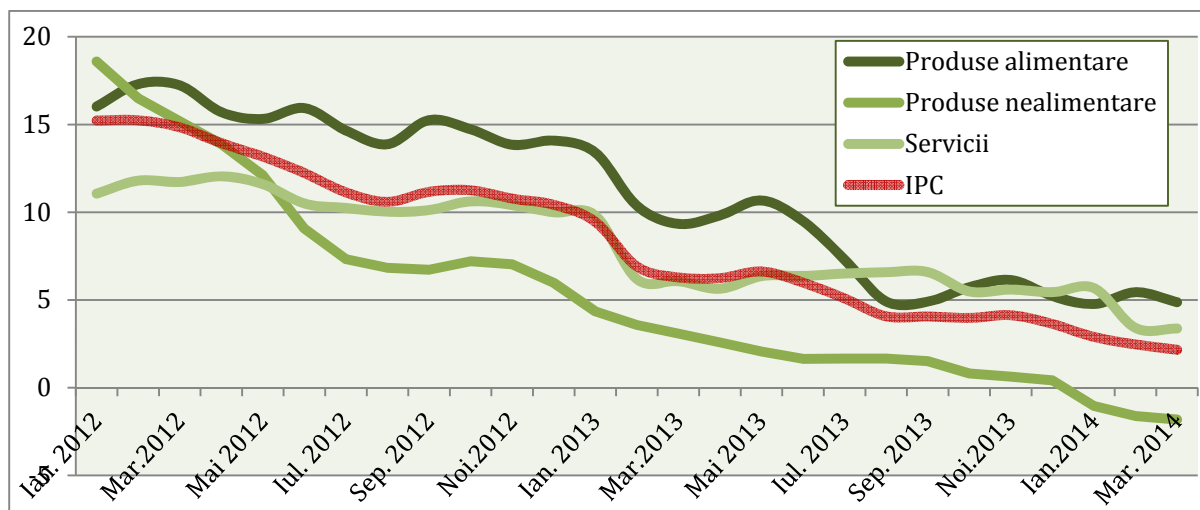

Figura 2.1.7. Ritmul anual de creștere al IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

În perioada lunilor ianuarie-martie 2014, cursul mediu de schimb față de USD a fost 11,1 ruble din regiunea din partea stângă a râului Nistru pentru un dolar SUA, situându-se la nivelul înregistrat în aceeași perioadă a anului trecut. Cursul mediu față de EURO a fost de 15,2 ruble pentru un Euro, depășind valorile perioadei similare a anului precedent cu 3,6%.

2.2. Politica monetară

Obiectivul general al politici monetare promovate de BNM la începutul anului 2014 se încadrează în implementarea continuă a prevederilor Strategiei politicii monetare a Băncii Naționale din Moldova pentru perioada 2010-2012 și constă în ancorarea fermă a anticipațiilor inflaționiste la un nivel optim pentru creșterea și dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Nivelul optim al inflației (măsurat prin indicele prețurilor de consum) este situat în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 p.p. de la ținta de 5.0 la sută.

Instrumentele politicii monetare

Fluctuația moderată a prețurilor și reducerea presiunilor inflaționiste a determinat conservarea ratelor dobânzilor asociate instrumentelor de politică monetară la nivelul atins în a doua jumătate a anului precedent.

În trimestrul I, 2014 rata de bază s-a menținut la nivelul stabilit din luna iulie 2013 și a constituit 3,5%, fapt ce atestă o scădere cu 1% față de nivelul acesteia în perioada similară a anului trecut. Rata dobânzii la creditele overnight a fost și se menține în continuare la nivelul de 6,5%, iar rata dobânzii la depozitele overnight este de 0,5%.

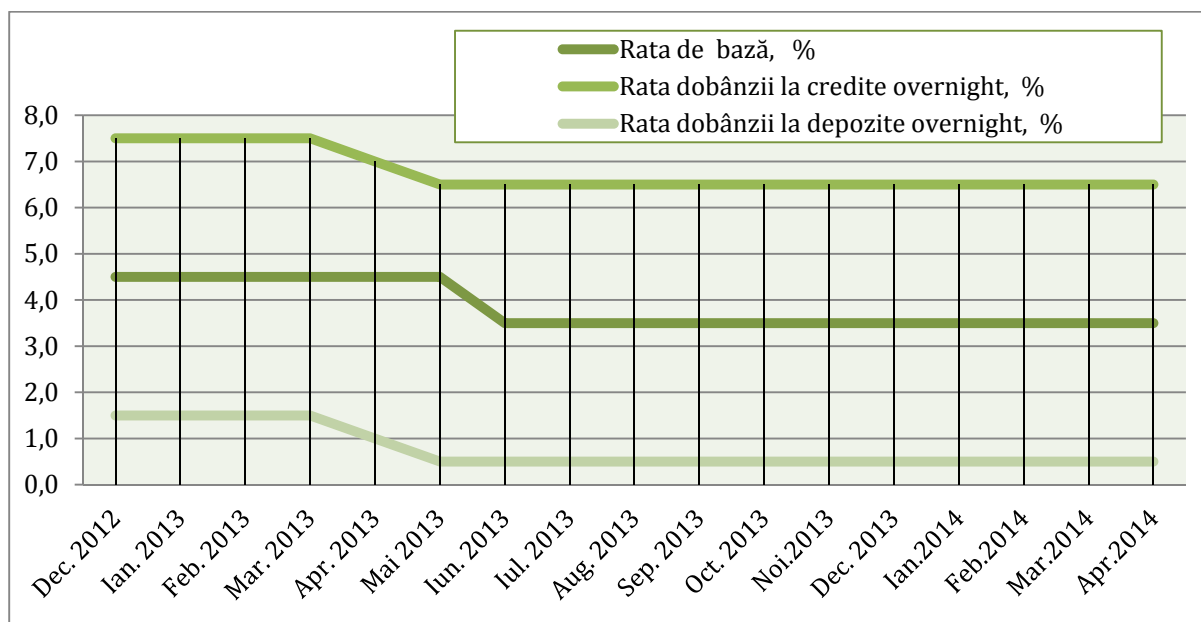

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2014

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Operațiunile de sterilizare a lichidităților au urmat un trend descrescător, observat încă din luna iunie 2013. Pe parcursul trimestrului I, 2014 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel inferior perioadei similare a anului precedent (minus 1,59 mld. MDL) și a constituit 2,85 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna februarie 2014, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost – 3,12 mld. MDL.

În primul trimestru al anului 2014 solicitarea de depozite "overnight" a avut o dinamică volatilă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile ianuarie, februarie și martie 2014 – 221 mil. MDL, 65,4 mil. MDL și 153,4 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, băncile comerciale au solicitat facilități de credite "overnight" de la BNM, cu un sold mediu în sumă de 48 mil. MDL în luna ianuarie, 21,2 mil. MDL în februarie și 76,4 mil. MDL în martie.

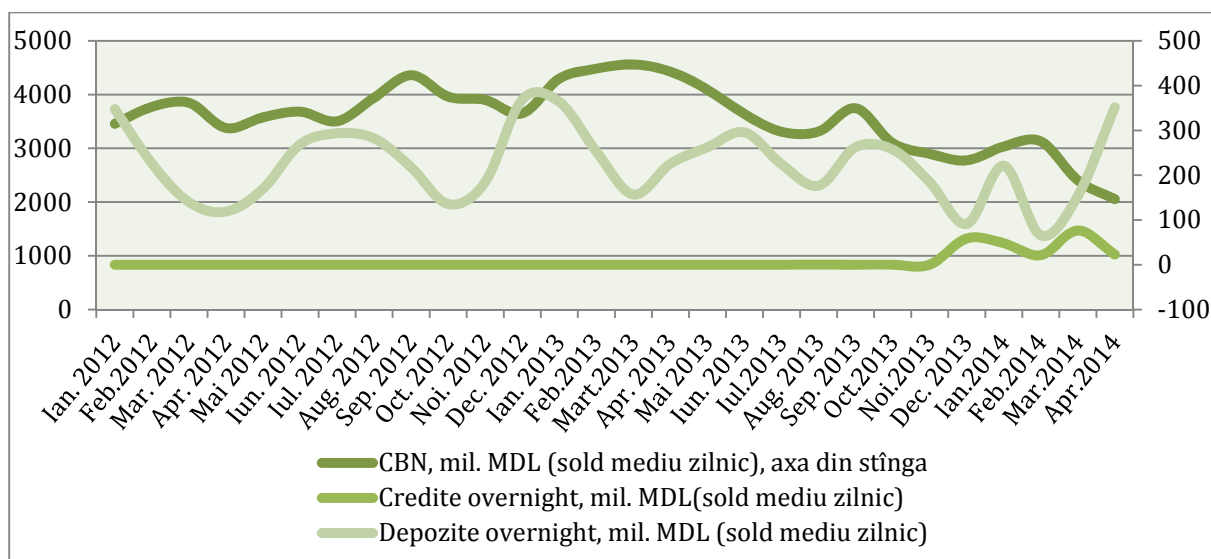

Figura 2.2.2. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În luna aprilie a anului 2014, volumul operațiunilor de sterilizare a lichidității și-a continuat trendul descrescător, constituind 2,05 mld. MDL, solicitările de depozite "overnight" au crescut până la 351,6 mil. MDL, iar volumul creditelor "overnight" a fost de 22,7 mil. MDL.

Rezervele obligatorii

Rata rezervelor obligatorii a rămas neschimbată, menținându-se la nivelul de 14% încă din luna august a anului 2011. Totodată, volumul rezervelor obligatorii menținute de băncile comerciale la BNM în monedă națională și în valute convertibile a crescut treptat.

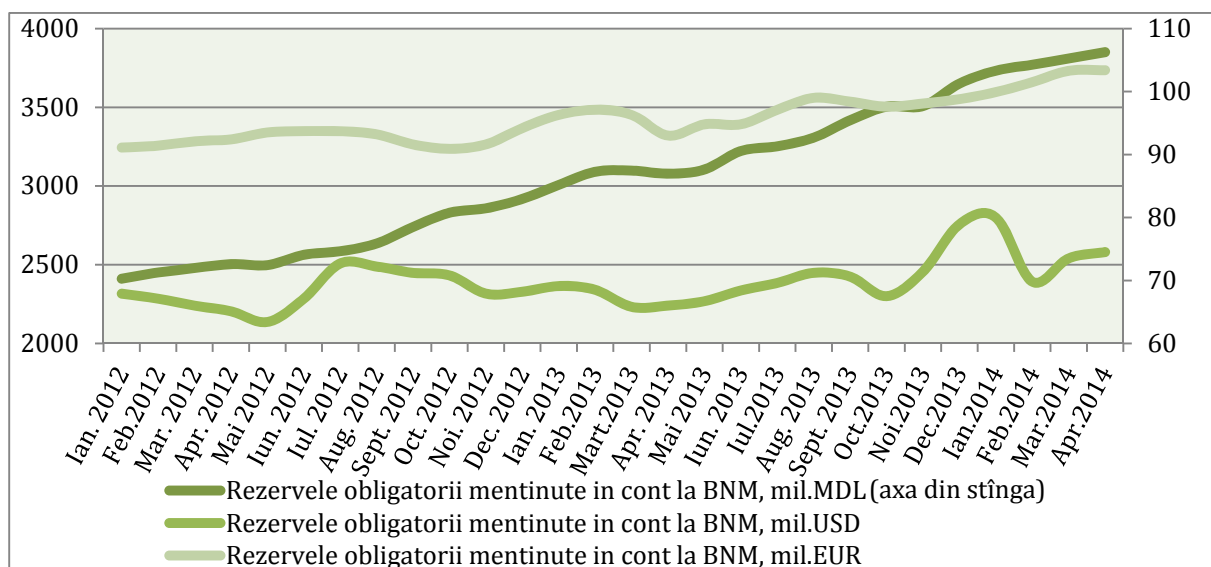

Figura 2.2.3. Evoluția volumului rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenesti și în valute străine la BNM

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La sfârșitul trimestrului I, 2014 volumul rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în MDL și alte valute neconvertibile a constituit 3809,7 mln. MDL, ceea ce atestă o creștere cu 22% față de aceeași dată a anului trecut. Rezervele în valută străină (dolari SUA și Euro), la sfârșitul perioadei de referință, au înregistrat valori de 73,5 mln. USD și 103,3 mln. EUR, corespunzător.

Volumul rezervelor obligatorii menținute în cont la BNM în dolari SUA a crescut față de sfârșitul trimestrului I, 2013 cu 11%, iar volumul rezervelor în Euro cu 7%.

Creșterea volumului de rezerve obligatorii în contul BNM, în condițiile menținerii unei rate a rezervelor obligatorii constante, indică majorarea bazei de calcul, adică a mijloacelor bănești atrase din conturile de depozit și alte pasive similare supuse rezervării din clasa II "Obligațiuni" din bilanțurile băncilor.

Intervențiile pe piața valutară

În primele trei luni ale anului 2014, BNM a intervenit pe piața valutară interbancară preponderent în calitate de vânzător de valută străină. Volumul vânzărilor de valută a fost 6 mil. USD, ceea ce a constituit o creștere dublă față de aceeași perioadă a anului trecut, când BNM a intervenit pe piață preponderent în calitate de cumpărător. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2013 - aprilie 2014

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2013	1,59	0
Februarie 2013	12,25	0
Martie 2013	13,04	3,0
Aprilie 2013	35,0	20,0
Mai 2013	25,0	15,0
Iunie 2013	15,0	15,0
Iulie 2013	91,78	50,92
August 2013	131,98	62,28
Septembrie 2013	147,18	69,35
Octombrie 2013	21,0	13,7
Noiembrie 2013	0	0
Decembrie 2013	0	0
Ianuarie 2014	0,15	6,0
Februarie 2014	0	73,0
Martie 2014	0,18	0
Aprilie 2014	0	0

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului I, 2014 a constituit 2,77 mild. USD, reducându-se cu 3,3% față de finele anului 2013. La micșorarea activelor oficiale de rezervă au contribuit intervențiile BNM pe piața valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință.

Dinamica indicatorilor monetari

După cum rezultă din datele primelor trei luni ale anului 2014, volumul masei monetare a avut o evoluție descendentă în comparație cu datele de la sfârșitul anului 2013. Totodată, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a componentelor masei monetare se menține la un nivel înalt. În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.03.2014, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.03.2013 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere de 29%, și a constituit aproximativ 16,6 mild. MDL;
- agregatul monetar M1 a crescut cu 33% și a atins un nivel de 26,5 mild. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a fost de 27%, și a constituit 44,4 mild. MDL;
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 25% și s-a cifrat la 63,2 mild. MDL.

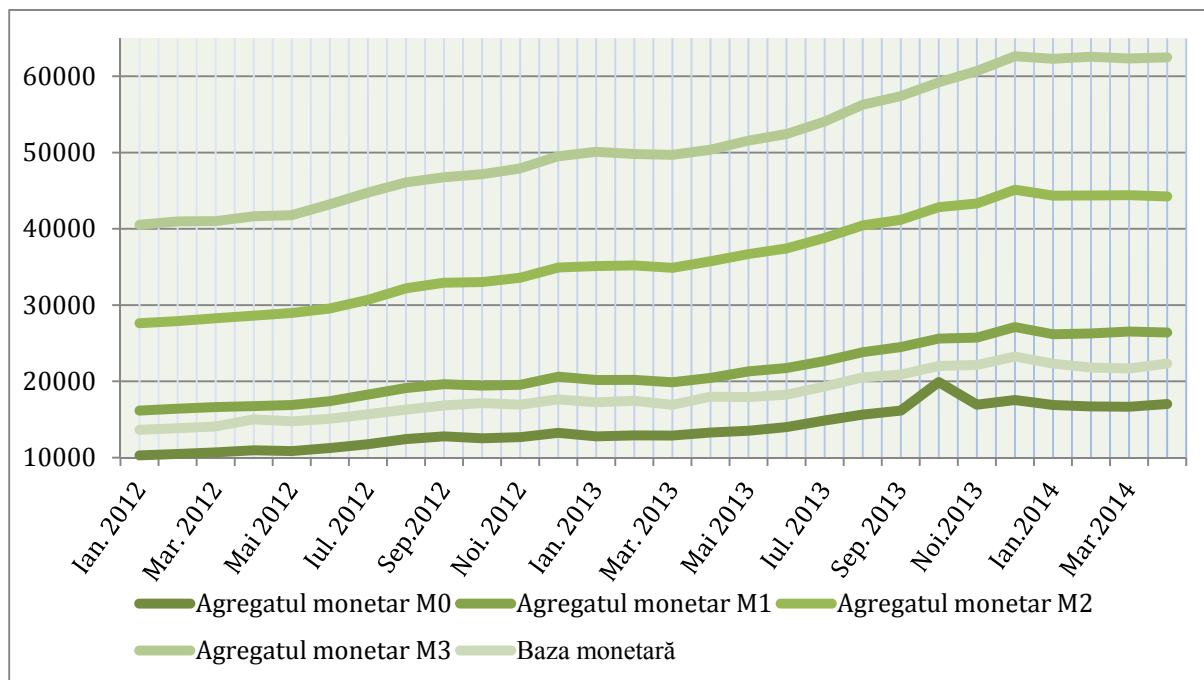

Figura 2.2.4. Evoluția agregatelor monetare și a bazei monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

O dinamică similară s-a observat și în cazul bazei monetare. Comparativ cu datele de la sfârșitul anului 2013, baza monetară la sfârșitul trimestrului I al anului 2014 a înregistrat o descreștere de 6,8% și a constituit 21,6 mild. MDL. Însă, în comparație cu perioada similară a anului 2013, volumul bazei monetare a înregistrat valori ascendente, constituind o creștere de 28%.

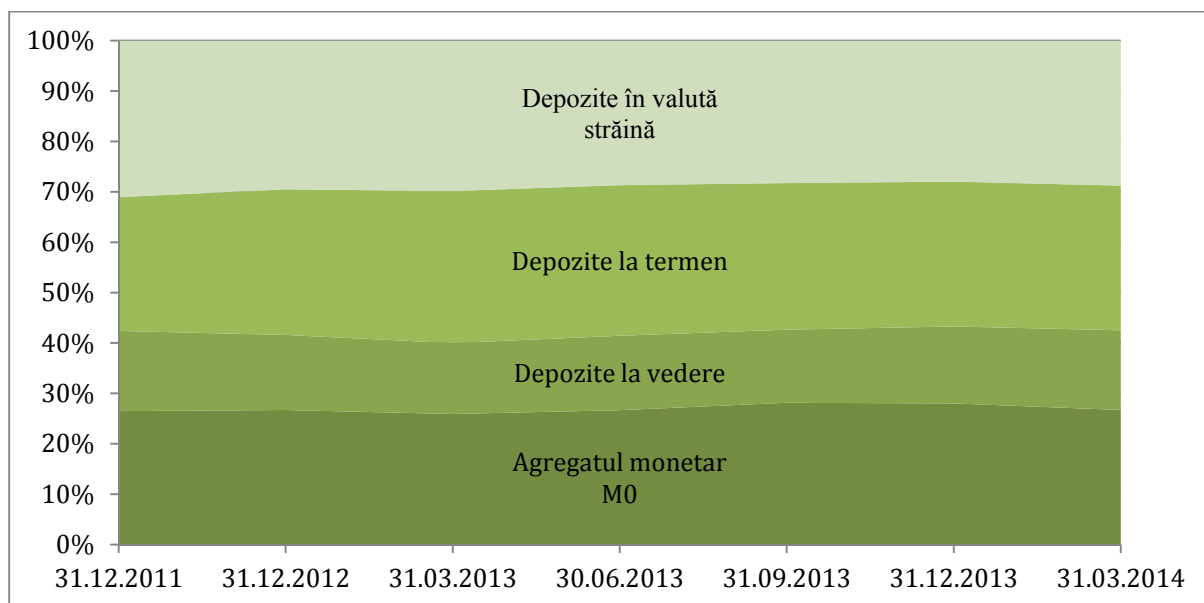

Figura 2.2.5. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În structură, masa monetară nu a suferit schimbări esențiale. La 31.03.2014 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 26,6%; depozite la vedere – 15,8%; depozite la termen – 28,6% și depozite în valută – 28,6%. Comparativ cu trimestrul I al anului 2013, menționăm o reducere moderată a ponderii depozitelor la termen și depozitelor în valută (cu 1,6 p.p. și 1,2 p.p., corespunzător). În același timp a crescut ponderea agregatului monetar M0 cu 0,7 p.p. și a depozitelor la vedere cu 1,7 p.p.

Politica monetară în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului I al anului 2013, în condițiile unor procese inflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 4,5%. Rata rezervelor obligatorii a fost de 14% pentru sursele atrase în valută străină și 8% pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului I, 2014 masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5974,6 mil. ruble (ceea ce constituie cca 4932,03 mil. MDL¹), înregistrând o creștere ne semnificativă de 0,4%, comparativ cu volumul ofertei monetare de la începutul anului curent. La fel, în primele trei luni ale anului 2014, nu au fost înregistrate schimbări semnificative în structura masei monetare, ponderea masei monetare în valută crescând doar cu 0,2 p.p. În acest context, masa monetară în valută la data de 01.04.2014 a fost de 3 841,5 mil. ruble (3171,15 mil. MDL¹), ceea ce constituie 64,3% din totalul masei monetare.

¹ Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.04.13, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Veniturile Bugetului public național

În primul trimestru al anului 2014 la BPN au fost acumulate venituri în sumă totală de 8413,2 mil. MDL, cu 365,9 mil. MDL sau cu 4,2% mai puțin decât valoarea planificată pentru această perioadă. În comparație cu perioada similară a anului 2013, încasările au înregistrat o creștere de 891,4 mil. MDL sau cu 11,9%.

Făcând o analiză a veniturilor pe bugetele constitutive, menționăm că veniturile la *bugetul de stat* pe toate componentele au constituit 5151,9 mil. MDL, ceea ce este mai puțin cu 375,8 mil. MDL sau la nivel de 93,2% față de prevederile perioadei de gestiune. În comparație cu perioada similară a anului 2013, suma veniturilor acumulate s-a majorat cu 682,3 mil. MDL sau cu 15,3%. În primul trimestru al anului 2014 partea de venituri a *bugetelor unităților administrativ-teritoriale* pe toate componentele a fost realizată în sumă de 2308,8 mil. MDL, cu 40,3 mil. MDL sau cu 1,8% mai mult față de prevederile perioadei de gestiune. Din suma totală a veniturilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale, circa 38,8% sau 895,3 mil. MDL constituie veniturile proprii (fără transferuri), sarcina acumulării cărora a fost realizată la nivel de 110,1% sau cu 82,3 mil. MDL mai mult față de prevederile perioadei gestionare. Comparativ cu primul trimestru al anului precedent, la bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost încasate venituri proprii cu 24,4 mil. MDL mai mult. Partea de venituri a *bugetului asigurărilor sociale de stat* în primul trimestru al anului 2014 a fost executată în sumă de 2885,9 mil. MDL (inclusiv transferurile de la bugetul de stat – 1078,8 mil. MDL), ceea ce este cu 38,9 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 98,7% față de prevederile perioadei de gestiune. Veniturile proprii au fost executate în sumă de 1807,1 mil. MDL, care, comparativ cu primul trimestru al anului 2013 s-au majorat cu 99,9 mil. MDL sau cu 5,9%. La *fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală* în primul trimestru al anului 2014 au fost încasate venituri în sumă totală de 831,4 mil. MDL, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat în sumă de 268,4 mil. MDL), ceea ce este cu 341,6 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 70,9% față de prevederile perioadei de gestiune. Veniturile proprii

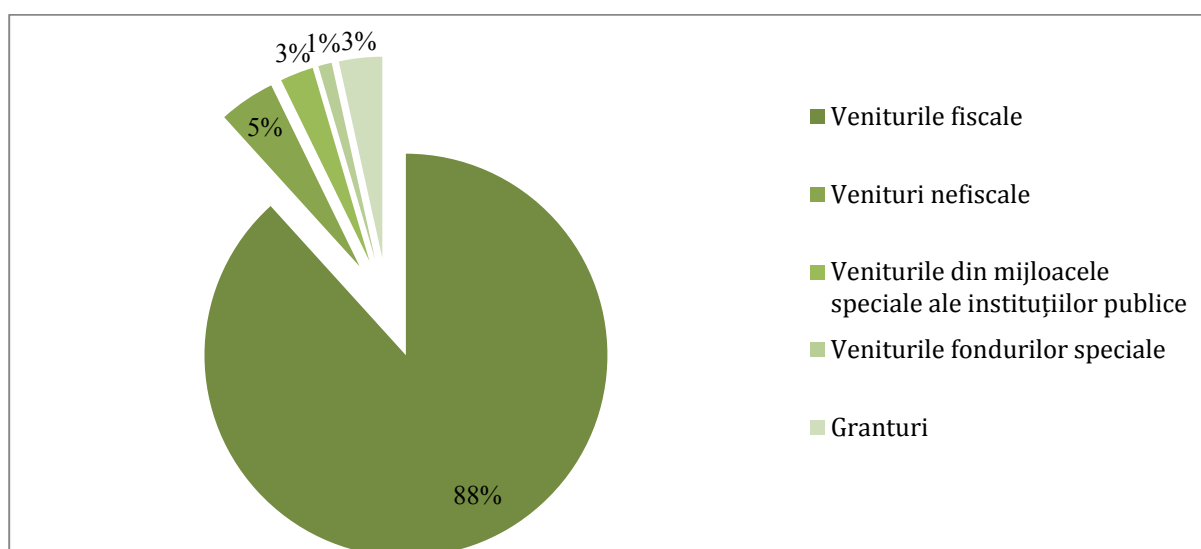

Figura 3.1.1. Structura veniturilor Bugetului public național în trimestrul I al anului 2014
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au fost executate în sumă de 563,0 mil. MDL, care în comparație cu primul trimestru al anului 2013 s-au majorat cu 84,2 mil. MDL sau cu 17,6%.

Examinând structura veniturilor BPN în primul trimestru al anului 2014, remarcăm că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (88,3%), ponderea în cauză majorându-se cu 703,3 mil. MDL sau 10,5%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Încasările nefiscale în primul trimestru al anului 2014 au crescut 2,2 mil. MDL sau cu 0,6%, iar veniturile din granturi – cu 6,8%. Totodată, au înregistrat creșteri majore de 11,5% și, 15,0% veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice și, respectiv, veniturile din fonduri speciale.

Din veniturile fiscale, ponderea cea mai importantă o au veniturile colectate din TVA (36,0%, în trimestrul I al anului 2013 – 38,7%), contribuțiile sociale – 24,3%, impozitul pe venit – 16,8% (în trimestrul I al anului 2013 – 12,5%), accizele – 8,2% și primele obligatorii de asistență medicală – 7,5%.

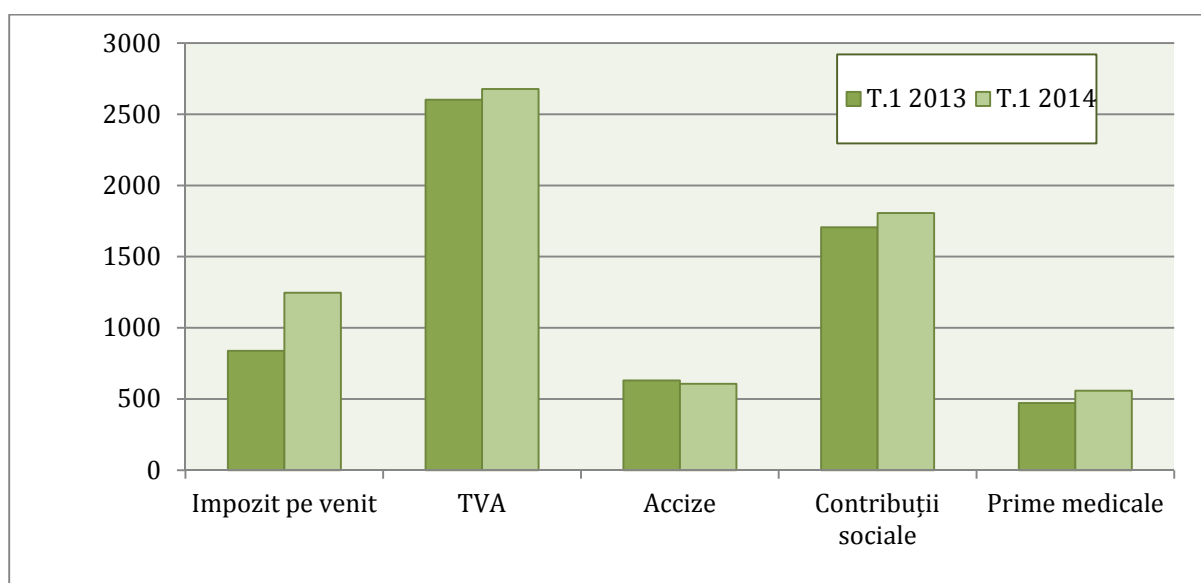

Figura 3.1.2. Structura veniturilor fiscale în trimestrul I al anilor 2013 și 2014, mil. MDL
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Respectiv, se remarcă o descreștere a ponderii TVA în total venituri fiscale, în timp ce ponderea impozitelor directe, în special, a impozitului pe venit, crește. Tendința ar putea fi explicată de sporirea gradului de responsabilitate fiscală a populației și a agenților economici ca rezultat al revizuirii relațiilor organ fiscal – contribuabil, realizată de administrația fiscală națională.

În ceea ce ține de încasările nefiscale, menționăm că în trimestrul I al anului 2014, ponderea în total venituri a fost de 4,5%, în timp ce în perioada similară a anului 2013 acest indicator a fost de 5,0%.

Cea mai importantă contribuție la formarea veniturilor din granturi, o au granturile externe. Pentru perioada examinată a anului 2014, suma totală a veniturilor bugetare sub formă de grant a reprezentat 292,2 mil. MDL, din care 283,9 mil. MDL – granturi externe și 8,3 mil. MDL – granturi interne. Este de menționat că, comparativ cu perioada similară a anului precedent, veniturile din granturi au crescut cu 106,8% sau cu 150,9 mil. MDL.

Cheltuielile Bugetului public național

În primul trimestru al anului 2014 din buget au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 8483,2 mil. MDL, cu 2900,2 mil. MDL sau cu 25,5% mai puțin decât valoarea planificată pentru perioada

examinată. În comparație cu perioada similară a anului 2013, cheltuielile bugetului public național sunt în creștere cu 884,7 mil. MDL sau cu 11,6%.

Partea de cheltuieli a *bugetului de stat* pe toate componentele s-a realizat în sumă de 5611,8 mil. MDL, cu 1863,1 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 75,1% față de prevederile perioadei de gestionare, ceea ce este cu 972,2 mil. MDL sau cu 21,0% mai mult, comparativ cu perioada respectivă a anului 2013. În perioada raportată, de la *bugetele unităților administrativ-teritoriale* s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 2000,4 mil. MDL, cu 1026,3 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 66,1% față de prevederile perioadei de gestiune, ceea ce este cu 191,1 mil. MDL sau cu 10,6% mai mult, comparativ cu perioada similară a anului 2013. Partea de cheltuieli a *bugetului asigurărilor sociale de stat* a fost executată în sumă totală de 2807,9 mil. MDL, cu 54,4 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 98,1% față de prevederile perioadei de gestiune, cu 317,8 mil. MDL sau cu 12,8% mai mult față de perioada respectivă a anului 2013. Cheltuielile *fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală* au fost realizate în sumă de 827,8 mil. MDL, cu 306,6 mil. MDL mai puțin sau la nivel de 73,0% față de prevederile perioadei de gestiune, fiind cu 73,3 mil. MDL sau cu 9,7% mai mult, comparativ cu perioada similară a anului trecut.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în primul trimestru al anului 2014 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social (73,2%), ponderea acestora rămânând constantă, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

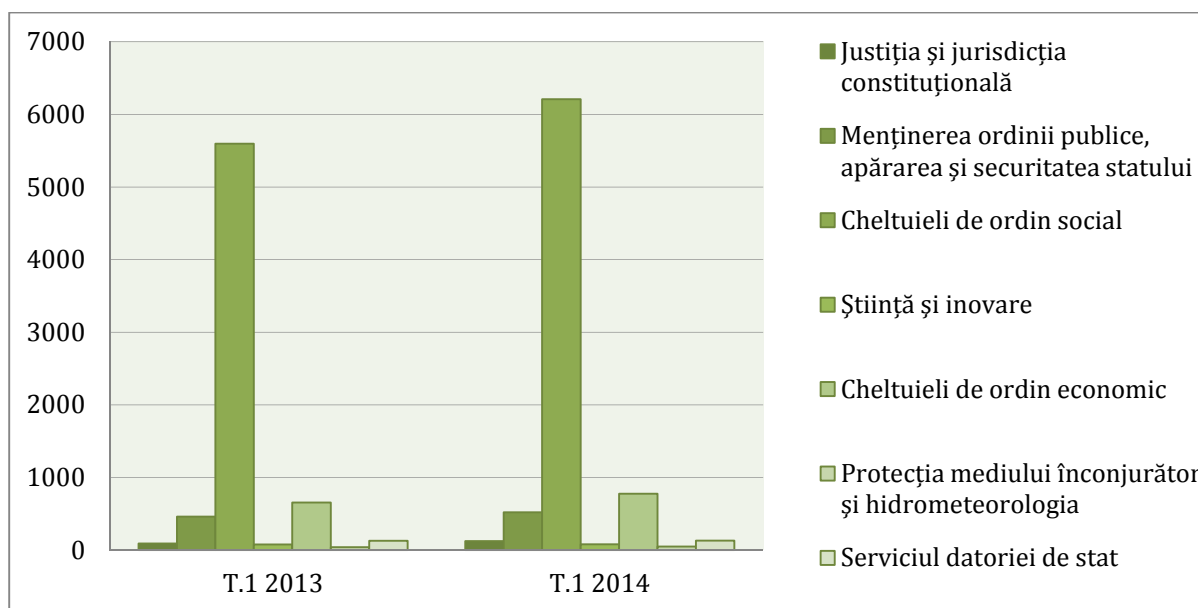

Figura 3.1.3. Volumul cheltuielilor realizate din BPN în trimestrul I al anilor 2013 și 2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În primul trimestru al anului 2014, din total cheltuieli de ordin social, ponderea cea mai importantă o au cheltuielile privind asigurarea și asistența socială (52,6%), care arată o creștere (+12,7%) pornind de la datele pe perioada similară a anului 2013. Alte componente din această grupă au înregistrat, de asemenea, o creștere considerabilă a ponderii în total, cum ar fi: ocrotirea sănătății – cu 15,2 puncte procentuale, cultura, arta și sportul – cu 12,0 puncte procentuale.

O altă componentă importantă a cheltuielilor publice o reprezintă cheltuielile de ordin economic, ponderea cărora în perioada examinată a anului 2014 a reprezentat 9,1% – pondere ce a crescut cu 0,5 puncte procentuale, comparativ cu ponderea înregistrată în perioada similară a anului precedent. Principala componentă a cheltuielilor de ordin economic o reprezintă transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica, care în primul trimestru au constituit

45,7% din total cheltuieli cu caracter economic. Ponderea cheltuielilor în cauză a crescut cu 6,7%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. De asemenea, ponderea cheltuielilor din agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor din total cheltuieli cu caracter economic a crescut cu 46,3 puncte procentuale, comparativ cu perioada similară a anului precedent, constituind 222,7 mii MDL. În valori absolute, cheltuielile de ordin economic realizate în primul trimestru al anului 2014 au crescut cu 18,6% sau cu 121,8 mil. MDL, comparativ cu perioada similară a anului 2013.

Rezultatul financiar bugetar

Executarea bugetului public național în primul trimestru al anului 2014 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 70,0 mil. MDL, ceea ce este cu 6,7% mai puțin comparativ cu deficitul înregistrat în aceeași perioadă a anului 2013.

În trimestrul I al anului 2014, bugetul de stat a înregistrat un deficit în sumă de 459,9 mil. MDL, bugetele unităților administrativ-teritoriale – un excedent în sumă de 308,4 mil. MDL, bugetului asigurărilor sociale de stat – un deficit în sumă de 78,0 mil. MDL, iar fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – un excedent în sumă de 3,6 mil. MDL.

Sursele de finanțare a deficitului au fost:

- încasările de la valorile mobiliare de stat (+354,2 mil. MDL);
- răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare (-23,3 mil. MDL);
- împrumuturile debursate din surse externe (+269,0 mil. MDL);
- rambursarea sumei principale (-245,8 mil. MDL);
- mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public (+30,5 mil. MDL);
- modificarea soldurilor (+32,9 mil. MDL);
- alte surse (+42,4 mil. MDL).

Soldurile conturilor bugetului public național potrivit situației din 31 martie 2014 s-au majorat, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2014, cu 302,3 mil. MDL și au constituit 3117,9 mil MDL.

Soldurile în conturile bugetului de stat, la situația din 31 martie 2014, s-au majorat cu 32,9 mil. MDL, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2014 și au constituit 1587,2 mil. MDL. Soldurile conturilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale, comparativ cu 1 ianuarie 2014, s-au majorat cu 253,6 mil. MDL și au constituit 1085,8 mil. MDL. Soldurile la conturile bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 156,8 mil. MDL, micșorându-se comparativ cu începutul anului cu 78,0 mil. MDL. La situația din data examinată, soldurile la conturile fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală au constituit 288,1 mil. MDL, majorându-se cu 3,6 mil. MDL, comparativ cu începutul anului.

Datoria de stat

Potrivit situației din 31 martie 2014, soldul datoriei de stat a constituit 24456,0 mil. MDL, majorându-se cu 1 061,1 mil. MDL, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2013.

În ce privește *structura datoriei de stat după tipul datoriei*, aceasta la 30 iunie 2014 a fost formată în mărime de 71,3% din datoria de stat externă și 28,7% – datorie de stat internă. În dinamică ponderile datoriei de stat externe și interne au rămas relativ constante, analizate fiind evoluțiile trimestriale pe parcursul anului precedent și a perioadei examinate.

Analizând *soldul datoriei de stat pe instrumente*, se constată că în perioada examinată, comparativ cu perioada similară a anului precedent, o creștere a soldului datoriei pe toate instrumentele, cu excepția VMS convertite și VMS pentru asigurarea stabilității financiare, care

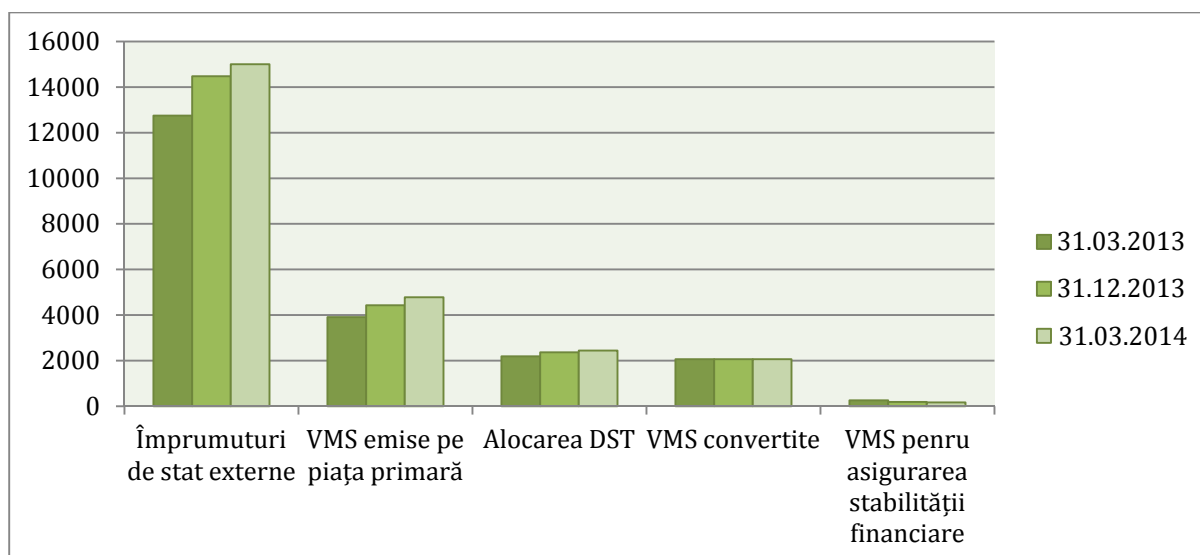

Figura 3.1.4. Structura datoriei de stat pe instrumente, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

au înregistrat o valoare de 0% și, o diminuare de 13,5%. Cea mai mare creștere în dinamică a înregistrat soldul datoriei publice rezultat din VMS emise pe piața primară (+ 8,0%), urmat de împrumuturile de stat externe (+ 3,6%).

Datoria de stat externă

La situația din 31 martie 2014, datoria de stat externă a constituit 17449,3 mil. MDL. Comparativ cu situația din 1 ianuarie 2014, datoria de stat externă a înregistrat o creștere cu 2513,6 mil. MDL sau cu 16,8%. Comparativ cu situația din același moment a anului precedent, datoria publică externă a crescut cu 603,6 mil. MDL sau cu 3,6%.

Analizând datoria de stat externă în dependență de maturitate la data de 31.03.2014, se constată că aceasta e compusă în proporție de 81,7% din datoria publică externă pe termen lung, 14,9% – din datorie externă pe termen mediu și 4,2% – din datorie externă pe termen scurt – situație similară cu cea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2013.

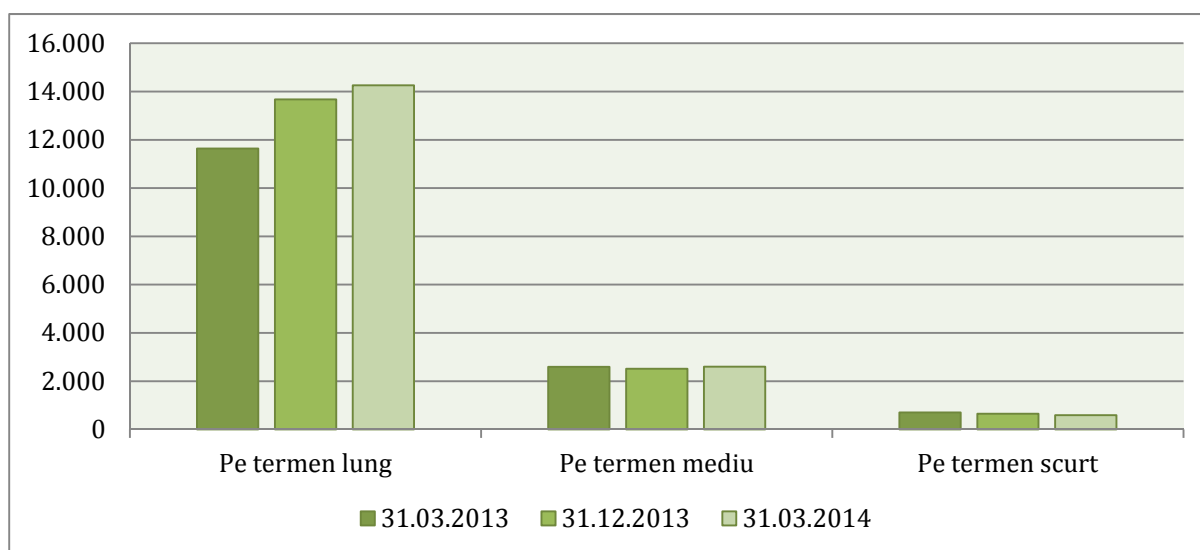

Figura 3.1.5. Structura datoriei de stat externe la 31.03.2013, 31.12.2013 și 31.03.2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În dependență de *structura pe valute a datoriei*, datoria externă este examinată fără descompunerea DST și cu descompunerea DST.

Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat externe pe valute, % din total datorie externă

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	MDL
Cu descompunerea DST	-	29,5	30,7	4,5	6,2	28,7
Fără descompunerea DST	51,5	7,6	11,3	0,6	0,1	28,7

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În *structura datoriei de stat externe pe creditorii*, creditorii multilaterali continuă să dețină cea mai mare pondere. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 31 martie 2014, a constituit 86,2% din soldul total al datoriei de stat externe, față de creditorii bilaterali – 13,6%, iar comparativ cu creditorii comerciali – 0,2%. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 41,8%, urmată de FMI – cu 25,3%, BEI – cu 7,1%, FIDA – cu 5,0%, etc.

Ca evoluție, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă.

Datoria de stat internă

Potrivit situației din 31 martie 2014, datoria de stat internă a constituit 7006,7 mil. MDL și este complet formată din valori mobiliare de stat. Comparativ cu situația din 1 ianuarie 2014, datoria de stat internă a înregistrat o majorare cu 778,7 mil. MDL sau cu 12,5%. Comparativ cu situația în același moment al anului precedent, datoria publică internă a crescut cu 330,9 mil. MDL sau cu 5,0%. Creșterea datoriei interne se datorează, în mare parte, emisiunii suplimentare de valori mobiliare de stat pe piața primară.

Făcând o analiză a datoriei de stat interne *în dependență de părțile sale componente* se observă că 68,2% le constituie valorile mobiliare de stat, emise pe piața primară (la 31.03.2013 ponderea în cauză a constituit 62,8%), 29,4% – valorile mobiliare de stat convertite (33,1% la 31.03.2013) și 2,3% – valorile mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare (la situația din 31.03.2013, acestea au constituit 4,1%, iar la 31.03.2011 acestea nici nu se emiteau).

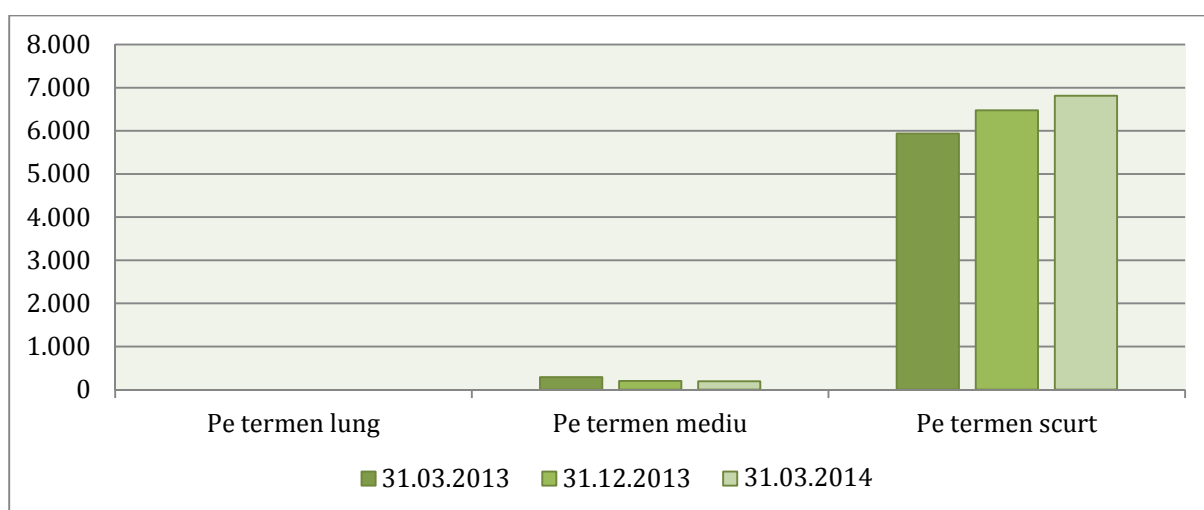

Figura 3.1.6. Structura datoriei de stat interne la 31.03.2013, 31.12.2013 și 31.03.2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an, au fost emise pe trei termene: bonuri de trezorerie de 91 zile, 182 zile și 364 zile, a căror pondere în totalul VMS comercializate prin licitații a constituit 99%. Ponderea cea mai mare în VMS emise au constituit-o bonurile de trezorerie pe termen de 182 zile (43,6%) și 364 zile (27,7%) – ponderi ce au rămas relativ constante în raport cu perioada similară a anului precedent (43,0% pentru BT de 182 zile și 24,5% pentru BT de 364 zile).

Analizând datoria de stat internă, în dependență de maturitate, la data de 31.03.2014, se constată că ponderea cea mai mare o are datoria publică internă pe termen scurt (97,2%), urmată de datoria publică internă pe termen mediu (2,8%), datoria publică internă pe termen lung lipsind în totalitate. Astfel, se reliefează tendința enunțată și în edițiile precedente și anume creșterea ponderii datoriei în cauză pe termen scurt.

Deservirea datoriei de stat

În primul trimestru al anului 2014, pentru deservirea datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 377,2 mil. MDL, care se compun din: deservirea datoriei de stat externe în valoare de 292,4 mil. MDL (95,5% din suma prevăzută pentru perioada respectivă) și deservirea datoriei de stat interne în valoare de 84,8 mil. MDL (99,8% din valoarea prevăzută). Din total datorie de stat externă, 245,8 mil. MDL au fost utilizate pentru rambursarea sumei principale și 46,6 mil. MDL – pentru serviciul datoriei de stat externe.

3.2. Sectorul bancar

Evoluția creșterii sectorului bancar din Republica Moldova în I trimestru 2014, s-a manifestat prin îmbunătățirea majorității indicatorilor de performanță. Prin urmare, la finele I trimestru 2014, comparativ cu sfârșitul anului 2013, s-au înregistrat următoarele modificări la principalii indicatori ai sectorului bancar:

- Creșterea activelor totale cu 3,36%, până la 78744,2 mil. MDL;
- Sporirea soldului creditelor bancare cu 3,18%, până la 44048,5 mil. MDL;
- Avansarea soldului depozitelor bancare cu 1,31%, până la 45672,2 mil. MDL;
- Volumul creditelor neperformante a crescut de la 11,6% la 13,2%.

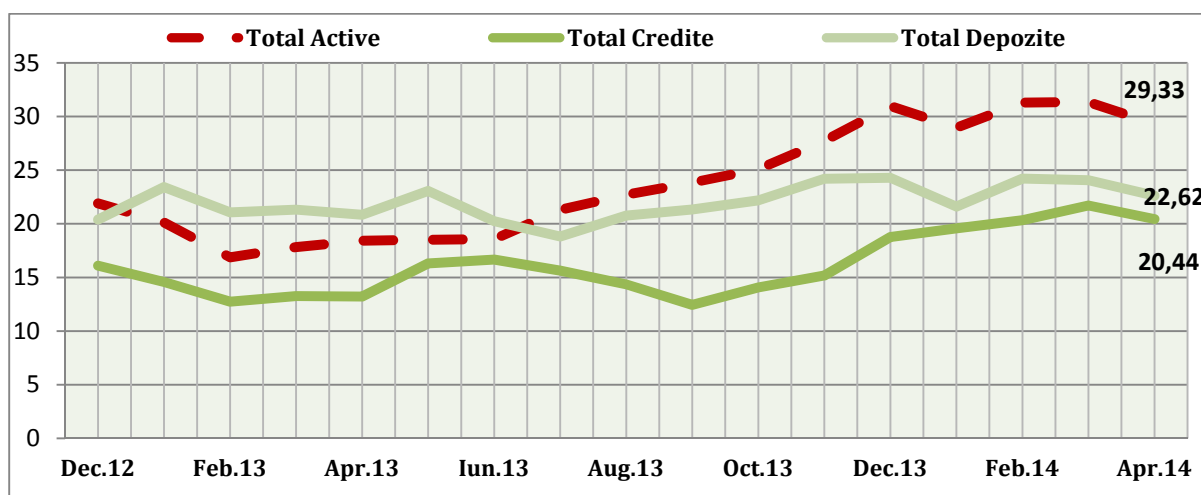

Figura 3.2.1. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare, %
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La data de 31.03.2014, *activele totale ale sectorului bancar* au totalizat 78744,2 mil. MDL, majorându-se cu 3,36% față de sfârșitul anului 2013. La data de 30.04.2014 *activele totale ale sectorului bancar* au constituit 78629,6 mil. MDL majorându-se cu 3,21% față de 31.12.2013.

Începutul anului 2014, se manifestă print-o revigorare a activelor generatoare de profit, deci la sfârșitul I trimestru 2014, portofoliul de credite a înregistrat o pondere de 57,5% în total activ.

Tabelul 3.2.1. Evoluția activelor bancare după volum și structură, %

Denumirea indicatorilor:	31.03.2013	31.12.2013	31.03.2014
	% în total activ		
Total Activ, dintre care:	100	100	100
1. Numerar și echivalente de numerar	25,6	32,3	32,0
2. Active financiare deținute p/n tranzacționare	0,6	0,3	0,2
3. Active financiare disponibile p/n vânzare	0,7	0,6	0,6
4. Împrumuturi și creanțe	62,3	56,9	57,2
5. Investiții păstrate până la scadență	5,3	5,2	5,2
6. Imobilizări corporale	3,1	2,5	2,5
7. Imobilizări necorporale și creanțele privind impozitele	0,6	0,4	0,4
8. Alte active	1,8	1,8	1,9

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Ritmul anual de creștere a creditelor acordate de către bănci a avut un trend ascendent, înregistrând un nivel de 21,7%, în luna martie 2014. Prin urmare, la 31.03.2014, *soldul creditelor* în economie a constituit 44048,5 mil. MDL la 31.03.2014 și s-a majorat cu 3,18% față de 31.12.2013. Tendințele de majorare s-au datorat creșterii soldului creditelor acordate în monedă națională cu 4% și, respectiv, a soldului creditelor în valută străină cu 2%. La sfârșitul lunii aprilie 2014, soldul creditelor în economie a constituit 43995,7 mil. MDL, majorându-se cu 3% față de finele lunii decembrie 2013.

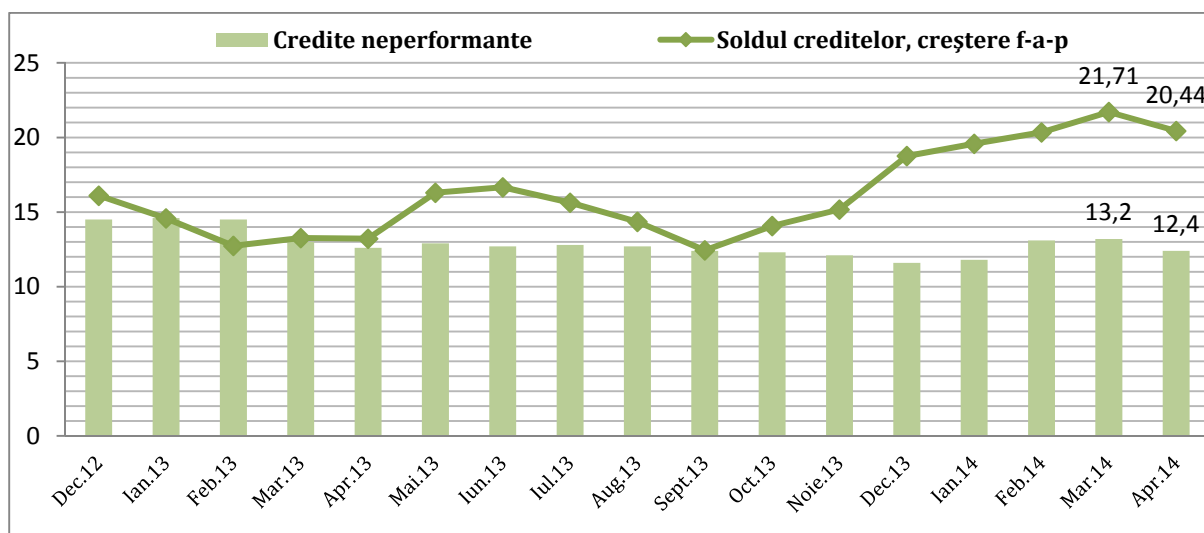

Figura 3.2.2. Evoluția soldului creditelor - creștere anuală, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La data de 31.03.2013, suma creditelor neperformante (substandart, compromise și dubioase) în valoare absolută a constituit 5702,3 mil. MDL, cu 16,8% mai puțin față de sfârșitul anului trecut. Ponderea în totalul de credite neperformante este în creștere cu 1,6 p.p., constituind 13,2%, față de data 31.12.2013. Același volum de credite neperformante, proiectat asupra CNT, constituie 20%, la data de 31.03.2014 și a crescut cu 3,4 p.p. față de 31.12.2013.

Tabelul 3.2.2. Structura creditelor în economia Republicii Moldova, %

Denumirea indicatorilor:		31.03.2013	31.12.2013	31.03.2014
		% în total credite		
Total credite, dintre care:		100	100	100
1.	Întreprinderile de stat	4,0	3,8	3,6
2.	Sectorul privat	80,0	78,4	77,5
3.	Mediul fin. nebanca	3,0	3,0	3,0
4.	Alte sectoare rezidente (persoane fizice), inclusiv:	13,0	14,8	15,8
4.1.	Împrumuturi de consum	6,3	6,4	6,6
4.2.	Împrumuturi pentru imobil	4,3	4,2	4,4
4.3.	Alte împrumuturi	2,4	4,2	4,8

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În I trimestru 2014, majorarea soldului creditelor în MDL s-a produs ca urmare a creșterii soldurilor creditelor acordate tuturor sectoarelor economiei. Astfel, cea mai mare creștere față de 31.12.2013 au înregistrat: soldul creditelor acordate sectorului privat cu 18,6%, împrumuturile pentru imobil cu 30,6% și împrumuturile pentru consum cu 23,26%. Respectiv, la data de 31.03.2014, ponderea cea mai mare, în total credite, au deținut-o creditele acordate comerțului (40%), urmate de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare (9%), creditele industriei prelucrătoare (7%) și creditele de consum (6%).

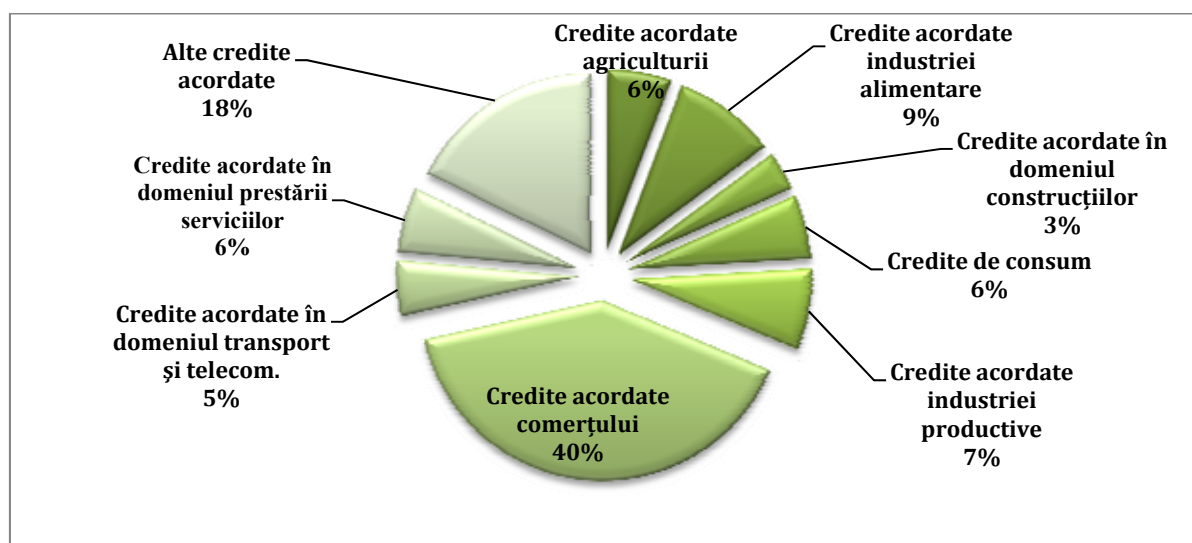

Figura 3.2.3. Structura portofoliului de credite pe ramuri, la 31.03.2014, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În luna martie 2014, rata medie a dobânzii la creditele acordate în monedă națională a scăzut cu 0,91 p.p., față de decembrie 2013, atingând nivelul de 11,60%, iar în luna ianuarie 2014 aceasta a ajuns la nivelul de 12,29%. Prin urmare, în luna martie 2014, rata medie a dobânzii la creditele în valută străină a constituit 8,12%, fiind în descreștere cu 0,79 p.p., comparativ cu decembrie 2013 (8,91%), iar în luna ianuarie 2014, rata medie a dobânzii la credite în valută străină a ajuns la nivelul de 7,83%.

Analizând indicii de concentrare a pieței (indicele Herfindahl-Hirschman) conform situației din 31.03.2014, constatăm că, sectorul bancar se încadrează în limitele unei piețe bancare, cu un grad moderat de concentrare (1260 puncte) – după valoarea depozitelor și (1281,5 puncte) – după valoarea creditelor (vezi tabelul 3.2.4).

Tabelul 3.2.3. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea creditelor (%)		Cota de piață după valoarea depozitelor (%)	
		31.12.2013	31.03.2014	31.12.2013	31.03.2014
1	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	22,8	21,7	18,3	18,4
2	B.C. "VICTORIABANK" S.A.	16,6	15,0	18,2	17,2
3	BC "Moldindconbank" S.A.	18,8	17,8	18,0	16,2
4	B.C. Banca de Economii S.A.	3,7	3,8	11,3	12,2
5	B.C. "EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca" S.A.	2,5	6,8	3,9	3,6
6	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	7,2	7,0	5,8	7,1
7	BC "MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale" S.A.	6,9	6,6	5,7	5,6
8	B.C. "UNIBANK" S.A.	8,3	8,5	8,7	9,7
9	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	5,5	5,3	3,1	2,9
10	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,5	2,4	2,6	2,6
11	B.C. "FinComBank" S.A.	2,6	2,6	2,2	2,4
12	BCR Chișinău S.A.	1,2	1,2	0,9	0,8
13	B.C. "COMERTBANK" S.A.	1,0	0,9	1,1	1,1
14	BC "EuroCreditBank" S.A.	0,4	0,4	0,2	0,2
Indicatorul HHI (puncte)		1385,3	1281,5	1298,6	1260,0
Indicatorul CR-4 (%)		66,5	63,0	65,8	64,0

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La data de 31.03.2013, BC Moldova-Agroindbank menține poziția de lider de piață în funcție de credite cu o cotă de 21,7%, poziție pe care nu și-o poate pierde prea curând (cu un sold total de 9379,2 mil. MDL, în creștere cu 2,1% față de 31.12.2013), fiind urmată de BC Moldindconbank ce deține poziția a doua pe piața creditelor bancare cu o cotă de 17,8%, depășind-o pe BC Victoriabank (15%). În ceea ce privește structura depozitelor, la sfârșitul lunii martie, poziția de lider pe piață după soldul depozitelor atrase este deținută de BC Moldova-Agroindbank cu un

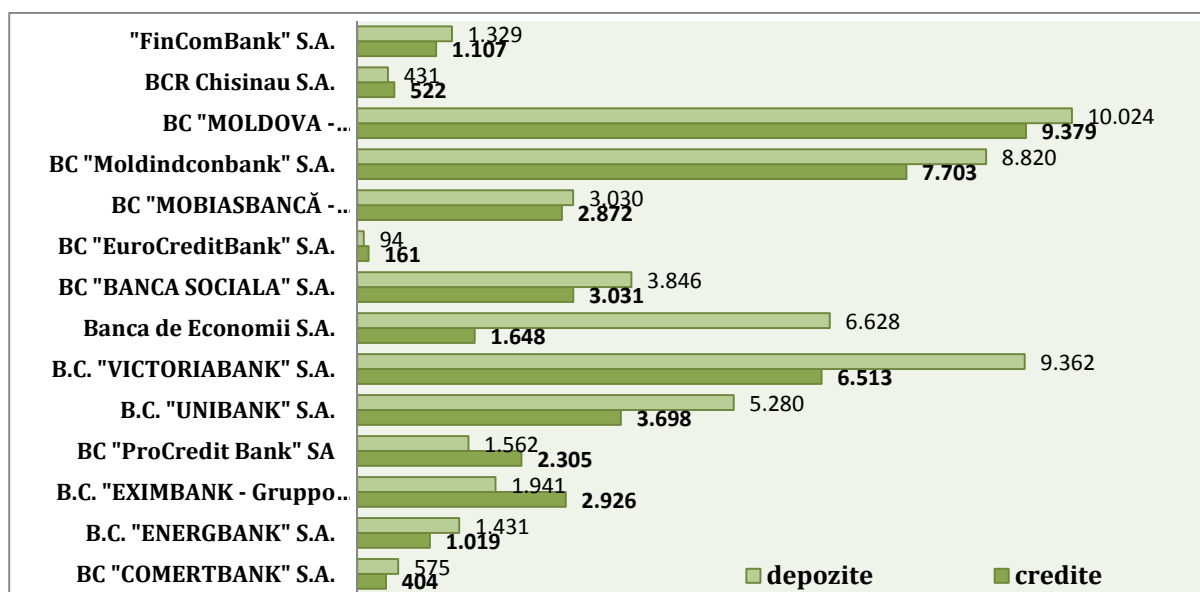

Figura 3.2.4. Depozitele și creditele sectorului bancar la data de 31.03.2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

sold total de 10024 mil. MDL, în creștere cu 5,3% față de decembrie 2013. Cota de piață a băncii BC Moldova-Agroindbank constituie 18,4%. Următoarea poziție este deținută de Victoriabank (17,2%), la data de 31.03.2014, înregistrând un sold al depozitelor atrase 9362 mil. MDL, cu 0,6% mai puțin față de 31.12.2013.

Numărul total de *angajați în sistemul bancar* la data de 31.03.2014 a constituit 10297 persoane, mai puțin cu 636 persoane, comparativ cu 31.12.2013. Respectiv, în medie fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 7,6 mil. MDL, mai mult cu 0.6 p.p., comparativ cu 31.12.2013.

Capitalului normativ total, determinant al solvabilității băncilor, la data de 31.03.2014 pe întreg sector bancar, a constituit 8376 mil. MDL și a crescut cu 2,63% față de 31.12.2013. Astfel, activele ponderate la risc în sfârșitul lunii mai 2014 au constituit 35639 mil. MDL, mai mult cu 2,1% față de sfârșitul lunii decembrie 2013.

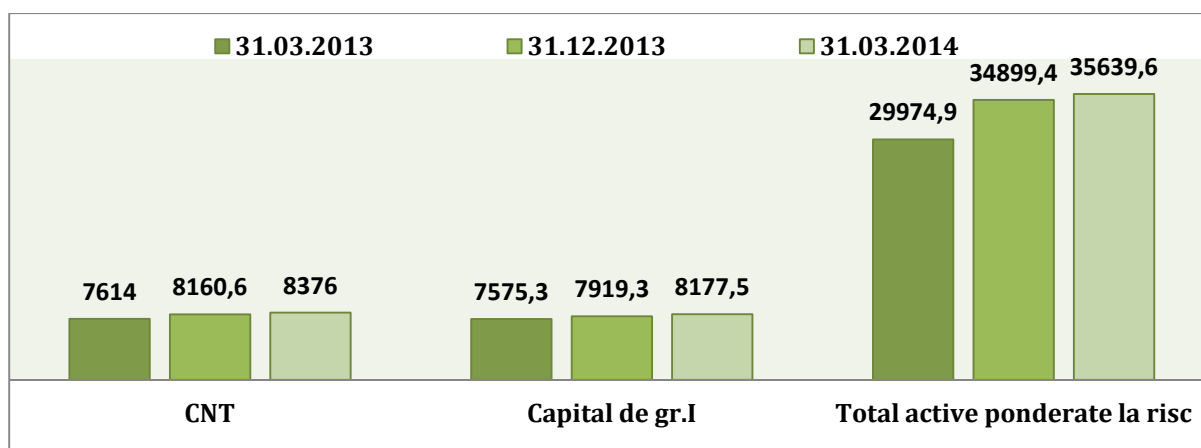

Figura 3.2.5. Evoluția capitalului sistemului bancar, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul de gradul I, la 31.03.2014, a crescut cu 3,2% până la 8177,5 mil. MDL față de 31.12.2013. La sfârșitul lunii aprilie 2014, acest indicator a crescut cu 9,4% față de perioada similară a anului trecut. Prin urmare, toate băncile comerciale din Republica Moldova dispun de un capital bancar de gradul I corespunzător capitalului minim necesar de 200 mil. MDL.

La 31.03.2014, cota investițiilor străine în capitalul social al băncilor a constituit 74,3%, fiind în creștere cu 2,1 p.p. față de 31.12.2013. Prin urmare, situația este explicată prin majorarea capitalului social din contul investițiilor acționarilor nerezidenți.

La 31.03.2014, *obligațiunile băncilor* au constituit 66729,5 mil. MDL și s-au majorat cu 3% față de 31.12.2013. La sfârșitul lunii aprilie obligațiunile sectorului bancar au însumat 66555,9 mil. MDL mai puțin cu 0,2% față de sfârșitul lunii martie.

Tabelul 3.2.4. Evoluția obligațiunilor bancare după volum și structură, %

Denumirea indicatorilor:	31.03.2013	31.12.2013	31.03.2014
	% în total obligațiuni		
Total Obligațiuni, dintre care:	100	100	100
1.Datorii financiare evaluate la cost armonizat	97,9	98,6	98,4
2.Provizioane	0,16	0,14	0,13
3.Datorii privind impozitele	0,72	0,58	0,57
4.Alte datorii	1,22	0,66	0,9

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Evoluția depozitelor atrase de către bănci pe parcursul I trimestru 2014, a fost una ascendentă, cu un ritm de creștere mediu anual de 24,07%. La 31.03.2014, *soldul depozitelor* în sistemul bancar a constituit 45672,2 mil. MDL, majorându-se cu 1,3%, față de 31.12.2013. Dinamica pozitivă a soldului depozitelor atrase a fost generată de rezultatul creșterii soldului depozitelor în monedă națională cu 0,6%, reprezentând o pondere de 60,7% și a depozitelor în valută străină – cu 2,3%, cu o pondere de 39,2% din totalul de depozite.

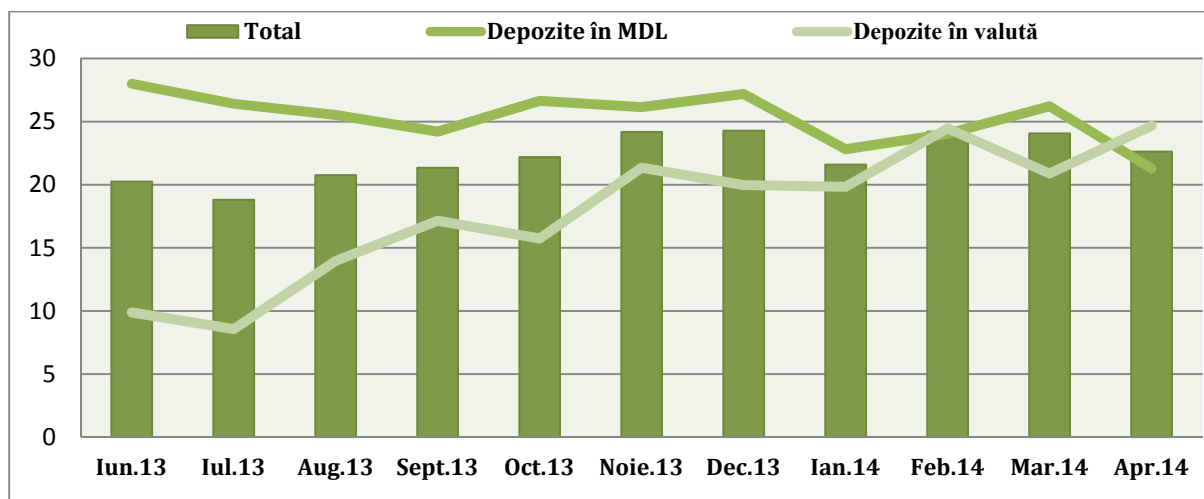

Figura 3.2.6. Evoluția soldului depozitelor – creștere anuală f-a-p, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Marja bancară la operațiunile în monedă națională în luna martie 2014 a înregistrat un nivel minim de 5,66%, cu o scădere de 1p.p. față de decembrie 2013, iar în luna aprilie 2014 s-a înregistrat un nivel de 6,55%,

În perioada ianuarie-martie 2014, ratele medii ale dobânzii la credite în monedă națională au scăzut de la 12,29% în ianuarie 2014 până la 11,60% în luna martie 2014, iar în luna aprilie 2014 a fost înregistrată cea mai scăzută rată de 11,49%. Respectiv și ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, care au crescut de la începutul anului de la 7,83% în luna ianuarie 2014, până la 8,12% în martie 2014, sunt în creștere cu 3,7 p.p. În același timp, ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă străină au scăzut de la 4,60% în luna ianuarie 2014, până la 4,43% în martie 2014, în cădere cu 3,6 p.p.

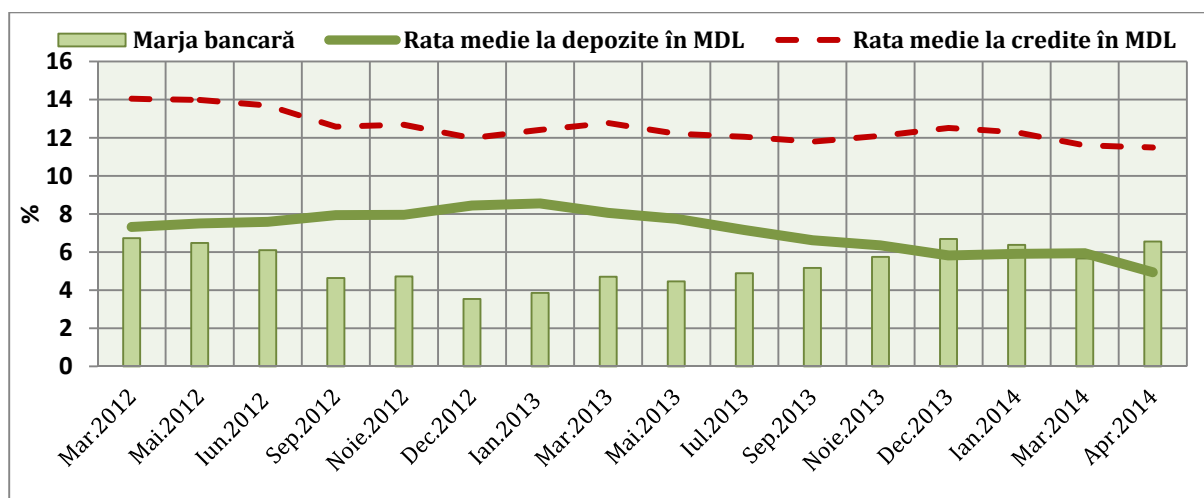

Figura 3.2.7. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

*Notă: Indicatorul *Marja bancară* a fost calculat ca diferență dintre rata medie la depozite în MDL și rata medie la credite MDL.

La 31.03.2014 venitul net raportat la active (ROA) a constituit 1,3%, iar raportat la capitalul acționar (ROE) a înregistrat 8,6%. Odată cu creșterea volumului de capital acționar și de active, majorarea ROE și ROA denotă că ritmul de creștere a profitului net este mult mai rapid, fapt destul de încurajator. În acest context, în luna martie 2014, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 252,1 mil. MDL, mai puțin cu 30,2 mil. MDL sau cu 10,7%, față de perioada similară anului 2013.

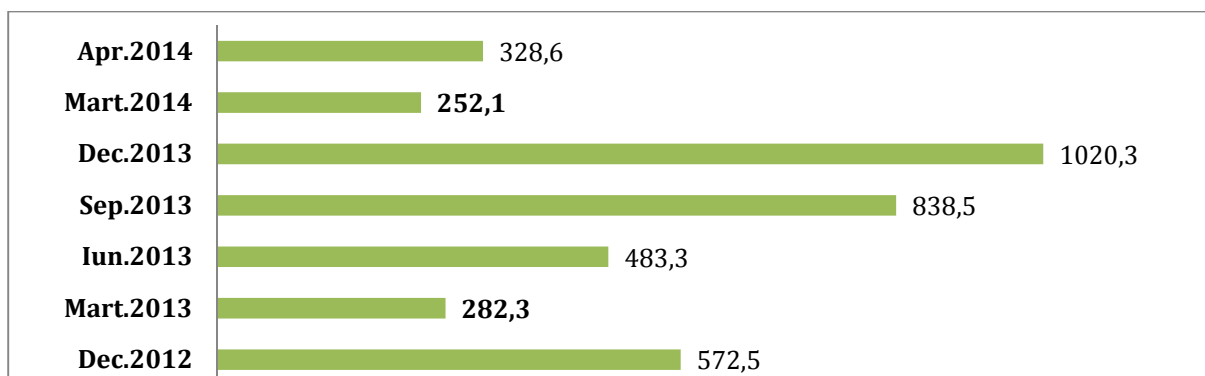

Figura 3.2.8. Evoluția profitului bancar, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Gradul de suficiență a capitalului se menține la un nivel înalt, constituind 23,5% la data de 31.03.2014. Deși, aflat peste nivelul minim necesar de 16%, (până în mai anul 2012 suficiența capitalului ponderat la risc a constituit 12%). Astfel, remarcăm o creștere a acestui indicator cu 0,1 p.p. față de 31.12.2013.

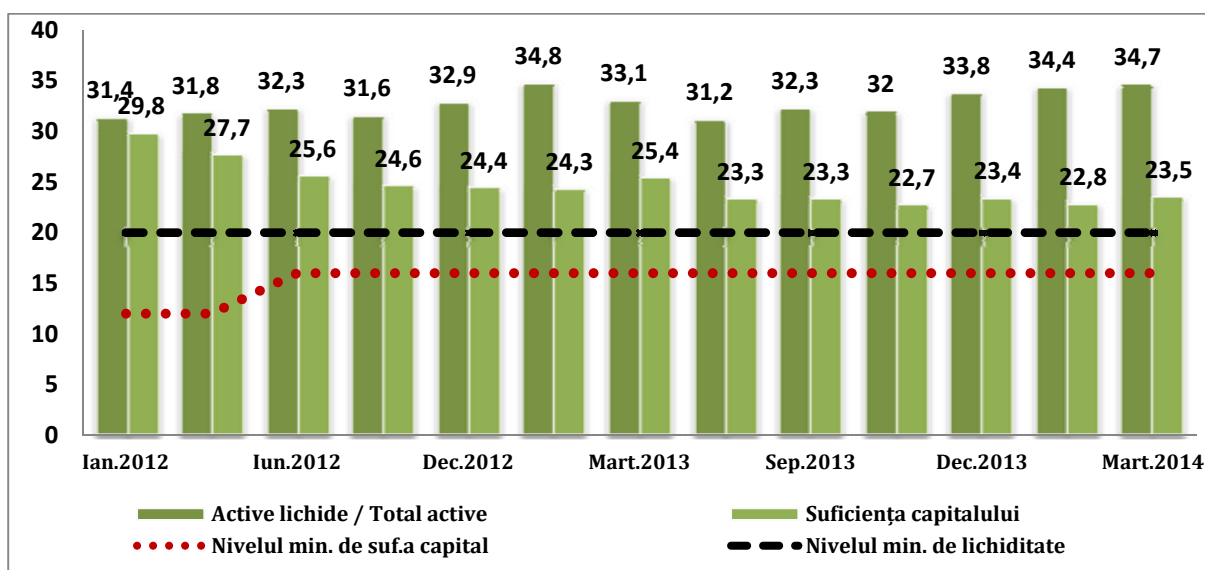

Figura 3.2.9. Indicatori de lichiditate și suficiența capitalului, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea bancară poate fi privită atât prin prisma ponderii activelor lichide în total active, cât și prin prisma obligațiunilor, pe care banca este obligată să le onoreze. Astfel, la sfârșitul lunii martie 2013, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 34,7%, mai mult cu 0,9 p.p. față de 31.12.2013. Lichiditatea pe termen lung sau principiul I al lichidității, pe întreg sistemul bancar a înregistrat 0,7%, la 31.03.2014. Aceste valori ale indicatorilor lichidității relevă existența surselor adecvate pentru susținerea plăților aferente obligațiunilor.

Sectorul bancar în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru. În I trimestru 2014, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe pozitive de dezvoltare la principalii indicatori. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.04.2014 au însumat 6760,5 mil. ruble, echivalentul a 7826,1 mil. MDL. Comparativ cu data de 01.01.2014, activele au crescut cu 5,2%, constituind 6425,1 mil. ruble, echivalentul a 7564,2 mil. MDL (rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului comparativ cu leul moldovenesc a fost de 0,8494 ruble/MDL. La data de 01.04.2014 cursul rublei față de principalele valute de referință a fost de 0,8255 ruble/MDL, 11,1 ruble/USD, 15,2625 ruble/USD).

La data de 01.04.2014, capitalul propriu al băncilor a atins valoarea de 1370,0 mil. ruble, mai puțin cu 1,8% față de 01.01.2014 (1395,9 mil. ruble). Capitalul acționar al băncilor din Transnistria a constituit la data de 01.04.2014 suma de 1043,1 mil. ruble.

Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.04.2014 suma de 4562,0 mil. ruble mai mult cu 8,5% față de 01.01.2014. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 980,9 mil. ruble, mai mult cu 3% față de 01.01.2014. iar creditele persoanelor juridice a constituit suma de 3581,0 mil. rubl, mai mult cu 10,1% față de sfârșitul anului precedent.

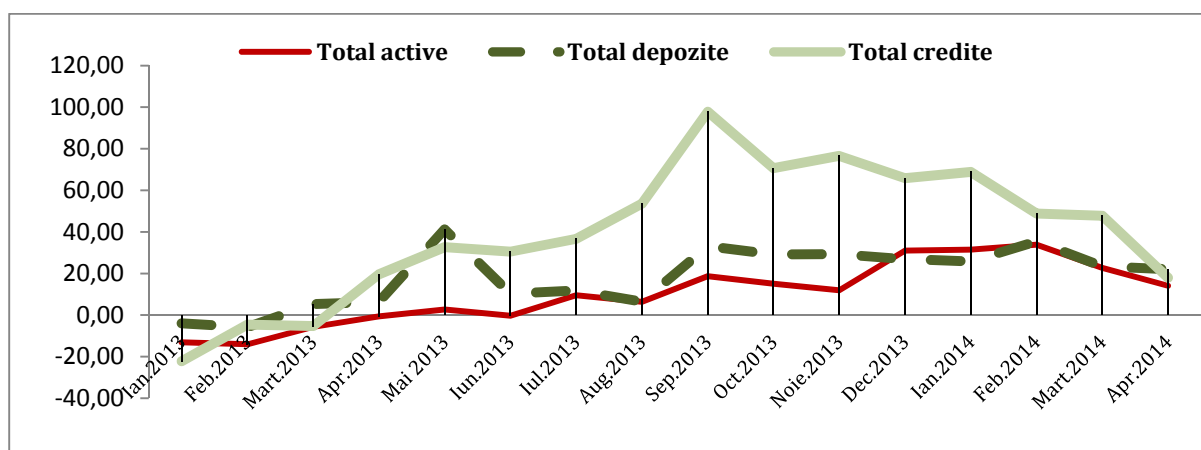

Figura 3.2.10. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare Transnistrene, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Transnistrene.

La data de 01.04.2014, soldul depozitelor bancare atrase, au constituit suma de 2700,8 mil. ruble, mai mult cu 7,7% față de data similară a anului precedent 2506,77 mil. ruble. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.04.2014 constituie 1445,0 mil. ruble în scădere cu 1,4% față de 01.01.2014 (1466,2 mil. ruble).

Evoluția sectorului de microfinanțare în perioada 2012-2013

Sectorul de microfinanțare din Republica Moldova reprezintă un fenomen relativ nou similar celorlalte segmente ale pieței financiare locale ce se află în fază de dezvoltare, având potențial de creștere. Apariția acestor instituții este cauzată de necesitatea activității de microfinanțare a sectorului rural, cât și de susținere financiară a business-ului mic și mijlociu și anume a activității antreprenoriale în sfera de producție, comerț și prestarea serviciilor.

Structura sectorului de microfinanțare din Republica Moldova este format din instituțiile de microfinanțare care includ: asociații de economii și împrumut, asociația centrală și organizațiile de microfinanțare (OMF). Respectiv, instituțiile financiare de credit nebancaire sau nebancaire sunt supravegheate și reglementate de către organul de stat Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF).

Tabelul 3.2.5. Evoluția nr. participanților profesioniști pe piața financiar nebancaară a sectorului microfinanțării din Republica Moldova, în perioada 2012-2013

Entități supravegheate	2012	2013
Asociația centrală	2	2
Asociații de economii și împrumut	359	338
Organizații de microfinanțare	73	85
Total - Sectorul microfinanțare	431	425

Sursa: Conform datelor Rapoartelor anuale 2012-2013, CNPF.

Evoluția numărului participanților profesioniști pe piața financiară nebancaară a sectorului microfinanțării pe parcursul perioadei 2012-2013 este în creștere. În anul 2013, s-au înregistrat 85 organizații de microfinanțare mai mult cu 12 unități sau cu aproximativ 16,4% față de anul 2012. OMF oferă împrumuturi în formă de mijloace bănești, acordate persoanelor fizice și/sau întreprinderilor micro, mici și mijlocii, în baza unui contract cu sau fără dobândă, ce urmează a fi restituit la scadență.

Tabelul 3.2.6. Activitatea organizațiilor de microfinanțare în perioada 2012-2013, mil. MDL

Nr.	Indicatori	2012	2013	2012/2011, %	2013/2012, %
1.	Total active, mil. MDL	1892,9	2509,4	2,6	32,5
2.	Împrumuturi acordate, mil. MDL	1502,9	1805,9	10,4	20,1
3.	Capital propriu, mil. MDL	970,7	1020,6	1,0	5,1
4.	Credite bancare și împrumuturi primite, mil. MDL	835,0	1280,4	6,3	53,3
5.	Profit net, mil. MDL	90,9	-	-20,7	-

Sursa: Conform datelor Rapoartelor anuale 2012-2013, CNPF.

Anii 2012 și 2013 pot fi considerați ani de revigorare pentru organizațiile de microfinanțare, înregistrându-se o creștere a împrumuturilor acordate cu 10,4% în 2012 și în 2013 – 20,1%.

Valoarea consolidată a activelor organizațiilor de microfinanțare, după cum rezultă din datele tabelului nr. 3.2.6. în anul 2013 au constituit 2509,4 mil. MDL, fiind în creștere cu 32,5% sau cu 616,5 mil. MDL față de finele anului precedent. Însă, în anul 2010 s-a înregistrat scăderi a activelor cu 7,7% în raport cu anul 2009. O creștere stabilă a activelor în perioada 2006-2008, este datorată preponderent din contul împrumuturilor acordate clienților, înregistrând o majorare de 40% în mediu, valoarea maximă a activelor a constituit 2454,9 mil. MDL în anul 2008.

În pofida tabloului general reliefat prin optica capitalului propriu, organizațiile de microfinanțare (OMF) și-au desfășurat cu succes activitatea în anul 2013, înregistrând o creștere continuă. Astfel, acest indicator s-a majorat cu 5,1% față de 2012. Creșterea s-a datorat în special bazei de resurse de finanțare de care dispun acestea. Accesul la resursele internaționale ieftine și pe termen lung este condiționat de performanțele, reputația impecabilă și legăturile instituțiilor financiare.

În perioada 2012-2013, se atestă o creștere a creditelor bancare și împrumuturile primite de către OMF. Prin urmare, în anul 2012, acestea au primit 835,0 mil. MDL de credite, iar în 2013 au însumat 1280,4 mil. MDL cu o creștere de 53,3% față de 2012.

În anul 2013 – 63,4% din volumul împrumuturilor acordate au revenit la 5 companii de microfinanțare, dintre care Prime Capital cu o cotă de 18,9%, Credit Rapid cu 14,1%. Microinvest a deținut o cotă de 12,7%, urmat de Corporația de Finanțare Rurală cu 11,1% și Total Leasing and Finance cu 9,6%.

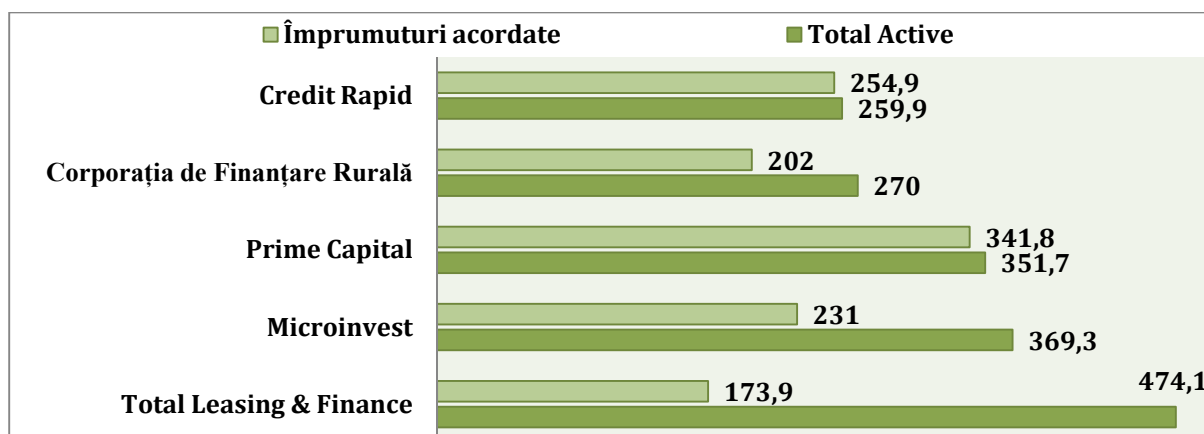

Figura 3.2.11. Top 5 OMF conform valorii activelor și împrumuturile acordate în anul 2013, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Raportul anului 2013, CNPF.

Potrivit datelor rapoartelor oferite de către CNPF în anul 2012, după mărimea activelor, 4 organizații au însumat 60,2% din totalul activelor deținute de către OMF, iar în anul 2013 primele 5 organizații de microfinanțare dețineau 68,7% din volumul total de active. Lider după mărimea activului în anul 2013 a fost instituția financiară bancară OMF Total Leasing and Finance, care deține cel mai mult activ în anul 2013, înregistrând o cotă de 18,8%. Creșterea vertiginoasă a acestui indicator i-a permis devansarea gigantul Microinvest. Respectiv, următoarea poziție deține Microinvest cu o cotă de 14,7%, Prime Capital SRL cu 14%, Corporația de Finanțare Rurală cu 10,7% și Credit Rapid cu 10,3%.

Gradul de concentrare pe această piață rămâne înaltă, cu toate că se observă o constantă îmbunătățire a acestui indicator. Această tendință este explicată prin intensificarea concurenței pe această piață, fapt ce duce la echilibrarea ponderilor pe care le dețin operatorii pe această piață.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Contul curent al balanței de plăți în primul trimestru al anului curent a consemnat un deficit de 95,3 mil USD, în scădere cu 17,4%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Valoarea înregistrată este cea mai mică pentru perioadele similare a anilor 2010-2014. Tendința de contractare a soldului deficitar în primul trimestru al ultimilor 3 ani, a fost condiționată, în mare parte, de evoluția comerțului exterior cu bunuri și de dinamica subcontului „venituri și transferuri curente”, unde sunt înregistrate preponderent remiterile efectuate din străinătate.

Situația economică dificilă a partenerilor estici a reprezentat una dintre cauzele principale ce a determinat reducerea **tranzacțiilor transfrontaliere cu bunuri** în trimestrul I 2014. Atât importurile cât și exporturile au fost în scădere (vezi subcapitolul Comerțul exterior cu bunuri), iar acestea la rândul lor au avut repercusiuni asupra comerțului cu servicii, mai cu seamă de transport.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți – Contul curent (prezentare sintetică)

	Valoarea nominală, mil. USD			Ritmul anual de creștere, %	
	T. I 2012	T. I 2013	T. I 2014	T. I 2013/ T. I 2012	T. I 2014/ T. I 2013
Contul curent	-172,5	-115,4	-95,3	-33,1	-17,4
Bunuri	-654,5	-627,1	-620,6	-4,2	-1,0
Export	519,5	597,7	574,6	15,1	-3,9
Import	-1174,0	-1224,8	-1195,2	4,3	-2,4
Servicii	-9,6	-4,3	2,2	-55,7	-151,1
Export	200,8	223,7	229,8	11,4	2,7
Import	-210,4	-227,9	-227,6	8,4	-0,2
Venituri	169,4	189,7	173,1	12,0	-8,8
Încasări	199,9	222,4	214,0	11,3	-3,8
Plăți	-30,5	-32,8	-41,0	7,6	25,1
Transferuri curente	322,2	326,3	350,1	1,3	7,3
Încasări	344,1	357,3	385,5	3,8	7,9
Plăți	-21,9	-31,0	-35,5	41,8	14,2

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Per ansamblu, **comerțul exterior cu servicii**, care a reprezentat circa 15,6% din valoarea totală a comerțului exterior, a avut o evoluție relativ bună. Exporturile, deși, au temperat, comparativ cu creșterile din trimestrul I al ultimilor 2 ani, au fost în creștere în această perioadă cu 2,7% f.p.s.a.p., reprezentând 229,8 mil. USD.

Importurile din contra, au fost în scădere cu 0,2%, comparativ cu primele trei luni ale anului precedent, iar aceste evoluții au permis transformarea soldului balanței serviciilor din unul deficitar în unul proficitar, constituind 2,2 mil. USD.

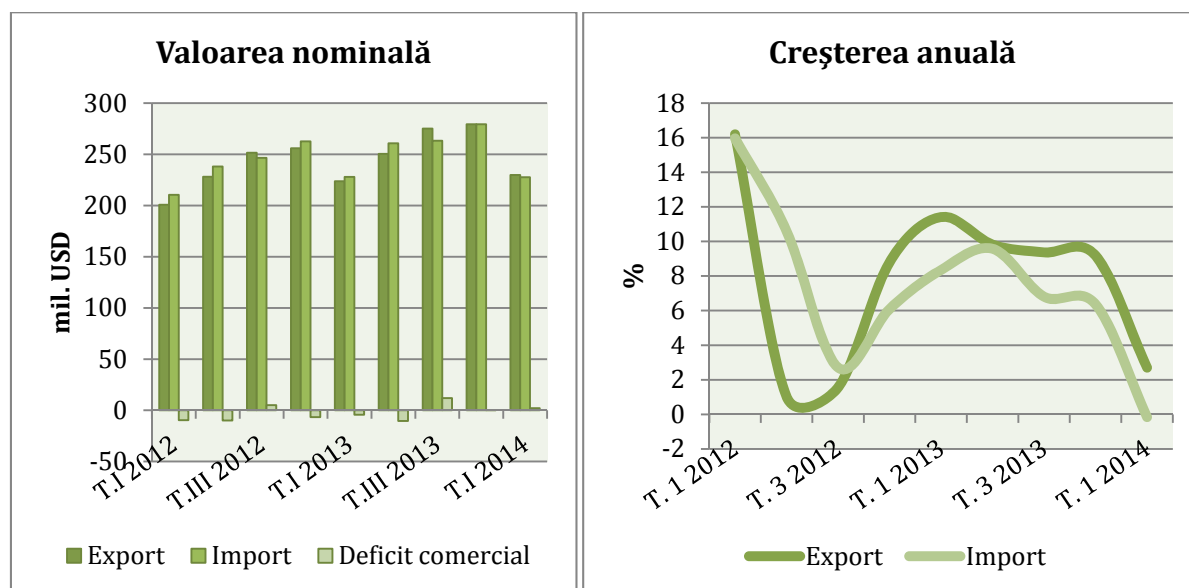

Figura 4.1. Comerțul exterior cu servicii, 2012-2014

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Influența decisivă asupra scăderii importurilor și temperării exporturilor a avut-o reducerea valorii serviciilor de transport, pe fondul unei contractări a cererii pentru acestea¹.

Tabelul 4.2. Evoluția comerțului exterior cu servicii în trimestrul I 2014

	Exportul			Importul			Deficitul comercial, mil. USD
	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %	Ritmul de creștere, %	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %	Ritmul de creștere, %	
	T. I 2014	T. I 2014	T. I 2014 / T. I 2013	T. I 2014	T. I 2014	T. I 2014 / T. I 2013	
A	1	2	3	4	5	6	7
Export	229,8	100,0	2,7	227,6	100,0	-0,2	2,2
Transport	89,3	38,9	-1,0	90,9	40,0	-4,8	-1,6
Călătorii	50,0	21,8	7,0	76,8	33,7	4,3	-26,7
<i>Călătorii de afaceri</i>	12,9	5,6	7,8	34,1	15,0	0,4	-21,2
<i>Călătorii personale</i>	37,1	16,2	6,7	42,6	18,7	7,6	-5,5
Servicii de comunicații	29,7	12,9	-8,8	10,5	4,6	0,8	19,2
Servicii de construcții	8,7	3,8	35,1	2,1	0,9	-33,8	6,6
Servicii de asigurări	0,3	0,1	123,1	0,9	0,4	-29,8	-0,6
Servicii financiare	1,5	0,6	41,7	1,8	0,8	17,3	-0,3
Servicii de informatică și informaționale	15,5	6,7	13,4	10,9	4,8	3,9	4,6

¹ Coeficientul de corelație dintre comerțul exterior de bunuri și comerțul exterior de servicii de transport, calculat pe o serie de date trimestriale pentru perioada anilor 2006-2014 reflectă valori înalte pozitive.

Tabelul 4.2 – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	1,4	0,6	36,9	5,5	2,4	-1,6	-4,1
Alte servicii de afaceri	25,2	11,0	7,6	16,4	7,2	8,2	8,8
Servicii personale, culturale și de recreare	0,4	0,2	20,6	0,3	0,1	-17,5	0,1
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	7,7	3,4	-4,1	11,5	5,0	6,1	-3,8

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Excedentul balanței **transferurilor personale** a înregistrat o ușoară creștere, comparativ cu perioada similară a anului precedent (+7,3%), dar a fost în descreștere față de perioada precedentă cu circa 35%. Transferurile curente efectuate din străinătate au fost susținute preponderent de creșterea transferurilor guvernamentale și a altor transferuri, decât de cele personale. În același timp, transferurile personale care, includ transferurile bănești ale angajaților în străinătate către rezidenții din țară, au fost marcate de o creștere moderată cu 0,6%, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, constituind 185,8 mil. USD.

Soldul pozitiv al **balanței veniturilor**, format cu preponderență din compensarea pentru muncă, efectuată de către nerezidenți în favoarea persoanelor rezidente a fost în scădere cu 3,8%, comparativ cu primul trimestru al anului precedent. În această perioadă, compensarea rezidenților de către nerezidenți (202,2 mil. USD) s-a diminuat cu 5,6% în timp ce a sporit cu 19% remunerarea muncii nerezidenților de către rezidenți (10,5 mil. USD). Contribuția veniturilor din investiții la formarea și, respectiv, la modificarea balanței veniturilor a fost una negativă, dat fiind nivelul redus al activelor externe ale rezidenților. Totodată, activitatea investițională a nerezidenților în Republica Moldova în această perioadă poate fi apreciată cu un calificativ redus, fapt ce a determinat nivelul jos al veniturilor din investiții obținute.

Contul de capital înregistrează valori mici, iar soldul a fost unul net debitor, constituind (-) 12,9 mil. USD în primul trimestru al anului 2014. Transferurile de capital în străinătate au constituit 16,3 mil. USD, fiind formate integral (99,9%) din transferurile emigranților. Acestea din urmă au fost în creștere cu 21% f.p.s.a.p.

Excedentul **contului financiar** în primul trimestru al anului a fost în creștere cu 8,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, constituind 150,4 mil. USD. Activele externe au sporit în această perioadă, formând 37,6 mil. USD, comparativ cu 0,7 mil. USD în aceeași perioadă a anului trecut. Creșterea acestora s-a produs ca urmare creșterii numerarului în valută străină deținut de către rezidenți și a depozitelor în străinătate, în timp ce comparativ cu perioada similară a anului trecut s-a redus valoarea activelor de rezervă.

Pasivele externe, în primele trei luni ale anului au fost și ele în creștere comparativ cu perioada similară a anului trecut, constituind 188,1 mil USD, fiind determinate, cu precădere, de modificarea pozitivă a altor pasive ce sunt clasificate în categoria „alte investiții”. Sub influența creșterii arieratelor agenților economici din alte sectoare, alte pasive (arierate și alte angajamente neonorate la termen) s-au majorat în valoare netă cu 115,3 mil. USD.

Tabelul 4.3. Balanța de plăți – Contul de capital și financiar (prezentare sintetică)

	Valoarea nominală, mil. USD			Ritmul anual de creștere, %	
	T. I 2012	T. I 2013	T. I 2014	T. I 2013/ T. I 2012	T. I 2014/ T. I 2013
Contul de capital și financiar	122,8	128,6	137,5	4,7	6,9
Contul de capital	-7,7	-9,7	-12,9	25,6	33,9
<i>Intrări</i>	3,9	3,8	3,3	-3,3	-11,4
<i>Ieșiri</i>	-11,6	-13,4	-16,3	15,9	21,1
Contul financiar	130,5	138,2	150,4	5,9	8,8
Investiții directe	30,1	50,0	9,5	66,3	-81,1
Investiții de portofoliu	9,8	1,8	5,1	-81,4	177,5
Derivate financiare, net	-0,1	0,1	0,2	-316,7	46,2
Alte investiții	159,4	91,5	39,8	-42,6	-56,6
Active de rezervă	-68,7	-5,2	96,0	-92,4	-1938,3
Active	-73,5	0,7	-37,6	-100,9	-5890,8
<i>Investiții directe</i>	-5,5	-2,7	-7,4	-51,2	174,4
<i>Investiții de portofoliu</i>	8,0	0,5	1,9	-93,2	244,4
<i>Derivate financiare, active</i>	-0,1	0,0	-	-66,7	-100,0
<i>Alte investiții</i>	-7,3	8,1	-128,1	-210,9	-1690,7
<i>Active de rezervă</i>	-68,7	-5,2	96,0	-92,4	-1938,3
Pasive	204,1	137,6	188,1	-32,6	36,7
<i>Investiții directe</i>	35,6	52,7	16,9	48,0	-68,0
<i>Investiții de portofoliu</i>	1,8	1,3	3,2	-30,1	149,2
<i>Derivate financiare, active</i>	0,0	0,2	0,2	-	26,7
<i>Alte investiții</i>	166,7	83,5	167,8	-49,9	101,1

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Remiterile

Conform așteptărilor din anul precedent, dat fiind înrăutățirea situației în Federația Rusă unde lucrează o mare parte din moldovenii emigrați, remitterile au fost marcate de o evoluție slabă. Valoarea remitterilor în această perioadă a constituit 391,4 mil. USD, ceea ce reprezintă o micșorare cu circa 3%, comparativ cu p.s.a.p. și mai puțin cu 28% față de perioada precedentă.

În primul trimestru am putut asista la reducere a veniturilor obținute pentru compensarea muncii moldovenilor angajați la muncă în străinătate, dar și o contractare a creșterii transferurilor curente a persoanelor aflate în străinătate în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova. În primele trei luni ale anului valoarea transferurilor efectuate din străinătate în favoarea persoanelor fizice prin sistemul bancar a constituit 314,4 mil. USD, în scădere cu 1,6% f.p.s.a.p.

Remiterile din Federația Rusă, de unde provin mai mult de jumătate din aceste transferuri s-au redus în perioada menționată cu 9,4%, contribuind, astfel la scăderea volumului total de remitteri cu 5,5%. Deși, pe termen lung, reducerea remitterilor ar putea genera efecte pozitive asupra creșterii, pe termen scurt, creează provocări pentru economia națională, influențând direct veniturile populației și, corespunzător dimensiunea și calitatea cererii acestora. Un alt factor important, îl constituie și modificarea structurii valutare a remitterilor, fiind transferată mai multă valută rusească decât în dolari americani. Pe de altă parte, în primele trei luni ale anului, s-a înregistrat o depreciere nominală mult mai rapidă a leului moldovenesc față de dolarul american decât aprecierea acestuia față de rubla rusească.

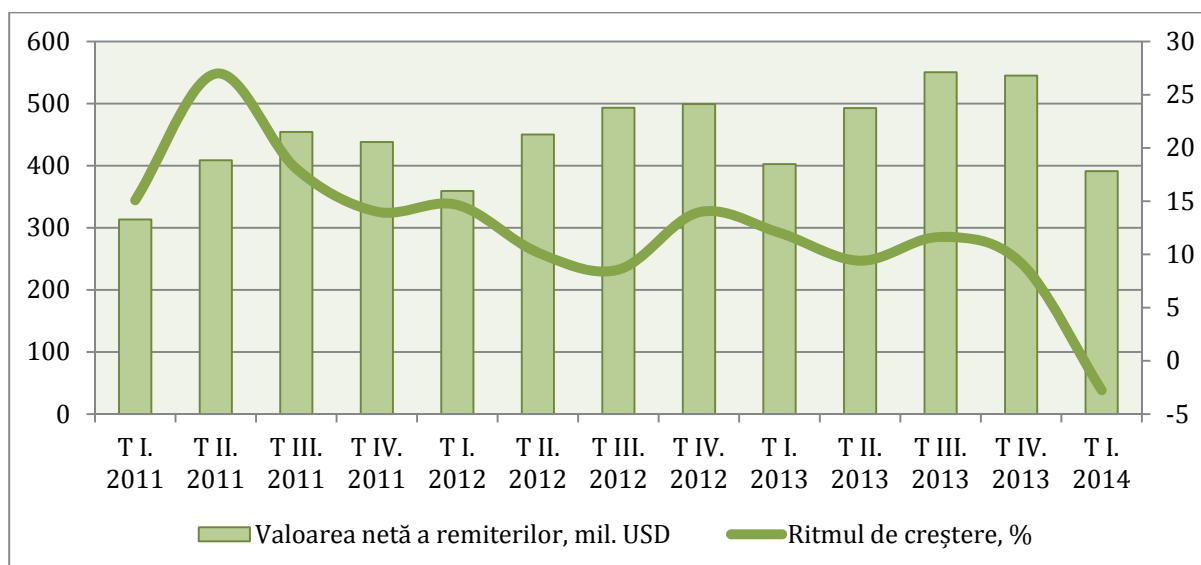

Figura 4.2. Evoluția influxului de remiteri în anii 2011-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

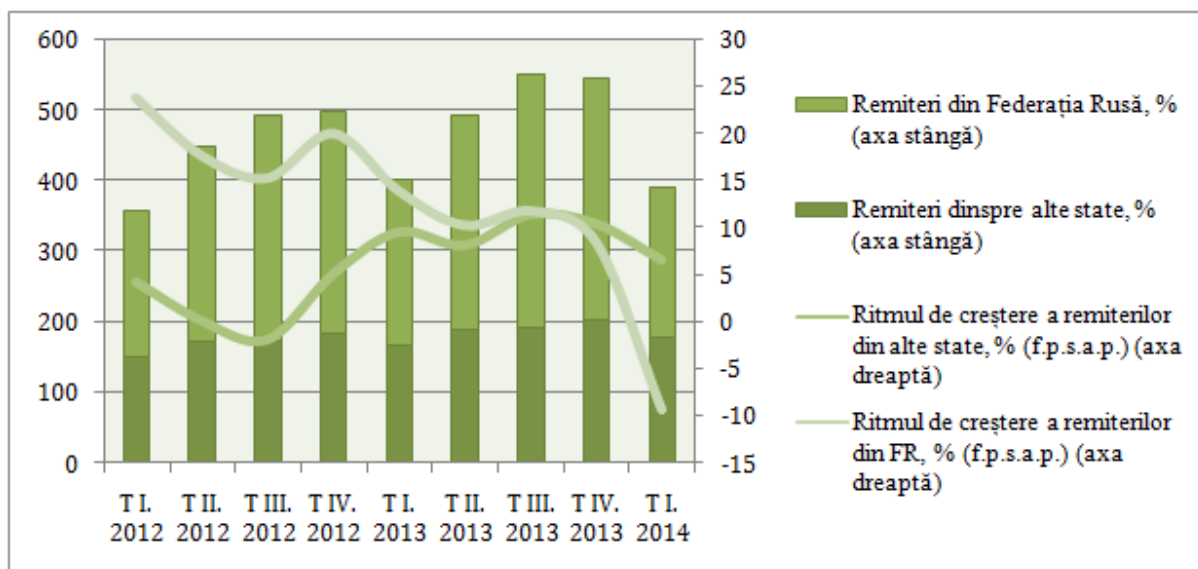

Figura 4.3. Remiterile efectuate din străinătate conform sursei geografice

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Investițiile Străine Directe

Performanțele investițiilor străine în trimestrul I al anului, indică asupra unui context mai puțin favorabil atragerii investițiilor în economia națională. Companiile străine rămân reticente față de efectuarea investițiilor în economia noastră. Înaltele riscuri asociate incertitudinii vectorului politic și economic al statului, în pofida ratificării Acordului de Asociere cu UE, precum și perioada preelectorală, care, la fel, adaugă nesiguranță afectează atractivitatea investițională a țării. În primul trimestru influxul net de ISD a constituit 16,9 mil. USD, în descreștere cu 68% față de perioada similară a anului trecut, ceea ce reprezintă cea mai mică valoare înregistrată în perioada respectivă, începând cu anul 2007.

Sub aspect al structurii investițiilor pe forme de capital, o influență negativă asupra fluxului net de investiții au avut-o rambursarea angajamentelor față de investitorii străini (-36 mil. USD) și reducerea în valoare netă a veniturilor reinvestite cu 8,67 mil. USD.

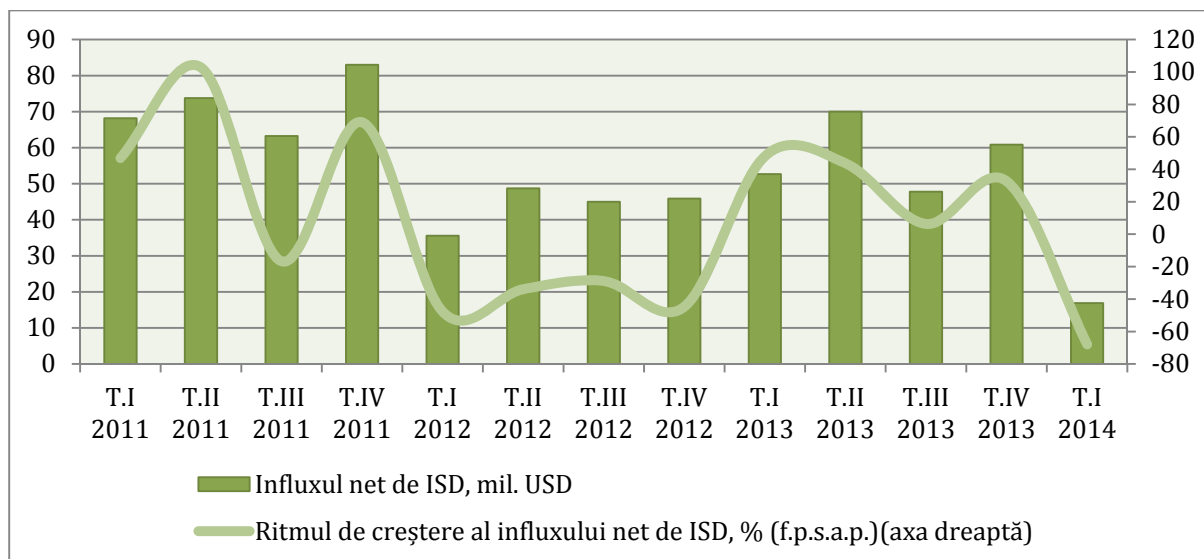

Figura 4.4. Influxul net de ISD în economia Republicii Moldova în anii 2011-2014

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Comerțul exterior cu bunuri

În contextul incertitudinii economice și politice din spațiul estic, în primul trimestru al anului curent a avut loc reducerea relațiilor comerciale externe cu bunuri ale Republicii Moldova. Atât exporturile cât și importurile au cunoscut o evoluție descendentă, fiind în scădere cu 2,8% și, corespunzător cu 2%. Astfel pentru primele trei luni ale anului valoarea de bunuri tranzacționată cu partenerii comerciali externi a constituit 1791,4 mil. USD, dintre care 573,2 mil. USD - exporturile și 1218,2 USD - importurile. În contextul acestor evoluții, în perioada analizată a continuat tendința de reducere a deficitului comercial, care a constituit 645 mil. USD, în scădere cu 1,5% f.p.s.a.p.

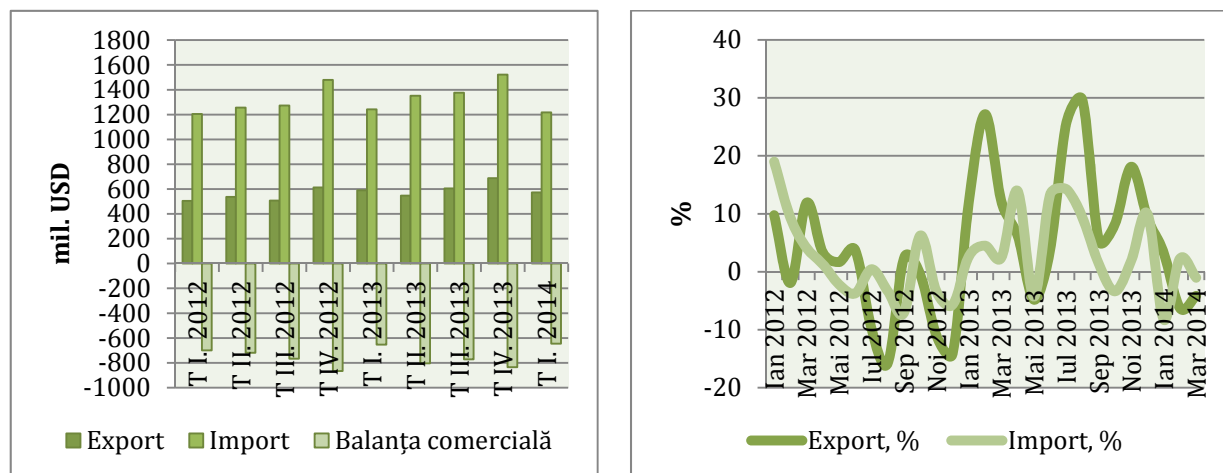

Figura 4.5. Comerțul exterior cu bunuri, 2012-2014

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exporturile

Incetitudinea economică și instabilitatea politică a partenerilor economici din estul țării a continuat și în acest an să genereze efecte negative asupra exporturilor țării. Începând cu o temperare în luna ianuarie, exportul de bunuri a fost marcat de descreșteri în următoarele două luni – (-) 6,3% în luna februarie și (-4,2%) în luna martie.

Oferta de export a Republicii Moldova. Pe partea componenței structurale a exporturilor de bunuri, s-a resimțit o modificare ușoară, caracterizată prin reducerea ponderii produselor manufacturate nealimentare, cu 1,2 p.p. și a materiilor brute necomestibile cu 1,6 p. p. și o creștere, în schimb a cotei produselor agroalimentare, cu 2,9 p.p. Astfel, structura marfară a exporturilor de bunuri, în ianuarie-martie 2014, a fost repartizată după cum urmează: 52,6% – produse manufacturate nealimentare, 44,6% – produse agroalimentare, 2,1% – materii brute necomestibile, exclusiv semințele oleaginoase și combustibili și 0,7% – combustibili.

Tabelul 4.4. Structura și evoluția exporturilor pe grupe de produse în ianuarie-martie 2014

Denumirea produsului	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %		Ritmul anual de creștere, %		Gradul de influență, %	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Total	573,1	100,0	100,0	16,8	-2,8	16,8	-2,8
Produse agroalimentare	255,8	41,7	44,6	26,9	4,0	10,3	1,7
<i>Fructe și legume</i>	72,7	12,0	12,7	5,3	2,8	0,7	0,3
<i>Băuturi alcoolice și fără alcool</i>	41,0	10,7	7,2	60,4	-35,1	4,7	-3,8
<i>Semințe și fructe oleaginoase</i>	41,9	8,9	7,3	111,9	-20,5	5,5	-1,8
<i>Uleiuri</i>	30,2	2,4	5,3	-33,9	113,1	-1,4	2,7
Combustibili	3,8	0,8	0,7	149,5	-17,5	0,6	-0,1
Materii brute necomestibile, exclusiv semințele de floarea soarelui și combustibili	11,8	3,7	2,1	25,2	-45,9	0,9	-1,7
Produse manufacturate, nealimentare	301,7	53,8	52,6	8,8	-4,9	5,1	-2,7
<i>Îmbrăcăminte și accesorii</i>	67,5	9,9	11,8	-5,3	15,2	-0,7	1,5
<i>Mașini și aparate electrice și părți ale acestora</i>	58,2	8,9	10,2	11,1	11,0	1,0	1,0
<i>Produse farmaceutice</i>	36,7	4,0	6,4	47,6	54,3	1,5	2,2
<i>Mobilă și părți ale acestora</i>	27,0	4,0	4,7	10,1	13,5	0,4	0,5
<i>Fire, țesături și articole textile</i>	16,0	3,4	2,8	-21,1	-20,2	-1,1	-0,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Diminuarea exporturilor în trimestrul întâi al anului curent a fost influențat în cea mai mare parte de cererea de pe piața estică, în special a Federației Ruse și mai puțin de capacitățile de producție ale economiei naționale. În perioada corespunzătoare atât producția agricolă cât și cea industrială a fost în creștere cu 7,4% și, respectiv, 6,5% (vezi capitolul 1). Astfel pe categorii de produse, au suferit acele sectoare care sunt puternic orientate spre export și, concentrate puternic pe această piață și reexporturile, care în anul 2013, au fost orientate în mărime de 51% către Federația Rusă.

În primele trei luni ale anului, exportul a fost susținut, preponderent de livrările de **produse agroalimentare**, care a fost în creștere spre deosebire de celelalte grupe de produse. Acesta a sporit cu 4%, având o influență pozitivă de 1,7% asupra exporturilor totale. Au sporit, în special, exporturile de *cereale* cu 135% ceea ce a condiționat o creștere a ponderii acestora în export de la 3,4% în ianuarie-martie 2013 la 8,2% în primul trimestru al anului curent. După descreșterea din primul trimestru al anului precedent, în anul curent au sporit și exporturile de *fructe* (categoria fructe comestibile și nuci; coji de citrice sau de pepeni galbeni) – (+) 0,5% și *legume* (categoria Legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari) – (+) 23%. Totodată, valoarea exportată a acestor produse a rămas sub nivelul atins în ianuarie-martie 2012, în pofida creșterii producției de fructe din anul precedent, comparativ cu anul 2012 și 2013, din care sunt

alimentate preponderent exporturile primului trimestru. Cât privește legumele, dat fiind volumul mic al producției autohtone, comerțul extern pe această linie tarifară este deficitar, soldul negativ al balanței comerciale, constituind circa 6 mil. USD în primele trei luni ale anului. Astfel, contribuția sa la formarea exporturilor este una foarte mică, sub 1%, iar livrările în exterior sunt alimentate preponderent din importuri, care au fost în scădere cu 1,4% în primele trei luni ale anului.

Boxa 4.1.

În pofida contribuției relativ mari a sectorului agricol la formarea PIB-ului național, producția de legume în țară este foarte mică. Corespunzător, exportul de legume, inclusiv reexporturile, care conform anului 2013 reprezentau 81,7% din total export (10,3 mil. USD din 12,6 mil USD total export de legume) sunt foarte mici. În plus 85% din exportul de legume (10,75 mil. USD) și 97,5% (10,04 mil. USD) din reexportul acestora sunt orientate către o singură piață – Federația Rusă. În primul trimestru al anului curent exportul de legume a sporit cu 23,5%, constituind circa 0,9% din valoarea totală a exportului. Totodată, valoarea exportată reprezintă 84,7% din nivelul exporturilor în perioada corespunzătoare a anului 2012.

La fel, contrar situației din anul precedent a sporit exportul de uleiuri vegetale din contul reducerii exportului de semințe de floarea soarelui, înregistrându-se o creștere de 3,6 ori a producției industriale de ulei de floarea soarelui. Amintim că în anul 2013 exporturile de uleiuri de floarea soarelui s-au redus cu circa 48,4% (vezi Tendințe în Economia Moldovei 12) f.p.s.a.p, fapt care a generat îngrijorări în contextul în care acest produs are o contribuție relativ majoră la formarea exporturilor și este asigurat, preponderent din producția autohtonă.

În primul trimestru, au fost în scădere, exporturile de carne și produse din acestea cu circa 85% și de băuturi cu 35% (formate preponderent din livrările de vinuri), care au influențat scăderea exporturilor totale cu 4,5%. Dat fiind orientarea acestor produse, în cea mai mare parte către piața Federației Ruse, aceste evoluții, precum și contractarea reexporturilor de produse manufacturate nealimentare ar trebui să facă agenții economici naționali mai prudenți în planificarea lor strategică și alegerea piețelor de desfacere, iar autoritățile naționale mai activi în promovarea reformelor structurale, dezvoltarea culturii de consum a producției indigene și asistarea producătorilor autohtoni în diversificarea geografică a livrărilor.

Produsele manufacturate nealimentare, materiile brute necomestibile (exclusiv semințele de floarea soarelui) și **combustibilii**, structurate în grupe mari de produse au fost în scădere comparativ cu primul trimestru al anului precedent.

În primul trimestru, în pofida sporirii exporturilor pe unele poziții: produsele medicinale, îmbrăcămintea, mașinile și aparatele electrice, mobila ș.a. (vezi figura 4.6), per ansamblu s-a înregistrat o scădere de 4,9% a exporturilor manufacturate nealimentare.

Totodată, exportul mai multor categorii de produse au fost în scădere comparativ cu primul trimestru al anului precedent: articolele prelucrate din metal (-80%), vehicule rutiere (-59,8%), uleiuri esențiale (-35,5%), fire țesături și articole textile (-20%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale (-25,7) ș.a. O mare parte din ele fac obiectul reexporturilor destinate, cu precădere, piețelor din estul țării, iar contractarea livrărilor externe a fost cauzată de reducerea exporturilor, în special, către Federația Rusă și Ucraina.

În pofida dinamicii înalte a exporturilor de articole prelucrate din metal, articole din minerale metalifere, de minereuri metalifere și deșeuri din metale în anul precedent, orientate preponderent spre piața turcească, fapt corelat cu sistarea activității Combinatului metalurgic de la Râbnîța, în anul curent exportul acestor produse s-a redus esențial. În acest context, s-a produs și o scădere a exportului de materii brute necomestibile f.p.s.a.p.

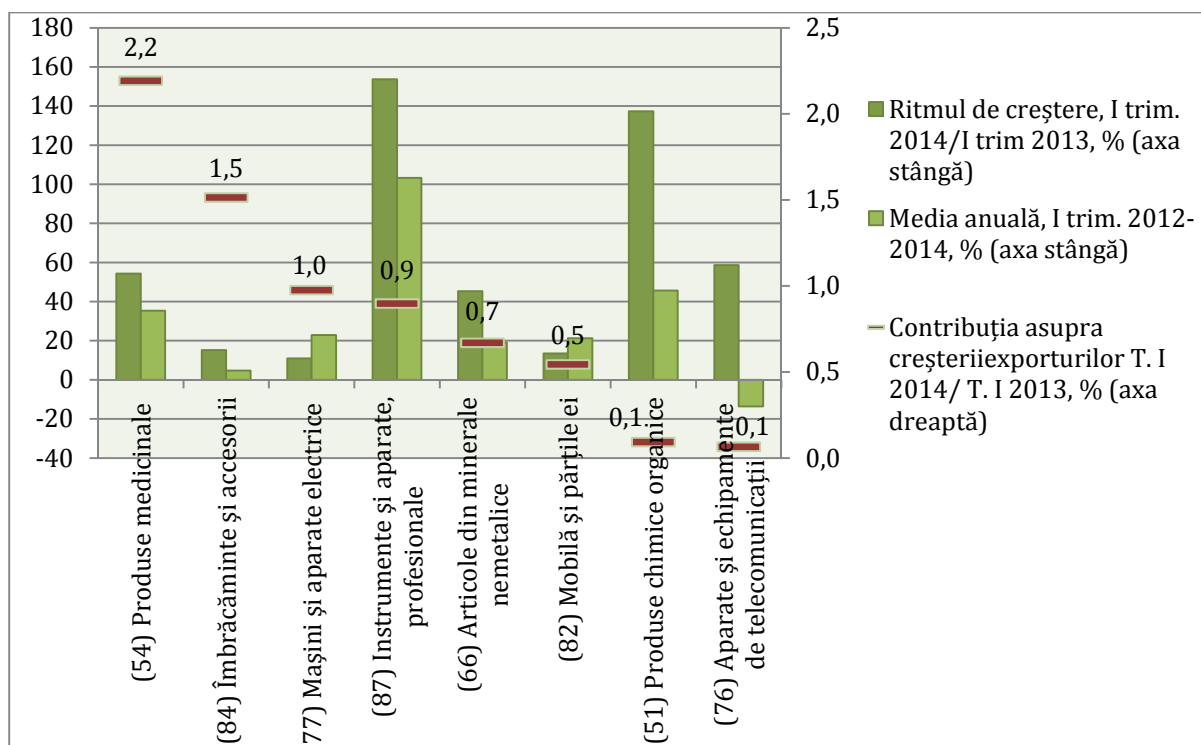

Figura 4.6. Principalele produse manufacturate ce au avut o contribuție pozitivă asupra evoluției exporturilor

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Destinația geografică a exporturilor. În contextul evoluțiilor susmenționate, în primul trimestru s-a produs o modificare a structurii geografice a exporturilor. O creștere semnificativă a avut ponderea țărilor UE, comparativ cu perioada similară a anilor precedenți. Astfel, în primul trimestru, ponderea țărilor respective în exportul moldovenesc a fost de 55,6%, o contribuție majoră în acest sens având creșterea livrărilor către România cu 13%, Italia cu 78,2%, Germania – 59,5%, Franța – 18%, Bulgaria cu 83,8% ș.a. Deși cu o contribuție mică la formarea exporturilor, în primele trei luni ale anului o creștere accelerată au cunoscut exporturile către Austria și Belgia de 2,1 ori în ambele cazuri și de 3,6 ori către Elveția. Creșterea susținută a exporturilor în spațiul vestic a fost generată, preponderent de livrările de cereale, grăsimi și uleiuri vegetale, îmbrăcăminte, cabluri, fructe, mobilă care au constituit 74,5% din valoarea totală a exporturilor spre această destinație.

Diametral opusă a fost, însă, evoluția exporturilor către țările CSI (-26,5%) și alte state (-11,8%). Două dintre principalele piețe estice, în condițiile înrăutățirii situației economice și-au contractat semnificativ importurile din Republica Moldova. Astfel, Federația Rusă, lider în topul piețelor de export ale Republicii Moldova a absorbit în primul trimestru al anului mai puține mărfuri importate din Republica Moldova, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Astfel, în primele trei luni ale anului, exportul de bunuri către Federația Rusă s-a redus cu 38%, comparativ cu p.s.a.p., fapt ce a determinat reducerea ponderii sale în valoarea totală a exporturilor de la 31,1% în ianuarie-martie 2013 la 19,8% în primul trimestru al anului curent. În pofida rezistenței de care au dat dovadă în anul precedent, exporturile către Ucraina s-au redus, în anul curent, cu 4,6%. Exporturile către alte state decât cele din spațiul CSI și UE au fost în scădere comparativ cu anul precedent, dar valoarea acestora a fost superioară nivelului înregistrat în primele trei luni ale anilor 2011 și 2012. Scăderea exporturilor către grupul altor state în anul curent a fost determinată de reducerea livrărilor de metale și deșeuri de metale către Turcia, ceea ce a condiționat ieșirea țării din topul principalelor piețe de export ale Republicii Moldova. Un semn bun este sporirea exporturilor către piețe mai puțin tradiționale, cum ar fi Hong Kong, China (de 17,7 ori) și Vietnam (de 76,3 ori). Totodată, valoarea nominală a

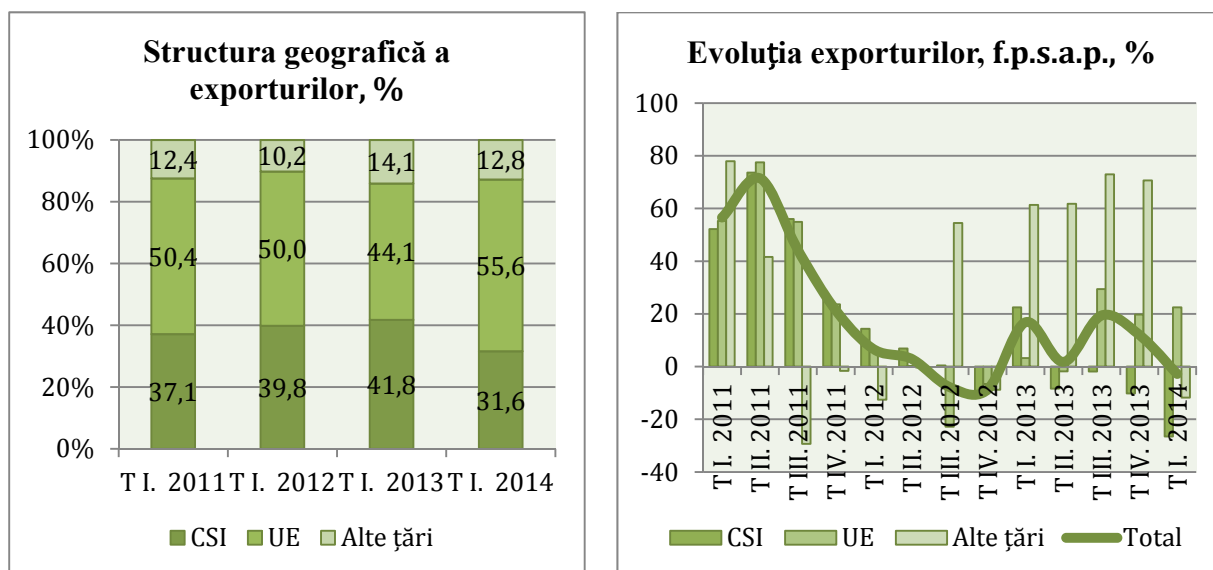

Figura 4.7. Evoluția geografică a exporturilor, 2011-2014, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

exporturilor către aceste state este una ne semnificativă, livrările fiind formate preponderent din semințe de floarea soarelui în China și nuci în Vietnam.

Importurile

Existând o corelație pozitivă între evoluția exporturilor și importurilor moldovenești, acestea din urmă s-au redus în primul trimestru al anului cu 2%. Factorul determinant în acest sens a fost reducerea importurilor de combustibili cu 10,4%, care reprezintă circa un sfert din valoarea totală a importurilor. În primul trimestru s-a redus valoarea petrolului și a gazului importat, fiind în scădere atât volumul cât și valoarea unitară de import. În ansamblu, acest grup de produse a influențat scăderea importurilor cu 2,8%.

O scădere, cu 0,7%, în primul trimestru s-a înregistrat și pentru importul de produse agricole. S-a redus importul de legume – cartofi, ceapă etc.; de fructe – mere, pere, citrice, smochine ș.a.; băuturi – sucuri, bere fabricată din malț, vin, distilate de vin ș.a.; uleiuri vegetale. ș.a. Scăderea importului de produse agricole poate fi explicată de anul agricol favorabil în 2013 și de cererea externă slabă pentru produsele reexportate.

Tabelul 4.5. Structura și evoluția importurilor pe grupe de produse în ianuarie-martie 2014

Denumirea produsului	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %		Ritmul anual de creștere, %		Gradul de influență, %	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
A	1	2	3	4	5	6	7
Total	1218,2	100,0	100,0	3,2	-2,0	3,2	-2,0
Produse agroalimentare	166,9	13,5	13,7	10,8	-0,7	1,4	-0,1
<i>Fructe și legume</i>	32,9	2,9	2,7	19,7	-9,8	0,5	-0,3
<i>Cereale</i>	22,5	1,8	1,8	6,7	0,8	0,1	0,0
Materii brute necomestibile, exclusiv semințele de floarea soarelui și combustibilii	22,2	1,8	1,8	3,4	1,3	0,1	0,0

Tabelul 4.5 – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7
Combustibili	298,7	26,8	24,5	-4,8	-10,4	-1,4	-2,8
<i>Petrol</i>	112,0	9,8	9,2	-2,1	-8,4	-0,2	-0,8
<i>Gaz</i>	172,0	15,7	14,1	-7,4	-11,7	-1,3	-1,8
<i>Energie</i>	13,3	1,0	1,1	27,7	2,7	0,2	0,0
Produse manufacturate, nealimentare	730,5	57,9	60,0	5,6	1,5	3,2	0,9
<i>Mașini și aparate electrice</i>	72,7	5,8	6,0	-8,0	0,9	-0,5	0,0
<i>Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe</i>	58,7	4,8	4,8	-10,6	-2,3	-0,6	-0,1
<i>Medicamente</i>	58,1	4,3	4,8	20,0	8,2	0,7	0,4
<i>Vehicule</i>	59,4	4,6	4,9	-5,1	4,0	-0,3	0,2
<i>Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice industriale</i>	40,3	2,1	3,3	-10,3	53,2	-0,3	1,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Importurile de produse manufacturate nealimentare au înregistrat o creștere anuală de 1,5% în primele trei luni ale anului, constituind 60% din valoarea totală a importurilor. Totodată, continuând tendința din anul precedent, acestea și-au continuat trendul de temperare. Importul de produse medicinale și îmbrăcăminte a temperat, iar o serie de alte produse au fost în scădere, cum ar fi de exemplu aparatele și echipamentele de telecomunicații, articolele din metal ș.a.

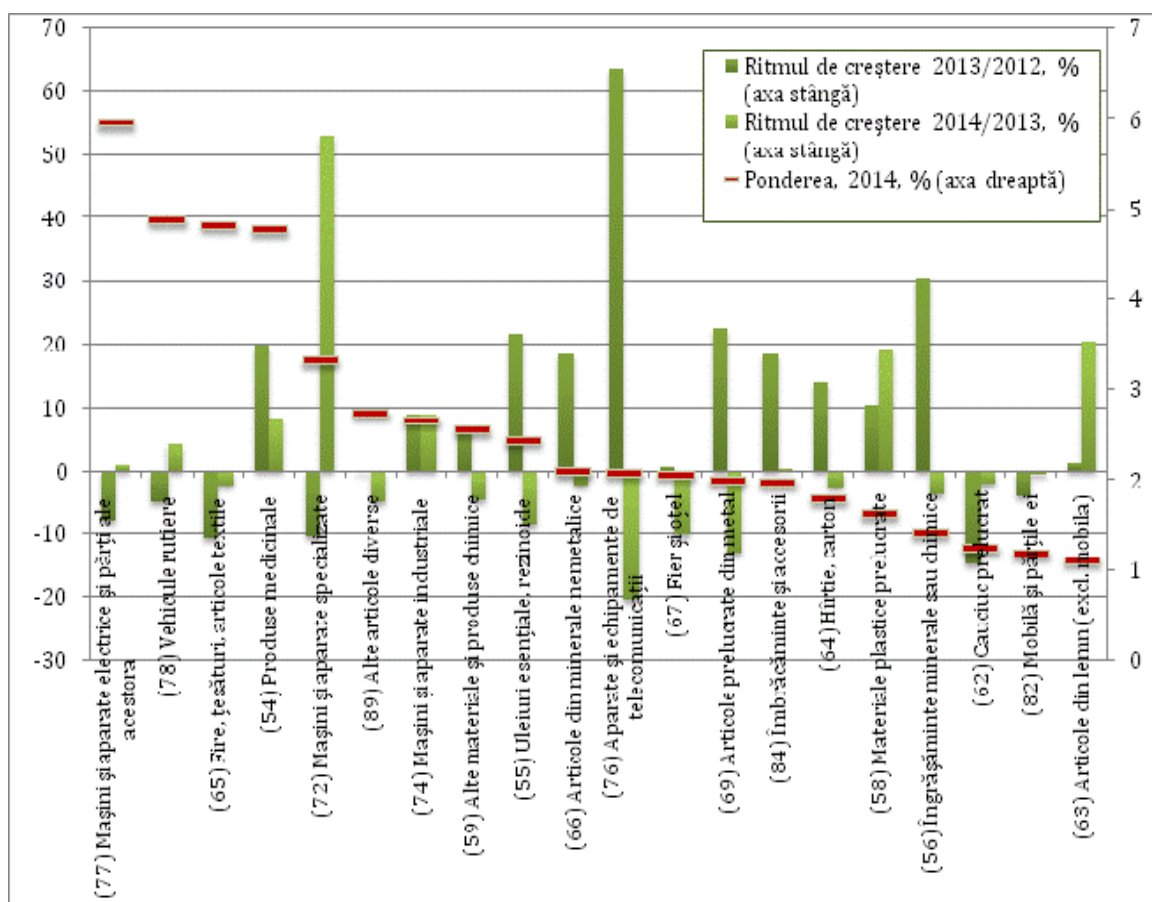

Figura 4.8. Evoluția principalelor grupe de produse la import în trimestrul I, 2012-2014, %

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Produsele incluse în figura 4.9 reprezentau în primul trimestru 52,6% din volumul total al importurilor.

În primul trimestru, s-au redus importurile din țările CSI și din grupul altor țări, cu 10% și, corespunzător, 5,8% f.p.s.a.p. În valori absolute, importurile din aceste destinații au constituit circa 384 mil. USD și 285 mil. USD, ceea ce reprezintă circa 54,9% din valoarea totală a importurilor. În perioada de referință s-a redus ponderea Federației Ruse în importurile moldovenești de la 20,2% în T. I 2013 la 18,8% în T. I 2014, în special ca urmare scăderii importului de gaz și petrol. Ponderea Ucrainei în import s-a redus cu 0,8 p.p., până la 8,9%, în anul curent atestându-se două cauze principale: reducerea importului unor categorii de produse agroalimentare, dat fiind disponibilitatea producției autohtone din anul precedent, iar pe de altă parte reducerea importului unor produse industriale ca urmare reducerii ofertei de export a Ucrainei, industria căreia a continuat să scadă și în anul curent. Turcia a cedat două poziții în clasament, deplasându-se de pe locul 5 pe locul 7, importurile originare din această țară reducându-se cu 25,2%. Turcia reprezintă țara de origine pentru 5,7% din importurile moldovenești, în special diverse fructe și legume, care sunt fie mai puțin specifice economiei naționale, fie mai competitive în perioada rece a anului. La fel s-au redus importurile din China (-6,1%), Belarus (-20,9%) ș.a.

Contrar evoluției importurilor din grupele de țări sus-menționate, importurile din UE au sporit cu 6,9%. Astfel 45,1% din importuri au provenit de pe piețele vestice, poziția țărilor UE consolidându-se, comparativ cu perioadele similare a anilor precedenți.

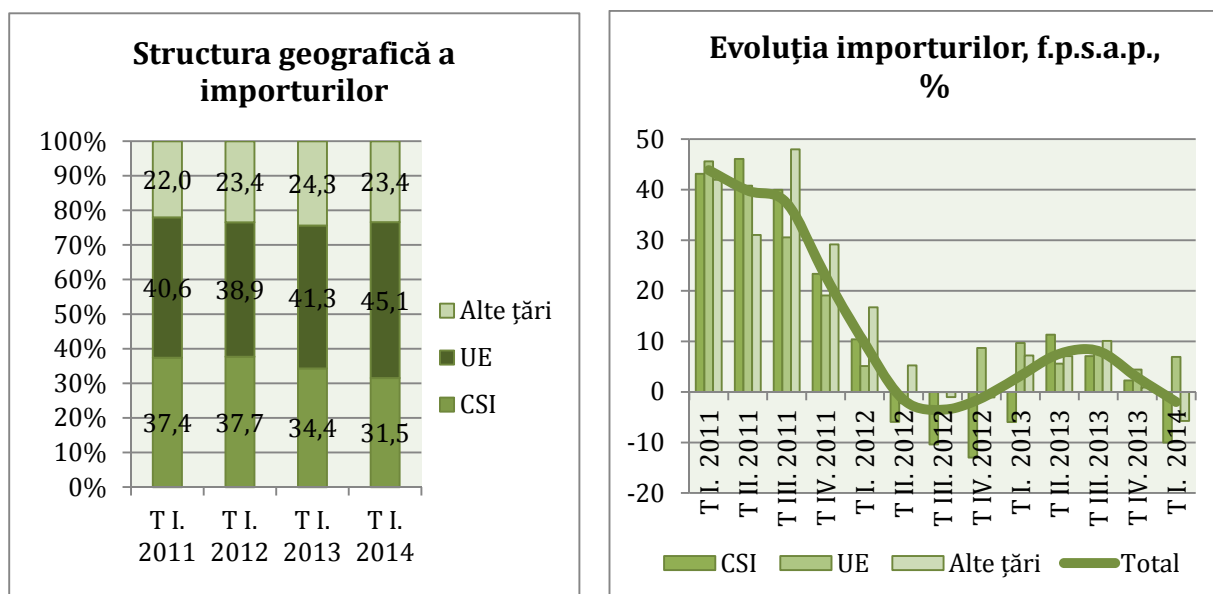

Figura 4.9. Evoluția geografică a importurilor, 2011-2013

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Balanța comercială

Primul trimestru este, în general, perioada în care se înregistrează cel mai mic volum al comerțului transfrontalier, atât al importurilor cât și al exporturilor, precum și al soldului deficitar comercial, corespunzător. În ianuarie-martie anul curent, soldul negativ al balanței comerciale cu bunuri a fost în descreștere, comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1,2%, constituind 645 mil. USD. Distribuția acestuia între principalele grupe de țări este relativ proporțională, circa 35,7% formându-se în comerțul cu UE, 31,5% cu țările CSI și 32,8% cu alte țări. În anul curent, în perioada ianuarie-martie, însă, am putut asista la o reducere a balanței comerciale deficitare cu țările UE și alte țări decât grupul UE și CSI, cu 9,1% și corespunzător 3,5%, în timp ce soldul negativ în comerțul cu țările CSI a sporit cu 12,6%.

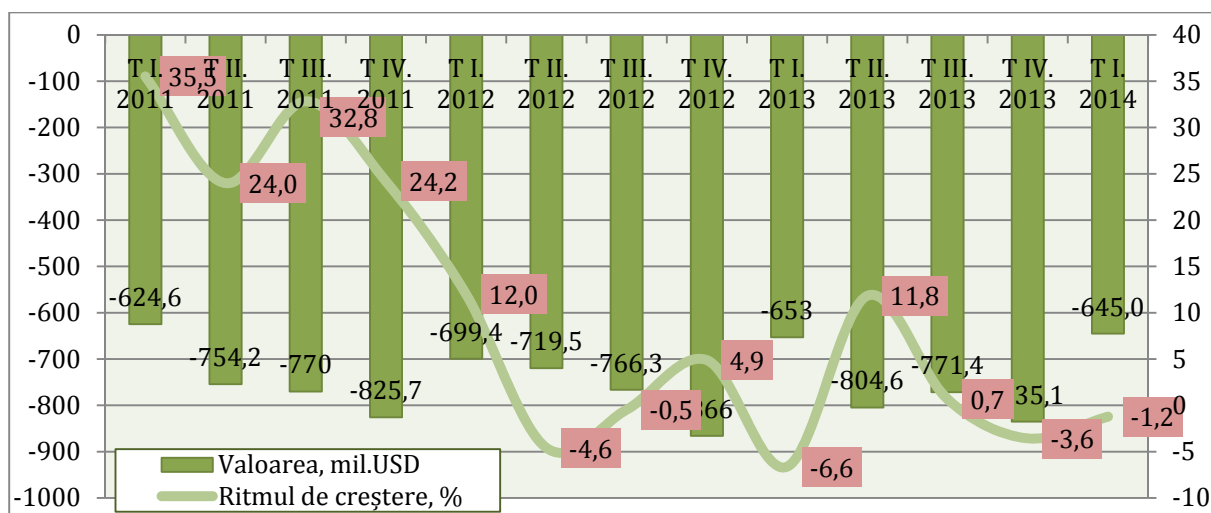

Figura 4.10. Evoluția balanței comerciale cu bunuri în trimestrul I, 2011-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Deficitul comercial al balanței cu bunuri în primul trimestru a fost format, preponderent, din soldul negativ al balanței combustibililor și al diverselor produse manufacturate, care au constituit 294,8 mil. USD și, corespunzător 428,8 mil. USD și într-o măsură mică de soldul negativ al balanței cu materii brute necomestibile – 10,4%. Principalele 5 produse care au avut cea mai mare contribuție la formarea deficitului comercial au fost gazul, petrolul, diverse vehicule rutiere, firele, țesăturile și articolele textile (categorisite la poziția 65 a Clasificatorului Standard de Comerț Internațional) și mașinile și aparatele specializate pentru industrie, care au format circa 413 mil. USD sau 64% din valoarea deficitului comercial.

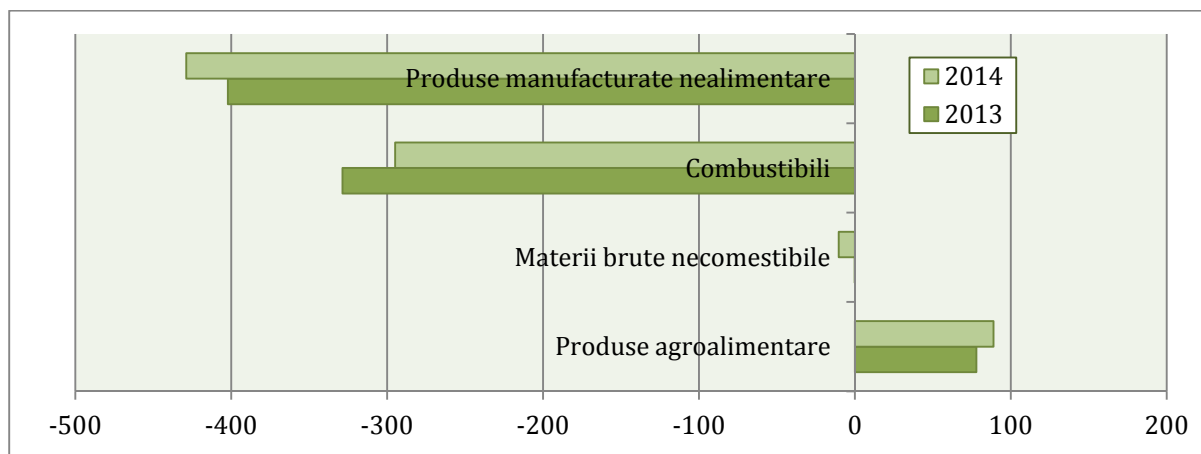

Figura 4.11. Deficitul comercial pe categorii de produse, trimestrul I, 2013-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Comerțul exterior al regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Evoluțiile comerțului exterior al regiunii din partea stângă a Nistrului au fost pozitive, comparativ cu zona din partea dreaptă a Nistrului. După o decelerare în anul precedent, în anul curent comerțul exterior a început să se restabilească, pe fondul creșterii înregistrate în sectorul de producție.

În perioada ianuarie-martie, valoarea tranzacțiilor transfrontaliere cu bunuri ale regiunii din partea stângă a Nistrului a constituit 584,4 mil. USD, în creștere cu 16,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Comerțul exterior desfășurat în perioada menționată a reprezentat circa 1/3 din comerțul exterior al regiunii din partea dreaptă a Nistrului.

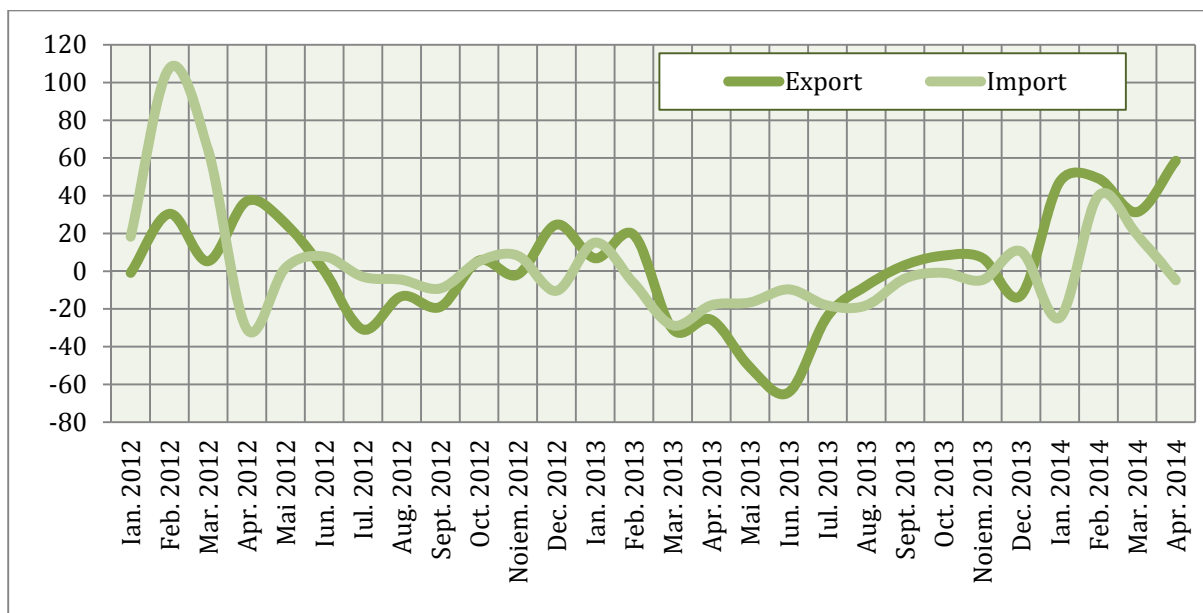

Figura 4.12. Evoluția lunară a comerțului exterior al Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2012-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Comitetului de stat al regiunii din partea stângă a Nistrului.

O evoluție foarte bună în primele trei luni ale anului a avut-o exportul, care a fost în creștere cu 40,7%, constituind 168,4 mil. USD. Au sporit, în această perioadă livrările către regiunea din partea dreaptă a Nistrului (+14,2%), către piețele membre ale UE – Polonia (de 55,7 ori), România (+38,2), Italia (+20,8), către Ucraina (de 3 ori) ș.a. De altfel, urmează a fi menționat că aceste cinci piețe reprezintă circa 72% din piața de desfacere a produselor livrate din regiune, un argument plauzibil pentru readucerea pe masa de discuții a posibilității participării zonei în implementarea Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu UE. Pe de altă parte, exporturile către Federația Rusă deși au fost în creștere, ritmul a fost unul moderat pe fondul evoluției exporturilor către alte piețe, fapt ce a determinat reducerea ponderii acestora în total exporturi de la 18,4% în trimestrul întâi al anului precedent la 13,9% în primele trei luni ale anului curent.

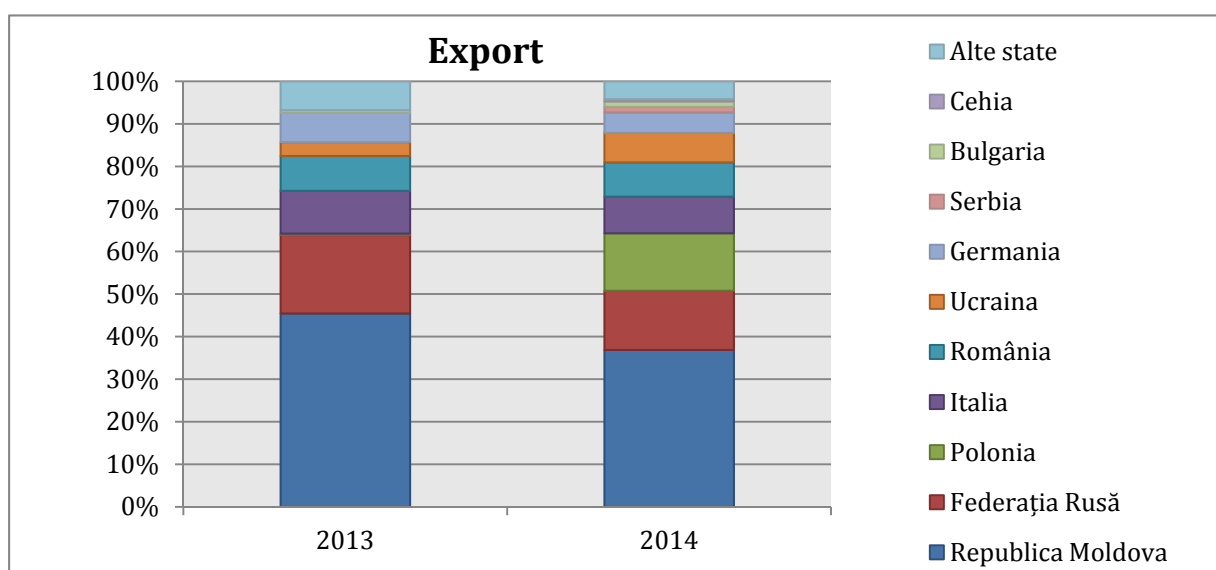

Figura 4.13. Structura geografică a exportului Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2013-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Comitetului de stat al regiunii din partea stângă a Nistrului.

Sub aspect al structurii marfare, saltul exporturilor regiunii în primul trimestru al anului curent s-a realizat ca urmare creșterii livrărilor de metale și produse din metale, care a sporit de mai mult de 12 ori comparativ cu același trimestru în anul precedent. Cu 48,9% în primele trei luni a sporit exportul de produse alimentare. În același timp s-a redus semnificativ exportul de combustibili și diverse mașini electrice. De menționat că structura exportului din regiune diferă de cea a zonei din partea dreaptă a Nistrului, produsele agroalimentare deținând doar 16,1% din total exporturi, iar combustibilii și metalele – 23,5% și 30,2%, respectiv.

Importurile au avut o evoluție mai modestă în această perioadă, fapt ce a condiționat o reducere continuă a deficitului comercial. Acestea au constituit circa 416 mil. USD în ianuarie-martie a anului în curs, în creștere cu, aproximativ, 9%, comparativ cu perioada similară a anului 2013.

Contrar situației exporturilor, partea predominantă a importurilor provine din Federația Rusă – circa 55%, contribuind la creșterea acestora cu 4,5%. La fel, în perioada menționată au sporit de mai mult de două ori „importurile” din regiunea dreaptă a râului Nistru, evoluție ce a contribuit la creșterea importurilor cu 3,6%. În același timp ponderea Regiunii drepte în „importuri” rămâne a fi neesențială – circa 5,2% din total.

În primul trimestru, s-a redus importul de combustibili a regiunii cu 6,3% f.p.s.a.p., reprezentând 52,7% din import în această perioadă. Alte produse a căror import a fost în descreștere sunt și semințele oleaginoase (-65,4%), diverse mașini și echipamente electrice (-9,1%), însă aceste mărfuri dețin o pondere neesențială în structura importurilor și influența lor asupra modificării importurilor este foarte mică. Totodată, creșterea importurilor a fost influențată pozitiv de achizițiile externe de metalele și, mai puțin, produsele din metal și de băuturi.

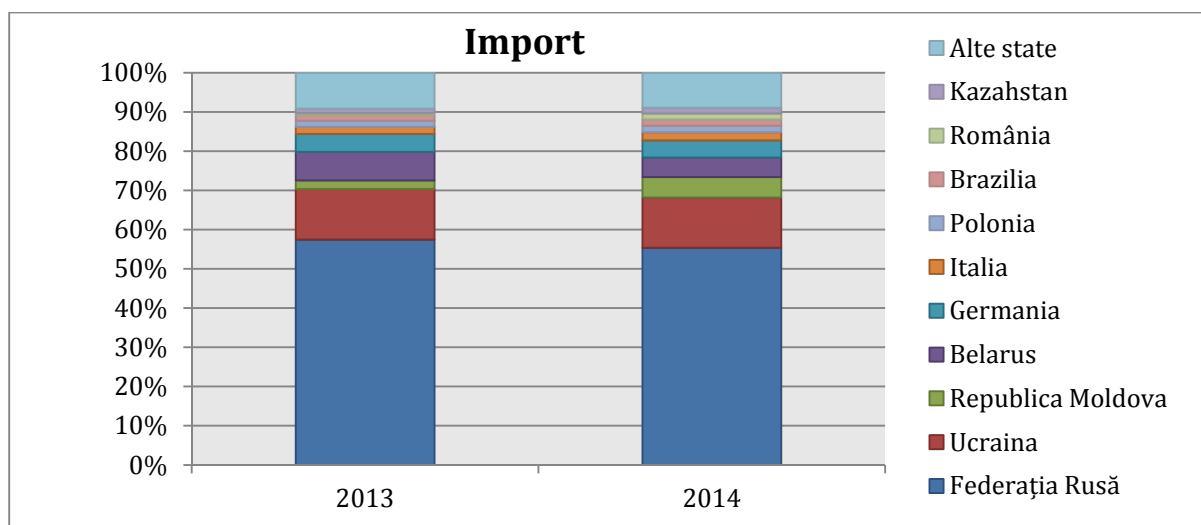

Figura 4.14. Structura geografică a importului Regiunii din partea stângă a Nistrului, %, 2013-2014

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor Comitetului de stat al regiunii din partea stângă a Nistrului.

Tendințe și politici în principalele țări parteneri economici ai Republicii Moldova

Situația economiei mondiale a continuat să se îmbunătățească în primul trimestru al anului curent. Recuperarea însă se produce lent, iar prognozele de creștere pentru anul în curs, prezentate de către Fondul Monetar Internațional în luna aprilie au fost revăzute în jos, comparativ cu cele de la începutul anului. Conform ultimelor date, se anticipează o creștere a producției mondiale cu 3,6% în anul în curs, ceea ce reprezintă o scădere cu 0,1 p.p., comparativ cu prognozele din ianuarie 2014. Pentru anul 2015, prognozele au rămas nemodificate.

Tenta pesimistă a scenariului a fost determinată, preponderent de evoluțiile incerte în economiile emergente și în curs de dezvoltare. Vorbind despre țările din vecinătatea Republicii Moldova, creșterea economică a țărilor din spațiul CSI se estimează a fi de 2,3% în 2014, prognoza fiind în descreștere cu 0.3 p.p. de la începutul anului, verigile cele mai slabe, fiind Ucraina și Federația Rusă. Economia Ucrainei, care a reușit să înregistreze creștere în ultimul trimestru al anului precedent, în primul trimestru 2014 a fost marcată de o descreștere cu 1,1% a PIB f.p.s.a.p. Creșterea economică a Federației Ruse, conform datelor preliminare a temperat în primul trimestru la 0,9%, anticipându-se o înrăutățire a situației economice în trimestrul următor.

Tabelul 4.6. Tendințe de dezvoltare ale principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova (% , f.p.s.a.p.)

Indicatorul/Țara	Perioada	SUA	UE-28	România	Federația Rusă	Ucraina
PIB	T. IV 2012	2,0	-0,7	0,8	1,6	-2,3
	T. I 2013	1,3	-0,7	2,1	1,0	-1,2
	T. IV 2013	2,6	1,0	5,4	2,2	3,3
	T. I 2014	2,0	1,4	3,8	0,9	-1,1
Rata șomajului	T. IV 2012	7,8	10,7	7,0	-	8,1
	T. I 2013	7,7	10,9	7,2	5,8	8,6
	T. IV 2013	7,0	10,7	7,3	5,5	7,7
	T. I 2014	6,7	10,5	7,2	5,5	-
Rata anuală a inflației	ian.13	1,6	2,1	5,1	7,1	-0,2
	feb.13	2,0	2,0	4,8	7,3	-0,5
	mar.13	1,5	1,9	4,4	7,0	-0,8
	ian.14	1,6	0,9	1,2	6,1	0,5
	feb.14	1,1	0,8	1,3	6,2	1,2
	mar.14	1,5	0,6	1,3	6,9	3,4
Exportul de bunuri	T. IV 2012	2,8	0,3	-4,3	-3,2	-4,3
	T. I 2013	0,5	4,3	5,5	5,0	-5,7
	T. IV 2013	3,8	6,0	18,9	-0,2	-3,8
	T. I 2014	2,6	1,1	14,2	-1,8	-6,9
Importul de bunuri	T. IV 2012	0,7	-1,5	-6,6	2,8	-3,2
	T. I 2013	-2,6	-6,5	-0,3	5,7	-6,1
	T. IV 2013	1,1	-1,4	9,8	-0,5	-7,1
	T. I 2014	1,8	1,9	13,7	-6,8	-20,5

Sursa: Conform datelor OECD, Eurostat și ale oficiilor naționale de statistică ale Federației Ruse și Ucrainei.

Nota: 1: Rata șomajului pentru Ucraina este prezentată conform datelor oficiale ale Ucrainei și reflectă valoarea indicatorului de la începutul anului (pentru perioada cumulativă).

Statele Unite ale Americii

Economia americană își revine treptat, înregistrând în primul trimestru al anului 2014 o creștere de 2% a PIB f.p.s.a.p., în descreștere cu 0,6 p.p., comparativ cu trimestrul precedent. În primele luni ale anului s-a resimțit o revigorare a consumului final al gospodăriilor, care în condițiile restabilirii cererii externe din partea țărilor dezvoltate, au dat un impuls mediului de afaceri. Investițiile brute de capital au fost în creștere cu 3,7%, comparativ cu trimestrul I 2013. La fel, a accelerat și comerțul cu bunuri și servicii, atât exportul (3,7%) cât și importul (2,9%). În ianuarie-martie, anul precedent creșterea anuală a acestora a fost una foarte mică, de 1% și, corespunzător 0,1%, or importul de bunuri, conform datelor OMC a scăzut în trimestrul întâi al anului precedent cu 2,6%, comparativ cu T. I, 2012.

La fel, în anul curent a continuat să se reducă rata șomajului, aceasta constituind în primul trimestru 6,7%, comparativ cu 7% în trimestrul IV 2013 și 7,7% în primele trei luni ale anului 2013.

Reducerea presiunilor inflaționiste pe piața mondială, în special pentru produsele primare, dar și creșterea încă moderată a cererii, atât interne cât și externe au reținut ritmurile de creștere ale prețurilor. În primul trimestru al anului, rata anuală a inflației a fost de 1,4%, cu 0,3 p.p. în scădere, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Uniunea Europeană

Țările din spațiul European, în ansamblu, își continuă ferm traiectoria de recuperare. În primele trei luni ale anului curent PIB-ul UE a înregistrat o creștere anuală de 1,4%, inclusiv 0,9% țările din zona euro, ceea ce a permis revizuirea pozitivă a prognozelor economice în acest spațiu pentru anul în curs. Totodată, evoluțiile în acest spațiu au fost neomogene. În timp ce unele state au înregistrat creșteri, printre care Marea Britanie, România, Polonia, Ungaria, Malta, Letonia, Lituania, Germania ș.a., altele au marcat o evoluție negativă a volumului PIB (Olanda, Estonia, Cipru, Grecia, Finlanda, Italia, Croația, Irlanda). Deocamdată, o provocare pentru aceste țări rămâne a fi identificarea politicilor și pârghiilor menite să favorizeze redresarea în continuare a țărilor din spațiul european și să corecteze dezechilibrele ce au generat criza și, respectiv, care s-au produs ca consecință acesteia.

Restabilirea țărilor UE au dat un impuls pozitiv de creștere și altor state emergente și în curs de dezvoltare, care se confruntă cu constrângeri de ordin structural. În anul curent s-a resimțit o creștere a consumului final al gospodăriilor f.p.s.a.p. (+0,8%), generând o creștere a cererii pentru produsele de origine comunitară, dar și cele extra-comunitare, importul de bunuri și servicii fiind în creștere în trimestrul I 2014 cu 4,2% f.p.s.a.p. Importul de bunuri, preponderent al celor extra-comunitare, care au cunoscut o contractare în anul precedent, în primele trei luni ale anului curent au fost în creștere cu 1,9%, comparativ trimestrul I 2013.

Creșterea cererii a fost unul dintre factorii ce a încurajat activitatea investițională a mediului de afaceri, formarea brută de capital fix, fiind în creștere în primele trei luni ale anului cu 3,2% în comparație anuală. Exporturile de bunuri și servicii au sporit cu 4,2%, comparativ cu primele trei luni ale anului trecut. Totodată, cât privește exportul de bunuri, creșterea anuală a acestora a temperat ușor la începutul anului curent.

Un indicator pozitiv este reducerea presiunilor pe piața muncii în condițiile înregistrării unei descreșteri continue a ratei șomajului. Plasându-se la un nivel apropiat de 11% (conform datelor ajustate sezonier) la începutul anului precedent, în trimestrul I al anului în curs indicatorul s-a redus până la 10,5%. Totodată rata șomajului rămâne a fi încă foarte înaltă în mai multe state: Grecia, Spania, Croația, Portugalia, Cipru, Bulgaria. Deși, un indicator al situației economice încă slabe în unele din aceste țări, rata joasă de ocupare poate la această etapă reduce presiunea asupra costurilor muncii, sporind capacitatea de concurență a bunurilor și serviciilor prestate de aceste state pe piețele externe.

Reducerea presiunii inflaționiste a fost mai pronunțată în spațiul european, comparativ cu Statele Unite ale Americii, dat fiind și evoluțiile economice neomogene în acest spațiu, dar și complexitatea provocărilor cu care se confruntă unele țări europene. În luna martie a anului curent, rata anuală a inflației a constituit 0,6%, în scădere cu 0,2 p.p., comparativ cu valoarea aceluiași indicator în luna februarie și cu 1,3 p.p. mai puțin față de martie, 2013.

România

Începutul anului a fost de bun augur pentru economia României, care, pe fondul altor state din cadrul UE, s-a evidențiat printr-o creștere bună a PIB. În primele trei luni ale anului, în special, ca urmare creșterii înalte înregistrate în industrie (valoarea adăugată a marcat o creștere anuală de

7,9%, comparativ cu 1,2% în perioada similară a anului precedent), susținută de o restabilire a cererii interne și externe, PIB a sporit în termeni reali cu 3,5% f.p.s.a.p.

Nivelul jos al formării brute de capital fix, care al șaselea trimestru consecutiv continuă să înregistreze o creștere anuală negativă (-7,8 p.p. în trimestrul I 2014 comparativ cu p.s.a.p.) și rata șomajului care reflectă valori înalte ce se mențin la nivelul înregistrat în trimestrul I al anului trecut, pot indica, deocamdată, asupra fragilității economiei și apariției anumitor riscuri de temperare pe termen scurt și mediu.

Federația Rusă

Economia Rusească a continuat să tempereze și în anul curent. Conform datelor oficiale, volumul PIB a fost în creștere cu doar 0,9% în trimestrul I al anului, prognozele fiind pesimiste atât pentru anul în curs cât și pentru 2015, estimându-se o creștere de 1,3% și, corespunzător, 2,3%. O influență nefastă în acest sens au avut: creșterea tensiunilor geopolitice, sancțiunile comerciale aplicate împotriva Rusiei de către unii parteneri externi și scăderea prețurilor pentru resursele energetice. Valoarea adăugată a fost în descreștere, în majoritatea sectoarelor economiei în primele luni ale anului, totodată impulsul determinant a venit din partea sectorului energetic și al construcțiilor fiind în scădere cu 4,8% și, respectiv, 5,3%.

Dificultățile cu care se confruntă economia rusească vor avea, fără îndoială influențe nefaste asupra altor state, în special din spațiul estic, unde aceasta este veriga centrală a cooperării economice și politice. Federația Rusă este gazda a unui număr mare de emigranți din spațiul estic și o piață de desfacere mare, nepretențioasă pentru produsele exportate de către acestea. Menținerea situației economice instabile în Federația Rusă ar trebui să motiveze țările din spațiul estic să promoveze o cooperare economică mai constructivă și să dezvolte politici structurale care ar impulsiona creșterea competitivității acestora.

Ucraina

Ucraina, de rând cu Federația Rusă va reprezenta, probabil în anul curent focarul impulsurilor negative în spațiul estic. Șirul evenimentelor negative de la finele anului precedent, a continuat și în anul curent – criza politică, conflictele armate din unele regiuni ale țării, anexarea Crimeii de către Federația Rusă, transformându-se într-un risc major nu numai pentru perspectivele de creștere pe termen scurt și mediu ale economiei ucrainene, dar și a altor state din regiune.

Înregistrând o scădere anuală de 2,3% în trimestrul I al anului precedent, volumul PIB a continuat să scadă cu 1,1% și în perioada similară a anului curent, având loc scăderi ale VAB în majoritatea sectoarelor economiei: industria prelucrătoare (-6,8%), serviciile de transport și comunicații (-5,8%), construcțiile (-3,9%), industria de producție a energiei și de distribuției a apei (-2,4%), industria extractivă (-0,9%) ș.a. Criza politică și conflictul cu Federația Rusă au accentuat problemele de eficiență structurală ale economiei Ucrainene, înrăutățind puternic condițiile mediului de afaceri, dar și creând o serie de provocări autorităților naționale în asigurarea continuității politicilor promovate. În primul trimestru al anului, formarea brută de capital a înregistrat o creștere anuală negativă de -52,3%, exportul și importul de bunuri și servicii – (-2%) și, corespunzător (-7%), consumul autorităților publice – (-9,1%).

Prognozele de creștere ale Ucrainei pentru anul în curs sunt foarte pesimiste și este incert faptul până unde va putea ajunge conflictul ruso-ucrainean, astfel situația economică din Ucraina devenind un factor de risc pentru prognozarea creșterii economiilor din spațiul estic, inclusiv Republica Moldova. Mai mult, în scurt timp se anticipează semnarea părții economice a Acordului de Asociere cu UE de către Ucraina, fapt care ar putea acutiza situația economică a Ucrainei pe termen scurt. Totodată pe termen mediu și lung, în condițiile în care Ucraina va putea face față tuturor riscurilor cu probabilitate de apariție în acest context, aceasta ar putea deveni o economie competitivă și, corespunzător mai rezistentă șocurilor externe.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Moldova în clasamentele internaționale

În clasamentele realizate în ultimii ani de către diverse organizații internaționale și agenții de rating, Republica Moldova se plasează pe poziții destul de modeste, fapt ce indică direct asupra deficiențelor structurale ale economiei naționale.

Doing business – 2014 în Moldova

Poziția Moldovei în a.2014 și schimbarea ei în comparație cu anul precedent este redată în Tabelul 5.1.

Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing business” pentru Republica Moldova

	Indicatorii	Poziția în a. 2014 (din 189 țări)	Poziția în a. 2013 (din 185 țări)	Poziția în a. 2012 (din 183 țări)	Modificare 2014/2013
1.	Deschiderea afacerii	81	93	82	-12
2.	Obținerea autorizațiilor de construcții	174	175	165	-1
3.	Înregistrarea proprietății	19	16	17	3
4.	Obținerea creditului	13	40	38	-27
5.	Protejarea investitorului	80	80	114	0
6.	Plata taxelor	95	116	106	-21
7.	Comerț extern	150	149	141	1
8.	Respectarea contractelor	23	23	24	0
9.	Lichidarea întreprinderilor	91	89	95	2
10.	Accesul la energie electrică	165	164	159	1
	Poziția Republicii Moldova în rating-ul „Doing business”	78	86*	86	-8

Sursa: Elaborat de INCE în baza datelor raportului Doing business 2012, 2013, 2014.

În comparație cu clasamentul anului precedent, în raportul Doing business 2014 poziția Republicii Moldova s-a îmbunătățit cu 8 poziții, situându-se pe locul 78 din 189 de țări.

Ca și în anii precedenți, poziția cea mai joasă conform indicatorilor utilizați la elaborarea clasamentului, revine obținerii autorizațiilor de construcție (poziția 174). În acest scop, antreprenorul trebuie să efectueze 26 de proceduri, care durează 291 zile. De asemenea, o situație precară s-a înregistrat la indicatorii: Accesul la energie electrică (locul 165) și Comerțul extern (locul 150). La două categorii – protejarea investitorului și îndeplinirea contractelor – Republica Moldova a rămas pe pozițiile anului trecut. În primul caz, s-a situat pe poziția 80, în al doilea – pe poziția 23. Cele mai semnificative performanțe, s-au înregistrat, totodată, la indicatorul obținerea creditelor (o urcare cu 27 poziții).

Moldova în clasamentul Indicelui de libertate economică („The 2014 Index of Economic Freedom”)

În clasamentul libertății economice, Republica Moldova în anul 2014 ocupă locul 110. Clasamentul Indicelui de libertate economică este întocmit anual de către Fundația Heritage și

* Clasamentul anului 2013 a fost ajustat

Wall Street Journal. În ultimul an la studiu au participat 186 țări. Libertatea economică este evaluată în baza a 10 indicatori, numiți și 10 libertăți economice: 1) Libertatea business-ului; 2) Libertatea comerțului; 3) Libertatea fiscală; 4) Implicarea guvernului în economie; 5) Libertatea monetară; 6) Libertatea investițiilor; 7) Libertatea financiară; 8) Drepturile de proprietate; 9) Libertatea de corupție; 10) Libertatea muncii.

Valoarea indicatorului libertății economice al Moldovei constituie 57.3, îmbunătățindu-se cu 1.8 puncte față de anul precedent. Îmbunătățiri s-au înregistrat pentru 6 din cei 10 sub indicatori de libertate economică, printre care: Libertatea investițiilor, Implicarea guvernului în economie, Libertatea monetară, Libertatea business-ului, Libertatea de corupție, Libertatea comerțului. Indicatorii libertății muncii, libertății fiscale au înregistrat o scădere, iar indicatorii libertății financiare și privind drepturile de proprietate – nu s-au modificat.

Ca și în anii precedenți, un punctaj mai mare R. Moldova l-a primit pentru „libertatea fiscală” (85,8), „libertatea comerțului” (80,1), „libertatea monetară” (75,0) și „libertatea business-ului” (70,1). La pozițiile: „libertatea de corupție” (29,5), „libertatea investițiilor” (50,0) și „libertatea muncii” (37,9) țara noastră a obținut un punctaj mai mic.

Potrivit clasamentului Indicelui de libertate economică, economia Republicii Moldova este încă „în mare parte neliberă”. Printre cele 43 de țări din regiunea Europei, Republica Moldova ocupă locul 39, iar Indicatorul libertății economice este mai mic decât media pe regiune și cea globală.

Moldova în Raportul Global de Competitivitate (2013-2014)

Raportul Global de Competitivitate este publicat anual de World Economic Forum, care măsoară competitivitatea țării și în funcție de aceasta elaborează clasamentul țărilor lumii.

Pentru evaluarea comparativă a competitivității țărilor este utilizat Indicele Global de Competitivitate, care este definit prin 12 componente de bază. Acestea sunt repartizate în 3 piloni:

1. Cerințe de bază – „instituțiile”, „infrastructura”, „mediul macroeconomic”, „sănătatea și învățământul primar”;
2. Potențatori de eficiență – „învățământul superior și formare profesională”, „eficiența pieței de bunuri”, „eficiența pieței muncii”, „dezvoltarea pieței financiare”, „nivelul de pregătire tehnologică”, „mărimea pieței”;
3. Factori de inovare – „inovarea” și „gradul de sofisticare a afacerii”.

Clasamentul se bazează pe estimări, pentru care există o scală de la 1 la 7, unde 1 are cea mai mică valoare și, respectiv 7- cea mai mare.

Potrivit Raportului Global de Competitivitate (2013-2014), din 148 de state, care au participat la studiu, Republica Moldova a ocupat locul al 89-lea. Conform Clasamentului, Moldova este depășită de mai multe state din regiune: Ucraina (84), România (76), Georgia (72), Federația Rusă (64), Kazahstan (50).

Luând în considerare nivelul diferit de dezvoltare al țărilor, importanța acestor factori asupra nivelului de competitivitate nu este identică în toate țările. În funcție de contribuția factorilor la productivitate, în Raportul Global de Competitivitate au fost identificate 3 stadii în care se află țările, și anume: competitivitatea determinată de factorii de producție, eficiență și inovare. În clasamentul internațional al Indicelui Competitivității Globale, Republica Moldova se află la stadiul I, și anume competitivitatea determinată de factori de producție (forța de muncă necalificată sau slab calificată; resurse naturale). Totodată, menținerea competitivității la acest stadiu de dezvoltare presupune, în primul rând, o bună funcționare a instituțiilor publice și

Tabelul 5.2. Indicele Global al Competitivității pentru Republica Moldova

	2013-2014		2012-2013	
	Poziția (din 148)	Punctaj (1-7)	Poziția (din 144)	Punctaj (1-7)
Indicele Global al Competitivității	89	3,9	87	3,9
Cerințe de bază	97	4,2	93	4,2
1 Instituții	122	3,2	110	3,4
2 Infrastructura	88	3,6	92	3,5
3 Mediul macroeconomic	77	4,6	93	4,4
4 Sănătatea și învățământul primar	93	5,4	86	5,4
Potențatori de eficiență	102	3,7	99	3,7
5 Învățământul superior și formarea profesională	90	3,9	88	4
6 Eficiența pieței de bunuri	107	3,9	100	4
7 Eficiența pieței muncii	95	4,1	81	4,3
8 Dezvoltarea pieței financiare	105	3,6	104	3,6
9 Nivelul de pregătire tehnologică	64	3,9	65	3,9
10 Mărirea pieței	124	2,5	121	2,5
Factori de inovare și sofisticare	133	2,9	131	2,9
11 Gradul de sofisticare a afacerii	125	3,3	120	3,3
12 Inovarea	138	2,4	135	2,4

Sursa: The Global Competitiveness Report 2013-2014, 2012-2013.

private (pilonul 1), o infrastructură bine dezvoltată (pilonul 2), un mediu macroeconomic stabil (pilonul 3), și o forță de muncă, care a permis cel puțin o educație de bază (pilonul 4).

În acest context, urmează a fi notată poziția nefavorabilă a țării la acești indicatori. La indicatorul Instituții, avem o poziție neprielnică pentru mai multe domenii de importanță critică pentru dezvoltarea mediului de afaceri: drepturile de proprietate (poziția 131), independența judiciară (poziția 145), favoritism în deciziile oficialilor guvernamentali (131), eficiența cadrului legal în soluționarea litigiilor (131). La fel, o situație nefavorabilă se atestă în domeniul calității drumurilor, Republica Moldova, deținând ultima poziție în clasament (poziția 148).

Totodată, poziții relativ mai bune (din cele 12 componente menționate mai sus) revin indicatorilor „nivelul de pregătire tehnologică” (locul 64), „învățământul superior și formarea profesională” (locul 90).

În domeniul „inovare” și „gradul de sofisticare a afacerii”, Republica Moldova se clasează pe poziții destul de dezavantajoase – locul 138 în clasament (coborând cu 3 poziții față de perioada precedentă), respectiv 125 (o coborâre cu 5 poziții). IGC pentru R. Moldova este de 3,9 (Figura 5.1.).

Cercetările, realizate în ultimii ani de către diverse organizații internaționale, permit compararea climatului de afaceri într-un șir de țări, inclusiv Republica Moldova.

Totodată, pentru o evaluare mai precisă a mediului de afaceri în Republica Moldova nu este suficient de a ne limita la factorii, utilizați în cercetările comparative internaționale, ci, este rațional de a lua în considerare la maximum caracteristicile climatului de afaceri din țara

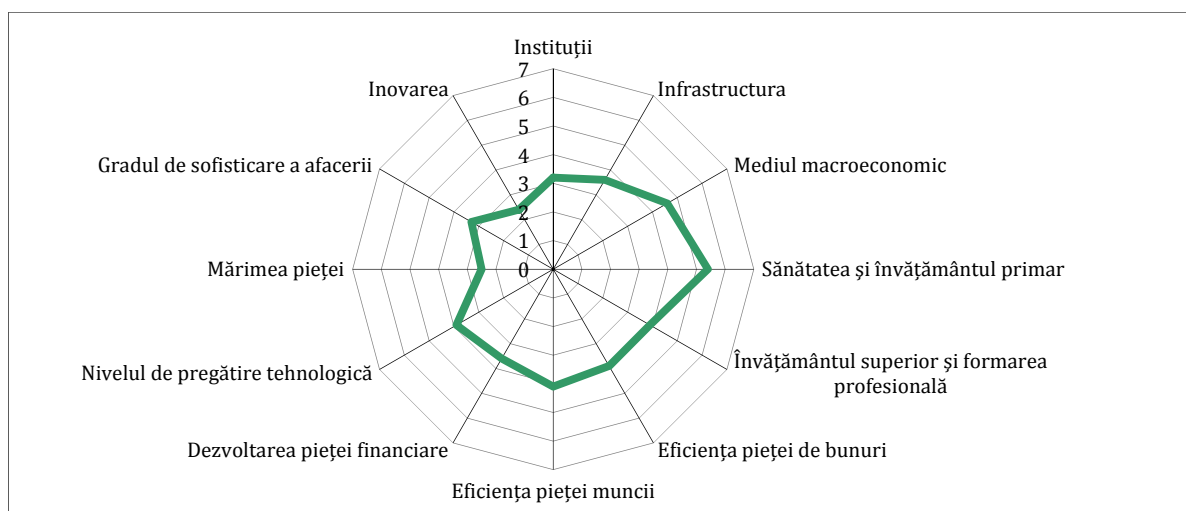

Figura 5.1. Indicele Global al Competitivității pe componente, 2013-2014

Sursa: The Global Competitiveness Report 2013-2014.

noastră. În acest context, în cadrul proiectului de cercetare științifică al INCE: „Perfecționarea politicii de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și consolidarea parteneriatului între business și organele administrației publice”, etapa a. 2013 „Cercetarea procesului de creare a parteneriatului public-privat, identificarea factorilor, evaluarea formelor și direcțiilor de dezvoltare a acestuia” (director de proiect – Aculai E., dr.), a fost elaborată o abordare, scopul căreia este de a stabili și cuantifica tendințele schimbării mediului de afaceri¹ și a factorilor determinați ai acestuia, ținând cont de condițiile actuale din Republica Moldova. Potrivit acestui proiect au fost selectați următorii factori agregați, care au un impact semnificativ asupra mediului de afaceri: (1) Influențele regulatorii asupra afacerii; (2) Infrastructura; (3) Resursele de muncă; (4) Legislația, referitoare la activitatea antreprenorială; (5) Sistemul judiciar; (6) Inovațiile, elaborarea și implementarea lor; (7) Activitatea funcționarilor de stat, antrenați în reglementarea activității de afaceri; (8) Relațiile dintre autorități și antreprenori; (9) Atractivitatea de investire în afacerile moldovenești; (10) Riscuri posibile.

Rezultatele proiectului atestă că din 10 factori agregați, care determină tendințele mediului de afaceri conform chestionarului, îmbunătățirea situației s-a înregistrat doar la factorul „Infrastructura. Accesul la resurse”. Tendința de înrăutățire a situației în opinia unei ponderi relativ mari din antreprenori s-a înregistrat referitor la astfel de factori, precum: existența resurselor de muncă necesare; activitatea funcționarilor de stat, implicați în reglementarea activității antreprenoriale; atractivitatea investițională a afacerilor autohtone; legislația, care reglementează activitatea antreprenorială. Cel mai mare impact negativ asupra mediului de afaceri îl au riscurile externe pentru întreprindere, precum și sistemul judiciar.

Principalele tendințe ale schimbării mediului de afaceri sunt prezentate în Figura 5.2.

Pentru anii 2013-2015, indicele de prognoză de percepție² a mediului de afaceri depășește de 2 ori indicatorul similar (56% în comparație cu 27%). Acest fapt ne vorbește despre speranța antreprenorilor referitoare la ameliorarea situației.

¹ În scopul evaluării mediului de afaceri a fost realizată chestionarea a 304 antreprenori din majoritatea raioanelor țării. Chestionarea a fost realizată în anul 2013 și reflectă opinia antreprenorilor privind schimbarea mediului de afaceri pentru perioada 2011-2013.

²Indicele de percepție a mediului de afaceri – reflectă, procentul antreprenorilor chestionați, care au indicat asupra schimbărilor pozitive a mediului de afaceri (în raport cu numărul total de respondenți, care au indicat asupra tendințelor pozitive sau negative ale schimbării mediului de afaceri).

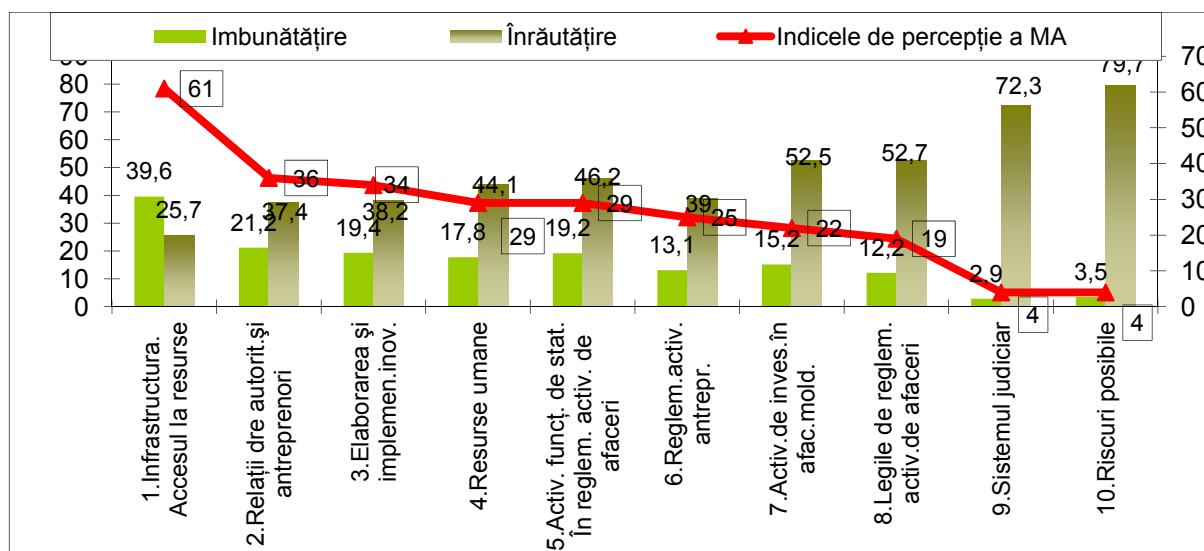

Figura 5.2. Principalele tendințe ale schimbării mediului de afaceri în anii 2011-2013,%

Sursa: Aculai, E., conducător. Perfecționarea politicii de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și consolidarea parteneriatului între business și organele administrației publice. Cercetarea procesului de creare a parteneriatului public-privat, identificarea factorilor, evaluarea formelor și direcțiilor de dezvoltare a acestuia. Proiect de cercetare aplicată AȘM № 11.817.08.29A. Etapa a. 2013. Chișinău: INCE, 2013. 202 p.

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

În ianuarie-martie 2014, numărul *născuților-vii* total pe țară a constituit 8988 pers., fiind în creștere nesemnificativă – 0,1% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Rata natalității a constituit 10,2 născuți-vii la 1000 locuitori. Numărul celor *decedați* a constituit 10956 pers. Mortalitatea generală a înregistrat o creștere de 0,9%, comparativ cu anul trecut. Rata mortalității a constituit 12,5 decedați la 1000 locuitori. Scăderea naturală a constituit 1968 pers. sau a fost de 2,3 persoane la 1000 locuitori, față de 2,2 în T.I 2013. *Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an* în această perioadă s-a majorat cu 6,5%. Rata mortalității infantile, constituind 11,0 decedați în vârstă sub un an la 1000 născuți-vii.

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă că, cele mai multe decese (60,8%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne constituie 13,7%, bolile aparatului digestiv – 8,6%, accidentele, intoxicațiile și traumele – 7,5%, bolile aparatului respirator – 4,1%, alte clase – 5,3%.

Tabelul 6.1. Evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-martie 2014, mii pers.

	Născuți-vii, pers.	Decedați, pers.	Decedați copii sub 1 an, pers.	Sporul natural	Numărul căsători- riilor	Numărul divorțu- rilor
<i>Municipiul Chișinău</i>	2549	1802	37	747	961	731
<i>Nord</i>	2295	3608	29	-1313	992	774
<i>Centru</i>	2554	3308	16	-754	1360	898
<i>Sud</i>	1192	1755	15	-563	621	445
<i>U.T.A. Găgăuzia</i>	398	483	2	-30	218	109

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 4152, fiind în creștere cu 6,5% față de perioada similară a anului precedent. Rata nupțialității a constituit 4,7 căsătorii la 1000 locuitori.

Numărul *divorțurilor* total pe țară constituie 2957, fiind în creștere de 1,3% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,4 divorțuri la 1000 locuitori.

Migrarea populației

În ianuarie-martie 2014, potrivit Ministerului Afacerilor Interne, permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 683 cetățeni străini și 68 repatriați. În structura imigranților după scopul sosirii au dominat cei imigrați la muncă – 40,3%, de familii – 37,2%, cetățeni imigrați la studii – 8,8%, din alte cauze – 13,7%.

După țara de emigrare, cetățenii străini sunt imigranți din: România – 163 pers., Ucraina – 99 pers., Federația Rusă – 78 pers., Turcia – 62 pers., Italia – 40 pers., Statele Unite ale Americii – 20 pers., Israel – 15 pers., Irak – 13 pers., Siria – 13 pers., Armenia – 9 pers., Franța – 9 pers., alte țări – 162 pers.

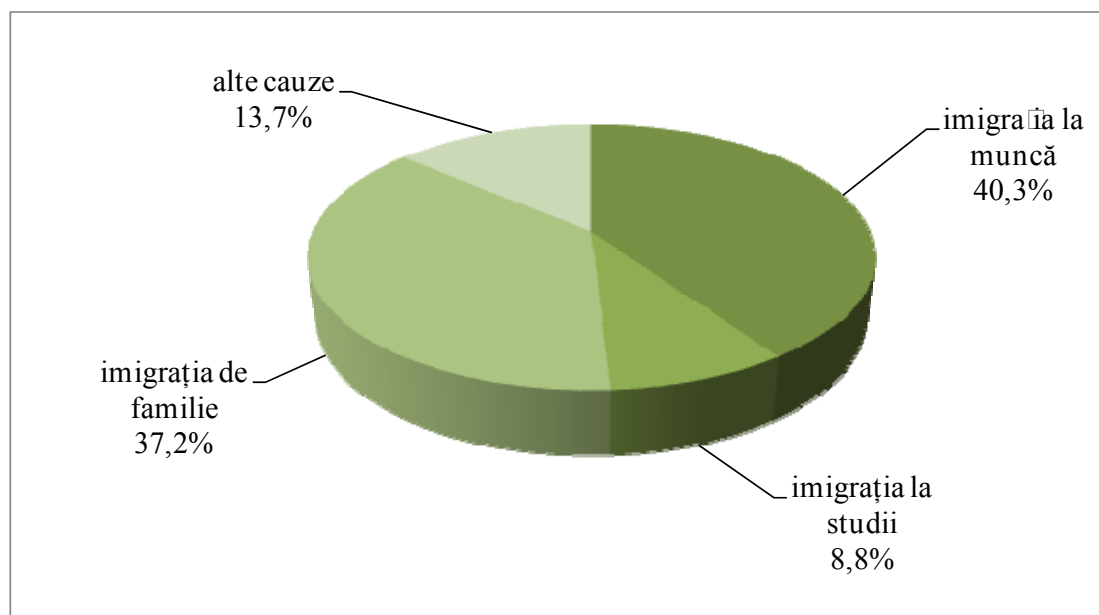

Figura 6.1. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-martie 2014, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

Piața forței de muncă

Populația economic activă în trimestrul I 2014 a Republicii Moldova a constituit 1128,1 mii pers., fiind în creștere cu 0,6% (7,1 mii pers.) față de T.I 2013. Structura populației active s-a modificat după cum urmează: ponderea populației ocupate s-a majorat de la 91,9% la 94,9%, iar ponderea șomerilor a scăzut de la 8,1% la 5,1%. Disparități importante pe sexe și medii în cadrul persoanelor economic active nu s-au înregistrat: ponderea bărbaților (50,7%) a depășit puțin ponderea femeilor (49,3%), iar ponderea persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare față de cea a populației active din mediul urban: respectiv 50,3% și 49,7%. Rata de activitate a populației de 15 ani și peste a constituit 37,7%, fiind practic la nivelul înregistrat în trimestrul respectiv al anului precedent (37,5%). Acest indicator a atins valori mai înalte în rândul bărbaților – 40,4%, în comparație cu rata estimată pentru femei – 35,4%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat următoarele valori: 43,9% în mediul urban și 33,2% în mediul rural. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator este în valoare de 27,4%, iar în categoria 15-64 ani (vârstă de muncă în țările Uniunii Europene conform metodologiei Eurostat) – 41,9%. Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (16-56 ani pentru femei și 16-61ani pentru bărbați) a fost de 44,7%.

Populația ocupată a constituit 1070,6 mii pers., fiind în creștere cu 3,9% față de T.I 2013. Ca și în cazul populației economic active, nu au fost înregistrate disparități pe sexe: 50,2% bărbați și 49,8% femei. Aceeași situație s-a înregistrat și în repartitia pe medii: 50,8% mediul rural și 49,2% mediul urban. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 35,8%, înregistrând o creștere de 1,3 p.p. în comparație cu T.I 2013. La bărbați ea a fost mai înaltă (37,9%) în comparație cu femeile – 33,9%. În distribuția pe medii de reședință rata de ocupare a avut valoarea 41,2% în mediul urban și 31,8% în mediul rural. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (16- 56/61 ani) a fost de 42,2%, a populației în vârstă de 15-64 ani – 39,7% și în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 25,1%.

În distribuția după activitățile din economia națională se constată că în sectorul agricol au activat 260,2 mii pers. (24,3% din totalul persoanelor ocupate). Față de T.I 2013 numărul populației ocupate în agricultură a crescut cu 55,7 mii, sau cu 27,2%. În activitățile non-agricole numărul persoanelor ocupate a fost de 810,4 mii, în descreștere cu 15,3 mii sau cu 1,9% față de

T.I 2013. Ponderea persoanelor ocupate în industrie a constituit 13,1% (13,5% în 2013) și în construcții, respectiv, 4,8% (5,0% în 2013). În sectorul servicii au activat 57,8% din totalul persoanelor ocupate, această pondere descrescând cu 2,6 p.p. față de T.I 2013. Numărul absolut al persoanelor ocupate în sectorul serviciilor a scăzut cu 16,7 mii. Conform repartizării după forme de proprietate 71,5% din populație a fost ocupată în unități cu forma de proprietate privată, 28,5% – cu cea publică. Structura populației ocupate după statutul profesional relevă, că numărul salariaților a constituit 73,2% din total.

În sectorul informal au lucrat 13,4% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 28,4% au avut un loc de muncă informal. Din numărul persoanelor ocupate informal salariații au alcătuit 22,0%, totodată 8,5% din totalul salariaților aveau un loc de muncă informal.

Numărul persoanelor subocupate a fost de 90,4 mii, ceea ce reprezintă 8,4% din totalul persoanelor ocupate. Numărul persoanelor din această categorie a crescut cu 1,5% în comparație cu T.I 2013.

Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii a fost de 57,5 mii pers., fiind cu 33,3 mii mai mic față de T.I 2013. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 60,8% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 58,5%. Rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 5,1%, fiind mai mică față de T.I 2013 (8,1%). Rata șomajului la bărbați a constituit 6,1%, la femei, respectiv, 4,1%. Au fost înregistrate disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv, 6,0% și 4,2%). În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 11,9%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 8,2%.

Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 62,3% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fiind mai mică decât nivelul trimestrului respectiv al anului 2013 cu 0,2 p.p, sau cu 5,3 mii pers. Din punct de vedere al relației cu piața muncii, în cadrul populației inactive distingem două categorii importante: persoane descurajate și persoane care au fost declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru. Persoanele descurajate în a-și găsi un loc de muncă dorit au constituit circa 16,1 mii față de 27,7 mii în 2013. Numărul persoanelor declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost conform estimărilor de circa 326,8 mii pers. față de 294,0 mii în 2013. Două treimi din numărul celor declarați plecați au constituit-o bărbații (63,1%), la fel și persoanele plecate din localitățile rurale (71,8%).

Șomajul înregistrat, conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la 1 aprilie 2014 în căutarea unui loc de muncă se aflau 23,7 mii șomeri înregistrați, fiecare al unsprezecelea fiind disponibilizat de la unitățile economice. Din numărul total de șomeri, 53% o constituie femeile. Peste 10% din șomerii înregistrați beneficiază de ajutor de șomaj, mărimea medie a căruia a fost în luna martie 2014 de 1167,4 MDL. La un loc liber de muncă, anunțat de către întreprinderi, reveneau în medie 4 șomeri.

Remunerarea muncii

În luna ianuarie 2014, potrivit BNS al RM, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3777,4 MDL, înregistrând o creștere cu 10,2% față de luna ianuarie 2013. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna ianuarie curent 3380,8 MDL (+12,8% față de ianuarie 2013). În sectorul economic (real) câștigul salarial a înregistrat 3949,5 MDL (+9,3% față de ianuarie 2013). Indicele câștigului salarial real pentru luna ianuarie 2014 față de luna ianuarie 2013, calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum, a fost de 104,9%.

În luna februarie 2014, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3717,9 MDL, înregistrând o creștere cu 9,8% față de luna februarie 2013. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna februarie curent 3492,0 MDL (+12,8% față de februarie 2013). În sectorul

economic (real) câștigul salarial a înregistrat 3815,3 MDL (+8,7% față de februarie 2013). Indicele câștigului salarial real pentru luna februarie 2014 față de luna februarie 2013, calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum, a fost de 104,2%.

În luna martie 2014, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3912,4 MDL, înregistrând o creștere cu 7,3% față de luna martie 2013. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna martie curent 3471,1 MDL (+6,6% față de martie 2013). În sectorul economic (real) câștigul salarial a înregistrat 4095,6 MDL (+7,6% față de martie 2013). Indicele câștigului salarial real pentru luna martie 2014 față de luna martie 2013, calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum, a fost de 101,5%.

Tabelul 6.2. Câștigul salarial mediu nominal brut în ianuarie-martie 2014 pe activități economice, MDL

Activități economice	Ianuarie	Februarie	Martie
Total economie	3777,4	3717,9	3912,4
Agricultura, silvicultura și pescuit	2345,9	2340,3	2596,1
Industrie - total:	4072,7	3906,8	4164,1
industria extractivă	3353,1	3209,2	3970,2
industria prelucrătoare	3693,7	3557,2	3788,2
producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	6489,4	6290,4	6643,9
distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontare	3966,8	3674,4	4041,7
Construcții	3938,7	3694,6	3990,3
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	3282,4	3197,7	3324,6
Transport și depozitare	3662,4	3520,0	3692,9
Activități de cazare și alimentație publică	2625,2	2550,8	2663,3
Informații și comunicații	7641,0	7417,2	8932,0
Activități financiare și de asigurări	7045,2	6714,8	7963,7
Tranzacții imobiliare	3630,4	3582,9	3648,7
Activități profesionale, științifice și tehnice	5223,6	5002,2	5487,2
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3019,3	2903,8	3094,4
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	4911,7	4963,4	5134,3
Învățământ	2956,8	3119,5	3059,1
Sănătate și asistență socială	3460,6	3382,0	3461,5
Artă, activități de recreere și de agrement	2567,7	2637,3	2491,5
Alte activități de servicii	5376,2	5473,4	7061,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Precizări metodologice: Începând cu luna ianuarie 2014, conform BNS RM, este implementată în practică versiunea nouă a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2), armonizat integral cu Nomenclatorul de Activități Economice din Comunitatea Europeană (NACE Rev.2). Clasificatorul nou diferă esențial de versiunea precedentă (CAEM Rev.1). Din aceste considerente, la moment nu este posibilă prezentarea indicatorilor privind ritmurile de creștere pe activități separate.

Protecția socială a populației

Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2014 a constituit 659,1 mii persoane sau cu 9,8 mii persoane mai mult comparativ cu 1 aprilie 2013. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2014 a constituit 1021,3 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 6,5% față de 1 aprilie 2013.

Veniturile și cheltuielile disponibile ale populației

Veniturile disponibile ale populației în T. I 2014 au constituit în medie pe o persoană pentru o lună 1650,0 MDL conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, sporind cu 5,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. În termeni reali – indicele prețurilor de consum veniturilor populației a atins 0,3%. Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 42,6% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind practic la nivelul T. I 2013. În T. I 2014 prestațiile sociale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor în proporție de 20% sau cu 0,6 p.p. mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent. Veniturile obținute din activitățile pe cont propriu reprezintă 16% din veniturile populației, inclusiv 10,1% sunt veniturile din activitatea individuală agricolă, iar 5,9% – veniturile din activitatea individuală non-agricolă. Transferurile bănești din afara țării reprezintă 17% din total venituri, iar contribuția acestora este cu 0,4 p.p. mai mare față de aceeași perioadă a anului precedent.

În funcție de mediul de reședință, se constată că veniturile populației din mediul urban au fost în medie cu 647,2 MDL sau de 1,5 ori mai mari, comparativ cu veniturile din mediul rural. Principala sursă de venit a populației din mediul urban este activitatea salariată, care reprezintă 57,6% (53,6% în T. I 2013) și prestațiile sociale – 18,2% (17% în T. I 2013). În mediul rural, cea mai importantă sursă de venit la fel este activitatea salariată (25,7%), dar contribuția acesteia este mai mică de 2,2 ori decât în mediul urban. Totodată, veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au asigurat 19,9% din totalul veniturilor disponibile. Populația rurală în comparație cu cea urbană este dependentă într-o proporție mai mare de transferurile din afara țării, ponderea acestora în venituri, fiind de 24,6% față de 10,2% în cazul populației din mediul urban. În afară de aceasta, pentru populația rurală este caracteristică o pondere mai mare și a prestațiilor sociale, contribuția acestora fiind de 22,1%, comparativ cu 18,2% în mediul urban.

În structura veniturilor disponibile ale populației predominante sunt *veniturile bănești* – 88,8%, celor în natură le revine 11,2%. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1465,2 MDL lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 184,9 MDL. Veniturile bănești constituie 96,1% din veniturile populației din mediul urban, iar în mediul rural ponderea acestora este de 80,5%.

Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în T. I 2014 au constituit în medie pentru o persoană 1731,9 MDL, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului precedent cu 4,6%. În termeni reali cu ajustarea la indicele prețurilor de consum populația a cheltuit în medie cu 0,8% mai puțin, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Cea mai mare parte a cheltuielilor tradițional este destinată necesarului de consum alimentar – 43,9%. Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 18,6% din cheltuielile totale de consum (+ 0,3 p.p), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,4% (+ 0,8 p. p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (6,6% față de 6,7% în T. I 2013), transport (4,4% față de 4,6%), comunicații – 4,5% (nivelul anului precedent), dotarea locuinței – 3,2% (nivelul anului precedent), învățământ (0,6% față de 0,8%), etc.

În medie, cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în total au constituit 2051,0 MDL pe o persoană lunar, respectiv cu 563,1 MDL sau de 1,4 ori mai mult față de mediul rural. În mediul urban, pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populația a alocat 41,6% din cheltuielile lunare de consum (41% în T. I 2013), iar în rural – 46,4% (45,9%). Populația

urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței (20,6% față de 16,5% în mediul rural), transport (4,9% față de 3,9%), servicii de comunicații (4,8% față de 4,2%), servicii de agrement (1,9% față de 0,5%) și pentru hoteluri, cafenele și restaurante (1,9% față de 0,5%). Totodată, populația rurală a cheltuit mai mult pentru sănătate (7,1% față de 6,1%) și dotarea locuinței (3,8% față de 2,7% în mediul urban).

În structura cheltuielilor totale de consum ale populației, predomină *cheltuielile bănești* – 89,4%, celor în natură le revine respectiv 10,6%. În gospodăriile urbane cheltuielile în natură constituie 3,8% din total cheltuieli de consum, de regulă acestea fiind cazurile consumului de produse alimentare primite gratis din afara gospodăriei (rude, ajutor social, etc.), iar în cazul gospodăriilor rurale, 17,7% din cheltuieli reprezintă consumul produselor obținute din activitatea individuală agricolă.

Ocrotirea sănătății

Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-martie 2014, conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri prin parotidită epidemică, hepatite virale și a infecțiilor intestinale acute. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Totodată, au fost înregistrate: 99751 cazuri ale căilor respiratorii cu localizări multiple, ceea ce constituie 83,4% față de ianuarie-martie 2013; 513 cazuri de morbiditate prin gripă, ceea ce constituie 22,7% față de ianuarie-martie 2013; 3298 cazuri infecții intestinale acute, ceea ce constituie 110,7% față de ianuarie-martie 2013; 58 cazuri de hepatite virale, ceea ce constituie 148,7% față de ianuarie-martie 2013; 12 cazuri parotidită epidemică, ceea ce constituie 171,4% față de ianuarie-martie 2013; 2865 cazuri de varicelă, ceea ce constituie 87,0% față de ianuarie-martie 2013, etc.

În cazul morbidității de boli „social determinate” se remarcă o majorare a cazurilor de pediculoză și a infecțiilor gonococice, respectiv cu 27,6% și 12,0%. În ianuarie-martie 2014 numărul purtătorilor virusului imunodeficienței umane (HIV) a constituit 133 persoane. La fel, au fost înregistrate 48 cazuri de boală a Sindromului Imunodeficienței Dobândite (SIDA).

Infracțiuni

Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-martie 2014 s-au înregistrat 8,9 mii infracțiuni sau cu 8,4% mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie la 10 mii locuitori revin 25 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 39 infracțiuni la 10 mii locuitori și 31 infracțiuni la 10 mii locuitori, ceea ce respectiv depășește mediu pe țară de 1,5 ori.

În ianuarie-martie 2014 au fost înregistrate cu 55,2% mai multe infracțiuni contra familiei și minorilor, inclusiv a cazurilor de violență în familie – 61,3%. Totodată, au fost înregistrate mai multe infracțiuni economice – 42,4%, contra vieții și sănătății persoanei – 3,1%, infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale – 2,6%. Predominante în structura infracțiunilor rămân a fi furturile, cu o pondere de circa 37% din total infracțiuni. În această perioadă au fost înregistrate mai puține infracțiuni contra patrimoniului.

Comparativ cu ianuarie-martie 2013 au fost înregistrate mai multe cazuri de infracțiuni săvârșite cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor. Numărul acestor infracțiuni prezintă o micșorare de 43% și a constituit 13 cazuri în ianuarie-martie 2014, din care 4 cazuri de huliganism, câte 2 cazuri de vătămare intenționată și un caz de tâlhărie.

Din total infracțiuni înregistrate, fiecare a șaptea este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 2,0%.

În ianuarie-martie 2014 au fost înregistrate 454 accidente rutiere sau câte circa 5 accidente zilnic. În rezultatul accidentelor rutiere și-au pierdut viața 68 persoane (inclusiv 5 copii), iar 538 persoane au fost traumatizate (inclusiv 46 copii). În medie la 100 mii populație revin 13 accidente rutiere.

Conform datelor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-martie 2014 au fost înregistrate 521 cazuri de incendii sau cu 38,2% mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. În rezultatul incendiilor 43 persoane au decedat. În urma incendiilor, pierderile au însumat valoarea de 8,9 mii. MDL.

Dezvoltarea socială a regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru¹

Piața forței de muncă. La 01.04.2014 populația ocupată a constituit 104,3 mii pers., micșorându-se cu 1019 pers. sau cu 1,0% față de ianuarie-martie 2013. La sfârșitul lunii martie 2014, numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă, care nu sunt angajați în nici o activitate, a constituit 5403 pers. și comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, s-a majorat cu 3,4%. Din numărul total cetățenilor înregistrați - 3067 pers. sau 56,8% sunt femei. În total, în ianuarie-martie 2013, prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost angajați 463 pers. În ianuarie-martie 2014 au fost efectuate consultări profesionale cu studenții: consultații în grup - 189, care au însumat 3094 pers., și consultații individuale - 186, care au cuprins 185 pers., cu populația adultă: consultații individuale - 1812, care au cuprins 1721 pers. Pentru formarea profesională s-au cheltuit 110,9 mii de ruble, inclusiv pentru achitarea burselor - 53,8 mii de ruble. Pentru prestațiile de șomaj s-au cheltuit 4128,2 mii de ruble. Mărimea medie a ajutorului de șomaj în ianuarie-martie 2014 a constituit 426,7 ruble.

Remunerarea muncii. În ianuarie-martie 2014, salariul nominal mediu lunar calculat la un lucrător, cu excepția subiecților antreprenoriatului mic, a constituit 3952 ruble sau 110,4% față de ianuarie-martie 2013 (la cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului - 356 dolari SUA sau 110,2% față de ianuarie-martie 2012).

În perioada analizată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Bănci și credite” (8304 ruble sau 748 dolari SUA), „Electro- și radio- comunicații” (8935 ruble sau 805 dolari SUA), „Asigurări” (5426 ruble sau 489 dolari SUA), „Comerț și alimentarea publică” (4254 ruble sau 383 dolari SUA), „Industria” (5022 ruble sau 452 dolari SUA), „Activitatea comercială generală” (3950 ruble sau 356 dolari SUA), „Construcții” (4905 ruble sau 442 dolari SUA), „Transport” (4369 ruble sau 394 dolari SUA), „Cultura fizică, agrement și turism” (4935 ruble sau 445 dolari SUA).

Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (1954 ruble sau 176 dolari SUA), „Silvicultura” (1922 ruble sau 173 dolari SUA), „Asistență socială” (2021 ruble sau 182 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2137 ruble sau 193 dolari SUA), „Cultura și artă” (2454 ruble sau 221 dolari SUA), „Organele de administrare” (2613 ruble sau 235 dolari SUA), „Sănătate” (2686 ruble sau 242 dolari SUA), „Învățământ” (2640 ruble sau 238 dolari SUA), „Știință” (2586 ruble sau 233 dolari SUA), „Agricultură” (2941 ruble sau 265 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în ianuarie-martie 2014 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică - 524 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 47,3%, siderurgia - 591 dolari SUA sau 166,1% din

¹ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei

salariul mediu pe economie, industria alimentară – 424 dolari SUA sau cu 19,0% mai mult decât salariul mediu pe economie. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru ianuarie-martie 2014, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: alte ramuri industriale – 255 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 28,3%; industria de prelucrare a lemnului – 248 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 30,4%; industria poligrafică – 302 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune – 15,2%; industria chimică – 362 dolari SUA sau cu 1,5% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecția socială a populației. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada ianuarie-martie 2014 îl constituie 140175 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 135834 pers. și pensie socială – 4341 pers. Mărimea medie a pensiilor stabilite a fost de 1344,45 ruble (pensia de muncă – 1367,40 ruble, socială – 626,45 ruble), ceea ce este mai mult cu 9,0% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Minimul de existență. Pentru 3 luni, mărimea minimului de existență a constituit în medie pentru o persoană 1315,73 ruble pe lună, ceea ce este cu 8,0% mai mult comparativ perioada similară a anului precedent.

În martie 2014 mărimea minimului de existență pe categorii de populație revine populației aptă de muncă: bărbaților – 1443,48 ruble pe lună, femeilor – 1353,66 ruble pe lună. Minimul de existență al pensionarilor a constituit 1097,48 ruble pe lună, copii cu vârsta sub 6 ani – 1184,92 ruble pe lună, copii de la 7 până la 15 ani – 1455,10 ruble pe lună.

Tabelul 6.3. Minimul de existență ale Regiunii din partea stângă a Nistrului în ianuarie-martie 2014

(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1314,27	1446,26	1353,68	1098,19	1184,64	1454,96
<i>Februarie</i>	1319,64	1452,41	1358,69	1102,99	1189,50	1460,80
<i>Martie</i>	1313,28	1443,48	1353,66	1097,48	1184,92	1455,10

Sursa: Conform datelor Serviciu Statistic al Transnistriei.

Infrațiuni. În ianuarie-martie 2014, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 2623 cereri și rapoarte cu privire la crime sau cu 3,9% mai puțin decât în ianuarie-martie 2013. Au fost înregistrate 1205 de crime, ceea ce cu 2,8% mai puțin față de aceeași perioadă anului precedent. Din acestea au fost înregistrate: 10 – omoruri, 20 – vătămări intenționate grave, 60 de crime ce țin de traficul ilegal de arme, 33 de crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 92 – infrațiuni contra ordinii publice, 108 – infrațiuni legate de droguri, 36 – escrocherii, 295 – furturi, 37 – jafuri, alte crime – 354, etc. În rezultatul infrațiunilor efectuate au suferit 644 pers., dintre care au decedat 20 pers. (3,1%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătății 9 pers. (1,4%).

ANEXE STATISTICE

Resurse PIB														
PIB (resurse)	PIB (nominal)		VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs	
	mil. lei curente	%, față de an preced.	mil. lei curente	%, pondere în PIB	mil. lei curente	%, față de an preced.	mil. lei curente	%, față de an preced.	mil. lei curente	%, față de an preced.	mil. lei curente	%, față de an preced.	mil. lei curente	%, față de an preced.
2009	60429,8	94	50809,2	93,6	5134,5	90,1	8030,8	80,1	2108,7	73,2	35535,2	99,5	9620,6	95,8
2010	71885,5	107,1	59920,7	106,2	8657,4	107,4	9534,8	108,9	2437,5	112,7	39291	105,1	11964,8	111,7
2011	82348,7	106,8	68390	106,3	10095	105,2	11518	110,2	2720	101,9	45831	101,3	13959	109,6
2012	88227,8	99,3	73686	99	9896	79,9	12314	100,8	3041	101,8	50178	103,2	14542	100,8
2013	99879,1	108,9	83078,1	109,4	12167	141	13825	107,4	3434,1	105,1	55400	103,9	16801	106
T. I 2012	18095,8	101	15268	101,5	821	101,6	2771	97,9	395	109,8	11698	102,4	2828	98,4
T. II 2012	21199,4	100,6	17821,6	100,5	1929,6	92,5	2914,5	104,3	1105	100,9	12277,7	101,2	3377,8	101,3
T. III 2012	26106,8	98,3	22026,6	97,4	3923,3	69,2	3389,6	102,3	1059,2	100	14092,5	104,4	4080,2	103,4
T. IV 2012	22445,3	97,5	18203,5	96,5	2911,3	70,8	3232,9	96,5	482,1	101,8	12109,6	104,6	4241,8	101,4
T. I 2013	19672,7	103,5	16201	102,9	824,8	102,3	2960	102,2	522,5	110,5	12283,7	102,5	3471,8	106,6
T. II 2013	23703,3	106,1	19649	105,9	2064,3	103,8	2961,7	113,4	1182,5	100,8	13388,1	104,6	4054,4	106,7
T. III 2013	29936,4	112,9	25436,1	114,2	5847,4	159,8	3836	107,5	1128,7	102,2	15117,7	104,3	4500,3	105,6
T. IV 2013	26566,7	111,2	21792,1	112,5	3430,7	152,2	3633,8	107,4	600,4	116	14610,8	104,5	4774,6	105,2
T. I 2014	21469,2	103,6	17888,0	104,2	984	107,2	3294,5	107,1	601,2	108,5	13543,3	103,4	3581,2	100,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PIB (utilizări)	Utilizări PIB											
	PIB (nominal)		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net			
	mil. lei preț. curente	%, față de an preced.	mil. lei preț. curente	%, față de an preced.	mil. lei preț. curente	%, față de an preced.	mil. lei preț. curente	%, față de an preced.	mil. lei preț. curente	%, față de an preced.		
2009	60429,8	94	68574	93,1	13655	69,1	329,7	9,5	-22128,8	67,6		
2010	71885,5	107,1	83240,3	107,3	16262,6	117,2	648,1	157,9	-28265,5	114,8		
2011	82348,7	106,8	96090,5	107,3	19178,8	113	725,2	x	-33645,8	x		
2012	88227,8	99,3	103062,6	100,9	20864,1	101,8	-3,2	x	-35695,7	x		
2013	99879,1	108,9	113303,2	105,2	22566,8	103,3	1737,6	x	-37728,4	x		
T. I 2012	18095,8	101	23464,8	101,9	2439	101	272,2	105,3	-8080,2	x		
T. II 2012	21199,4	100,6	24687,8	99,6	5001	99,1	74,3	x	-8563,7	x		
T. III 2012	26106,8	98,3	30085,8	101,0	4538,7	100,8	504	x	-9021,6	x		
T. IV 2012	22445,3	97,5	27514,7	100,7	5493,2	100,5	-196,4	x	-10366,1	x		
T. I 2013	19672,7	103,5	23400,8	102,6	4219,7	106,6	-85,3	x	-7862,5	x		
T. II 2013	23703,3	106,1	27408,2	106,2	5576,7	103	627,7	x	-9909,3	x		
T. III 2013	29936,4	112,9	32009	107,4	6667,3	101,2	716,9	x	-9456,7	x		
T. IV 2013	26566,7	111,2	30485,2	104,2	6103,1	103,6	478,2	x	-10499,9	x		
T. I 2014	21469,2	103,6	24961,5	100,4	4975,2	108,6	-238,8	x	-8228,6	x		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

	Prețurile de consum				Ritmum de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
2009	0	-5,6	-0,3	8,2	
2010	7,4	5,7	7,3	9,1	
2011	7,6	8,4	5,8	8,8	
2012	4,6	3,8	4,2	6,2	
2013	4,6	6,6	4,3	2,6	
T. I 2012	6,2	4,7	5	9,2	
T. II 2012	4,2	1,9	4,5	6,3	
T. III 2012	4,4	3,6	3,7	6,4	
T. IV 2012	3,9	4,9	3,6	3,1	
T. I 2013	4,4	5,9	4	3,1	
T. II 2013	5,2	8,4	4,1	2,6	
T. III 2013	4,0	5,0	4,5	2,1	
T. IV 2013	4,9	7,1	4,5	2,6	
T. I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	Prețurile de consum			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2012	6,9	5	5	11,8
Februarie 2012	6,1	5	4,9	8,9
Martie 2012	5,4	4,1	5,3	7,1
Mai 2012	4,7	2,9	4,9	6,3
Aprilie 2012	4,1	2	4,5	6,1
Iunie 2012	3,7	0,9	4,1	6,4
Iulie 2012	4	2,1	3,8	6,4
August 2012	4,4	3,5	3,7	6,4
Septembrie 2012	4,9	5,1	3,5	6,3
Octombrie 2012	3,9	4,8	3,6	3,3
Noiembrie 2012	3,7	4,5	3,6	2,9
Decembrie 2012	4,1	5,4	3,6	3
Ianuarie 2013	4,7	6,8	4	3,1
Februarie 2013	4,4	5,5	4,2	3,1
Martie 2013	4,2	5,5	3,8	3,2
Aprilie 2013	4,5	6,1	3,7	3,4
Mai 2013	5,7	10,0	4,0	2,4
Iunie 2013	5,5	9,2	4,5	2,0
Iulie 2013	4,3	5,9	4,6	2,0
August 2013	3,7	4,2	4,5	2,1
Septembrie 2013	3,9	5,0	4,3	2,1
Octombrie 2013	4,7	6,9	4,4	2,1
Noiembrie 2013	4,9	6,8	4,6	2,9
Decembrie 2013	5,2	7,6	4,6	2,9
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	Prețurile producției industriale					
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2009	-3	-4,5	-3,9	14	-11,1	-18,5
2010	7,9	0,7	6,2	16,1	2,3	42,9
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
2012	5,7	3,8	5,1	9,2	10	17,7
2013	3,2	1,6	3,8	-0,4	8,3	-22,2
T. I 2012	7,1	-0,5	6,4	11,8	9,4	-0,4
T. II 2012	5,8	1,3	5,3	9	10,6	-6,9
T. III 2012	5	5,1	4,1	9,9	11,3	22,3
T. IV 2012	4,8	9,5	4,4	6,5	8,7	22,7
T. I 2013	2,6	4,7	2,6	2,0	10,6	10,4
T. II 2013	3,2	1,7	3,6	0,7	8,0	2,7
T. III 2013	3,4	1,2	4,1	-1,6	7,8	-26,4
T. IV 2013	3,7	-0,2	4,6	-2,4	8,1	-28,9
T. I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

Prețurile producției industriale				
	Ritmul de creștere al IPPJ, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2012	10,4	-1,6	9,8	14,8
Februarie 2012	6,6	1,1	6	10,4
Martie 2012	6,5	-1,1	5,9	10,4
Mai 2012	5,8	-1,1	5,7	7,3
Aprilie 2012	5,7	-0,1	5	9,9
Iunie 2012	6,0	5,2	5,3	9,9
Iulie 2012	5,0	4,3	4,1	9,9
August 2012	4,8	5,4	3,9	9,9
Septembrie 2012	5,3	5,7	4,4	9,9
Octombrie 2012	5	10	4,1	9,7
Noiembrie 2012	5	7,8	4,9	4,9
Decembrie 2012	4,5	10,6	4,3	4,9
Ianuarie 2013	1,6	6,2	1,5	1,9
Februarie 2013	2,8	3,5	2,9	2,0
Martie 2013	3,4	4,5	3,5	2,0
Aprilie 2013	3,7	2,4	3,9	2,0
Mai 2013	3,0	1,7	3,5	0,0
Iunie 2013	2,9	1,1	3,4	0,0
Iulie 2013	3,3	1,4	3,8	0,0
August 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Septembrie 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Octombrie 2013	4,1	0,6	5,1	-2,4
Noiembrie 2013	3,0	1,1	3,8	-2,4
Decembrie 2013	4,0	-2,4	5	-2,4
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

Cursul valutar						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursului nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2009	11,1	15,5	6,9	1,4	6,6	1,8
2010	12,4	16,4	11,3	5,8	5,3	0,2
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-9,1	-4,9
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,6
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,5	4,9
T. I 2012	11,8	15,5	-1,8	-5,9	-4,7	-8,9
T. II 2012	11,9	15,3	2,5	-8,6	0,6	-10,0
T. III 2012	11,9	15,3	8,0	-4,6	5,4	-6,1
T. IV 2012	12,4	15,5	4,2	0,2	2,3	-1,2
T. I 2013	12,2	16,1	2,9	3,7	0,2	1,4
T. II 2013	12,4	16,4	3,9	5,7	0,2	2,2
T. III 2013	12,8	16,9	2,8	8,9	-0,6	7,6
T. IV 2013	13,0	17,7	6,1	11,3	2,1	8,5
T. I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

Cursul valutar						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
Ianuarie 2012	11,8	15,2	-3,3	-6,7	-7	-10,4
Februarie 2012	11,8	15,7	-1,1	-4,4	-4,1	-7,4
Martie 2012	11,9	15,6	-0,8	-6,5	-3,5	-9
Mai 2012	11,8	15,5	0,9	-8,1	-1,3	-9,7
Aprilie 2012	11,9	15,2	2,7	-8,7	0,1	-10,1
Iunie 2012	12,1	15,1	4,4	-9,3	2,4	-10,2
Iulie 2012	12,4	15,2	7,4	-7,8	4,7	-8,8
August 2012	12,5	15,5	9,9	-5,1	7,1	-6,6
Septembrie 2012	12,4	15,9	7	-0,7	4,2	-2,7
Octombrie 2012	12,3	15,9	3,9	-1,6	2,2	-2,8
Noiembrie 2012	12,3	15,8	5,2	-0,6	3,3	-2
Decembrie 2012	12,2	16	3,4	2,8	1,1	1,2
Ianuarie 2013	12,1	16,1	2,8	5,9	-0,2	3,2
Februarie 2013	12,1	16,2	2,5	3,1	-0,4	1,0
Martie 2013	12,3	16	3,5	2,2	1,3	0,0
Aprilie 2013	12,3	16	4,6	3,3	1,3	0,5
Mai 2013	12,3	16	4,2	5,4	0,0	1,5
Iunie 2013	12,4	16,4	3,0	8,4	-0,6	4,6
Iulie 2013	12,6	16,5	2,6	8,7	0,3	7,5
August 2013	12,4	17,0	-1,0	9,7	-3,2	8,6
Septembrie 2013	12,9	17,2	3,7	8,0	1,0	6,5
Octombrie 2013	13,0	17,8	6,4	11,8	2,5	9,2
Noiembrie 2013	13,0	17,5	5,1	10,6	1,1	7,8
Decembrie 2013	13,0	17,9	7,0	11,6	2,8	8,3
Ianuarie 2014	13,2	18,0	8,8	11,8	4,4	8,2
Februarie 2014	13,5	18,4	11,6	13,6	6,7	9,8
Martie 2014	13,5	18,7	9,6	17,1	5,2	12,4
Aprilie 2014	13,4	18,6	8,5	15,8		

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

Politica monetară					
	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2009	8849	13206,8	20942	32684,4	10456,3
2010	10107,6	15720,2	24770,7	37051,2	12115
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	14345,2
2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	17633,5
2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	23254,2
Ianuarie 2012	10280,2	16169,4	27617,0	40526,7	13643,6
Februarie 2012	10476,6	16422,4	27900,1	40960,8	13843,7
Martie 2012	10673,6	16613,3	28275,1	41016,6	14074,3
Aprilie 2012	10960,7	16742,9	28601,4	41636,4	15005,9
Mai 2012	10858,8	16903,8	28958,4	41780,4	14765,1
Iunie 2012	11243,9	17400,3	29541,1	43206,1	15082,8
Iulie 2012	11760,9	18263,2	30692,8	44752,8	15668,6
August 2012	12417,4	19124,9	32196,0	46080,8	16284,4
Septembrie 2012	12784,9	19616,7	32936,2	46770,7	16840,7
Octombrie 2012	12537,4	19443,1	33024,0	47160,0	17155,6
Noiembrie 2012	12670,7	19531,3	33590,2	47913,9	16947,5
Decembrie 2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	17633,5
Ianuarie 2013	12772,2	20180,2	35120,9	50100,8	17251,7
Februarie 2013	12902,8	20183,1	35189,5	49808,9	17437,4
Martie 2013	12892,8	19878,5	34882,4	49705,1	16914,1
Aprilie 2013	13293,0	20437,1	35740,5	50362,7	17994,7
Mai 2013	13523,0	21302,8	36690,3	51573,6	17928,0
Iunie 2013	13997,7	21746,4	37417,5	52432,0	18254,7
Iulie 2013	14867,3	22653,2	38801,1	54065,5	19309,5
August 2013	15626,0	23823,7	40454,4	56278,9	20526,6
Septembrie 2013	16155,8	24488,3	41185,2	57393,9	20887,1
Octombrie 2013	19899,0	25616,2	42843,9	59205,0	22019,9
Noiembrie 2013	16937,9	25721,9	43327,3	60707,8	22149,0
Decembrie 2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	23254,2
Ianuarie 2014	16900,7	26179,4	44349,8	62300,0	22319,2
Februarie 2014	16715,9	26279,5	44360,4	62555,9	21807,8
Martie 2014	16656,2	26522,4	44408,9	62328,5	21678,0
Aprilie 2014	17027,5	26398,7	44252,4	62481,4	22335,2

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

	Politica monetară							
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %	
Ianuarie 2012	9,5/8,5	3456,7	12,5/11,5	-	6,5/5,5	347,3	14	
Februarie 2012	8,5/6,5	3771	11,5/9,5	-	5,5/3,5	226,3	14	
Martie 2012	6,5/4,5	3847,7	9,5/7,5	-	3,5/1,5	139,6	14	
Aprilie 2012	4,5	3377,6	7,5	-	1,5	118,5	14	
Mai 2012	4,5	3576,9	7,5	-	1,5	169,6	14	
Iunie 2012	4,5	3682,4	7,5	-	1,5	268,7	14	
Iulie 2012	4,5	3503,2	7,5	-	1,5	293,3	14	
August 2012	4,5	3943,2	7,5	-	1,5	282,1	14	
Septembrie 2012	4,5	4362,6	7,5	-	1,5	217,6	14	
Octombrie 2012	4,5	3961,7	7,5	-	1,5	135,4	14	
Noiembrie 2012	4,5	3900,5	7,5	-	1,5	184,6	14	
Decembrie 2012	4,5	3650,8	7,5	-	1,5	368,9	14	
Ianuarie 2013	4,5	4298,4	7,5	-	1,5	363,8	14	
Februarie 2013	4,5	4480,7	7,5	-	1,5	252,8	14	
Martie 2013	4,5	4563,3	7,5	-	1,5	156,6	14	
Aprilie 2013	4,5	4426,6	7,5\6,5	-	1,5/0,5	225,5	14	
Mai 2013	4,5	4092,6	6,5	-	0,5	262,1	14	
Iunie 2013	3,5	3637,3	6,5	-	0,5	295,6	14	
Iulie 2013	3,5	3308,6	6,5	-	0,5	224,5	14	
August 2013	3,5	3312,9	6,5	0,3	0,5	176,3	14	
Septembrie 2013	3,5	3746,6	6,5	-	0,5	262,4	14	
Octombrie 2013	3,5	3096,8	6,5	-	0,5	257,4	14	
Noiembrie 2013	3,5	2897,6	6,5	-	0,5	184,7	14	
Decembrie 2013	3,5	2773,9	6,5	58,4	0,5	91,0	14	
Ianuarie 2014	3,5	3034,0	6,5	48,0	0,5	221,0	14	
Februarie 2014	3,5	3129,6	6,5	21,2	0,5	65,4	14	
Martie 2014	3,5	2403,4	6,5	76,7	0,5	153,4	14	
Aprilie 2014	3,5	2052,9	6,5	22,7	0,5	351,6	14	

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Finanțe publice						Presiunea fiscală, %
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)		
2009	23517,7	-8%	27354,3	5%	3836,6	32%	
2010	27550,9	17%	29328,9	7%	1778	31%	
2011	30150,5	9%	32117	10%	1958,5	31%	
2012	33526,1	11%	35364	10%	1837,9	31%	
2013	36908,5	10%	38673,1	9%	1764,6	37%	
T. I 2011	6122	10%	6640,5	3%	518,5		
T. II 2011	7524,5	10%	8368,6	15%	1362,6		
T. III 2011	7598	13%	7643,3	11%	1407,9		
T. IV 2011	8906	6%	9464,6	9%	1407,9		
T. I 2012	6582,7	8%	7363,5	11%	780,8		
T. II 2012	8744,5	16%	8898,9	6%	935,2		
T. III 2012	8613,5	13%	8486	11%	807,7		
T. IV 2012	9585,4	8%	10615,6	12%	1837,9		
T. I 2013	7521,8	14%	7598,5	3%	76,7		
T. II 2013	9196,3	5%	9569,9	8%	578,1		
T. III 2013	9090,1	6%	9283	9%	642,5		
T. IV 2013	11099,6	16%	12221,7	15%	1764,6		
T. I 2014	8413,2	12%	8483,2	12%	70		

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	Finanțe publice				
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
Ianuarie 2012	1990,9	8%	2087,6	11%	96,7
Februarie 2012	1951,2	3%	2514,7	10%	660,2
Martie 2012	2640,6	11%	2761,2	12%	23,9
Aprilie 2012	2909,8	31%	2735,9	1%	606,9
Mai 2012	2845,6	15%	3104,4	16%	865,7
Iunie 2012	2989,1	6%	3058,6	2%	935,2
Iulie 2012	2950,3	28%	3078	8%	1062,9
August 2012	2656,8	14%	2813,5	21%	1219,6
Septembrie 2012	3006,4	1%	2594,5	5%	807,7
Octombrie 2012	3030,6	19%	3108,2	16%	885,2
Noiembrie 2012	3053,8	21%	3126	16%	957,5
Decembrie 2012	3501	-9%	4381,4	7%	1837,9
Ianuarie 2013	2179,2	9%	2199,4	5%	20,2
Februarie 2013	2350,2	20%	2588,6	3%	258,6
Martie 2013	2992,4	13%	2810,5	2%	76,7
Aprilie 2013	3172,6	9%	3173,6	16%	77,7
Mai 2013	2715,6	-5%	3005,1	-3%	367,2
Iunie 2013	3308,1	11%	3391,2	11%	450,3
Iulie 2013	3177,6	8%	3305,4	7%	578,1
August 2013	2836,6	7%	2943,7	5%	685,2
Septembrie 2013	3075,9	2%	3033,9	17%	642,5
Octombrie 2013	3608,9	19%	3397,5	9%	431,8
Noiembrie 2013	3290,6	8%	3310,5	6%	451,7
Decembrie 2013	4200,1	20%	5513,7	26%	1764,6
Ianuarie 2014	2359,7	8%	2395,3	9%	35,6
Februarie 2014	2658,6	13%	2958,6	14%	274,6
Martie 2014	3394,9	13%	3129,3	11%	70
Aprilie 2014	3383,7	7%	3405,4	7%	91,7

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

	Datoria de stat									
	Datoria de stat	Datoria de stat internă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt	Datoria de stat externă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt	
Ianuarie 2012	19536,52	5898,49	0,00	597,74	5300,75	13638,03	13638,03	0,00	0,00	
Februarie 2012	19536,52	5898,49	0,00	597,74	5300,75	13638,03	13638,03	0,00	0,00	
Martie 2012	19479,04	5929,32	0,00	544,82	5384,50	13549,71	13549,71	0,00	0,00	
Aprilie 2012	19434,08	5947,73	0,00	545,87	5401,86	13486,34	13486,34	0,00	0,00	
Mai 2012	19561,80	5973,64	0,00	546,04	5427,60	13588,16	13588,16	0,00	0,00	
Iunie 2012	19905,05	5926,15	0,00	523,46	5402,69	13978,90	13978,90	0,00	0,00	
Iulie 2012	20226,20	5941,60	0,00	538,70	5402,90	14284,60	14284,60	0,00	0,00	
August 2012	20330,80	5982,40	0,00	534,80	5447,60	14348,40	14348,40	0,00	0,00	
Septembrie 2012	20529,00	6049,80	0,00	528,00	5521,80	14479,20	14479,20	0,00	0,00	
Octombrie 2012	20481,90	6075,80	0,00	530,60	5545,20	14406,10	14406,10	0,00	0,00	
Noiembrie 2012	20712,10	6135,60	0,00	545,50	5590,10	14576,50	14576,50	0,00	0,00	
Decembrie 2012	21184,73	6158,93	0,00	323,86	5835,07	15025,79	11314,63	3002,16	709,00	
Ianuarie 2013	21290,60	6224,30	0,00	318,50	5905,80	15066,30	11539,70	2835,90	690,70	
Februarie 2013	21212,55	6275,04	0,00	316,18	5958,86	14937,51	11608,65	2636,85	692,01	
Martie 2013	21163,71	6228,04	0,00	290,50	5937,54	14935,67	11640,37	2592,14	703,16	
Aprilie 2013	21136,80	6269,56	0,00	286,12	5983,44	14867,24	11545,73	2673,76	647,76	
Mai 2013	21493,72	6341,74	0,00	286,17	6055,58	15151,97	11818,57	2679,71	653,69	
Iunie 2013	21740,99	6390,89	0,00	260,89	6130,00	15350,10	11765,22	2909,98	674,89	
Iulie 2013	22110,10	6388,00	0,00	264,00	6124,10	15722,70	12419,80	2621,60	681,20	
August 2013	22419,49	6464,24	0,00	265,53	6198,71	15955,24	12983,45	2332,50	639,30	
Septembrie 2013	22822,66	6535,47	0,00	236,33	6299,14	16287,19	13220,65	2382,53	684,01	
Octombrie 2013	22907,04	6596,28	0,00	231,81	6364,48	16310,76	13264,59	2412,12	634,04	
Noiembrie 2013	23307,39	6647,09	0,00	221,11	6425,99	16660,30	13554,74	2460,18	645,38	
Decembrie 2013	23521,54	6675,79	0,00	198,43	6477,36	16845,75	13677,69	2514,26	653,80	
Ianuarie 2014	24200,80	6899,30	0,00	211,99	6687,31	17301,51	14053,56	2573,95	674,00	
Februarie 2014	24701,00	7028,72	0,00	219,47	6809,24	17672,29	14429,02	2635,54	607,72	
Martie 2014	24456,00	7006,70	0,00	194,10	6812,60	17449,30	14256,00	2600,00	593,30	
Aprilie 2014	25061,10	7079,30	0,00	208,40	6870,90	17981,80	15189,00	2192,30	600,50	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	Sectorul bancar														
	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Venituri și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %	Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valută/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2009	39915,0	33008,3	14246,5	23834,0	62,33	30,33	53,59	-0,39	-2,12	0,6	38,27	14,66	7,61	20,31	12,51
2010	42269,5	35010,8	23429,8	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,47	2,61	0,67	34,18	7,56	3,42	16,25	9,91
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	13,62	12,26
Trimestrul I 2012	50878,8	40711,2	31952,8	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
Trimestrul II 2012	53572,2	43421,0	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
Trimestrul III 2012	55791,1	45476,7	34736,0	27287,1	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78
Trimestrul IV 2012	58168,4	48155,6	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	8,44	4,68	11,98	8,32
Trimestrul I 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03
Trimestrul II 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59
Trimestrul III 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07
Trimestrul IV 2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60	12,29	7,83
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	44048,5	45672,2	66,7	33,3	46,3	1,3	8,6	0,7	34,7	5,94	4,43	11,60	8,12

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul bancar														
	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
Ianuarie 2012	49915,2	39953,8	31380,0	30245,9	63,3	32,3	46,3	3,1	16,8	0,7	31,5	7,06	4,03	14,71	8,36
Februarie 2012	50710,7	40598,2	31999,3	30483,8	64,4	31,2	46	3,6	17,8	0,7	32,1	8,04	4,2	13,9	9,86
Martie 2012	50878,8	40711,2	31952,8	30342,8	65,3	30,7	45,4	2,9	14,6	0,7	31,8	7,32	4,2	14,05	9,36
Aprilie 2012	51338,5	41039,7	32265,5	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
Mai 2012	51821,9	41540,0	32081,8	30921,5	64,4	31	44,6	2,6	13	0,7	32,3	7,5	3,92	13,98	8,09
Iunie 2012	53572,2	43421,0	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
Iulie 2012	54806,6	44542,4	33797,5	32991,7	63	32,7	45,9	2,3	11,8	0,7	32,3	7,4	4,19	13,38	7,74
August 2012	55152,6	44887,1	34335,5	33663,2	63,6	32,5	44,7	2,2	11,1	0,7	31,9	7,15	4,53	12,82	7,64
Septembrie 2012	55791,1	45476,7	34736,0	33985,7	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78
Octombrie 2012	56099,4	45693,2	34858,2	34622,5	64,7	31,4	44,3	2	10,5	0,7	32	7,72	4,5	13,00	7,64
Noiembrie 2012	56946,7	46387,8	35537,3	35243,0	67,7	32,3	43,6	1,9	10,1	0,7	31,6	7,96	4,62	12,68	7,73
Decembrie 2012	58168,4	48155,6	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	8,44	4,68	11,98	8,32
Ianuarie 2013	59960,8	49620,3	35955,6	37328,4	66,7	33,3	44,4	1,8	10,5	0,7	34,8	8,55	4,79	12,41	7,52
Februarie 2013	59270,1	49058,0	36077,0	36906,0	66,9	33,1	43,8	1,9	10,9	0,7	34,2	8,56	4,41	13,23	8,13
Martie 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03
Aprilie 2013	60798,2	50047,6	36529,4	37069,5	67,3	32,7	43,1	1,8	10,4	0,7	32	7,33	4,22	12,4	7,27
Mai 2013	61416,6	51713,6	37310,6	38050,5	66,4	33,6	42,8	1,8	10,5	0,7	32,2	7,75	4,22	12,21	7,62
Iunie 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59
Iulie 2013	66481,7	55643,4	39079,5	39198,1	67,6	32,4	40,3	1,7	9,9	0,8	30,2	7,16	4,29	12,05	7,37
August 2013	67673,8	56713,5	39263,0	40652,8	66,3	33,8	42,3	1,8	10,5	0,8	32,1	7,18	4,64	12,09	7,45
Septembrie 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07
Octombrie 2013	70177,5	58921,1	40229,3	42306,0	67,3	32,7	42,2	1,8	10,5	0,7	32,5	6,54	4,16	11,94	7,33
Noiembrie 2013	72734,3	61381,1	41242,1	43769,9	67,0	33,0	43,2	1,8	10,5	0,7	32,0	6,35	4,29	12,10	7,74
Decembrie 2013	76183,9	64752,9	42630,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	5,82	4,51	12,51	8,91
Ianuarie 2014	77327,9	65795,0	42996,4	45399,2	66,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60	12,29	7,83
Februarie 2014	77824,4	66163,2	43416,5	45840,0	67,9	32,1	45,1	1,3	8,5	0,7	34,3	5,84	4,61	11,96	8,39
Martie 2014	78744,2	66729,5	44048,5	45672,2	66,7	33,3	46,3	1,3	8,6	0,7	34,7	5,94	4,43	11,60	8,12
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43995,7	45453,2	67,4	32,6	46,5	1,3	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49	7,41

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul extern														Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Valoarea totală a schimburilor comerciale externe cu bunuri, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD		
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			
2009	4561,3	1632,2	2088,6	840,6	1283,0	490,4	667,4	125,3	3278,3	1141,8	1421,2	715,3	-1995,3	39,1	
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0	
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7	
2012	7374,8	2551,8	3332,1	1490,9	2161,8	928,0	1013,4	220,4	5213,0	1623,8	2318,7	1270,5	-3051,2	41,5	
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2	
T. I 2011	1571,8	587,1	684,2	300,5	473,6	175,9	238,8	58,9	1098,2	411,2	445,4	241,6	-624,6	43,1	
T. II 2011	1798	579,2	865,9	352,9	521,9	212,7	255,1	54,1	1276,1	366,5	610,8	298,8	-754,2	40,9	
T. III 2011	1868,8	651,8	862,7	354,3	549,4	237,8	276,2	35,4	1319,4	414	586,5	318,9	-770	41,6	
T. IV 2011	2169,5	814,6	926,5	428,4	671,9	292,9	312,9	66,1	1497,6	521,7	613,6	362,3	-825,7	44,9	
T. I 2012	1709	655,1	720,4	333,5	504,8	201,1	252,2	51,5	1204,2	454	468,2	282	-699,4	41,9	
T. II 2012	1793,5	572,1	853	368,4	537	227,3	255,8	53,9	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7	
T. III 2012	1779,5	609,8	799,4	370,3	506,6	238,8	213,1	54,7	1272,9	371	586,3	315,6	-766,3	39,8	
T. IV 2012	2092,8	714,8	959,3	418,7	613,4	260,8	292,3	60,3	1479,4	454	667	358,4	-866	41,5	
T. I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653	47,5	
T. II 2013	1897,8	592,1	881,7	424	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6	40,5	
T. III 2013	1981	631,7	907,3	442	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4	43,9	
T. IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1	45,1	
T. I 2014	1791,4	565,2	868	358,2	573,2	181	318,9	73,3	1218,2	384,2	549,1	284,9	-645,0	47,1	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorilor.

Perioada	Sectorul extern													Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Valoarea totală a schimburilor comerciale externe cu bunuri, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ian 2012	486,4	193,9	191	101,5	147,5	54,3	74,8	18,4	338,9	139,6	116,2	83,1	-191,4	43,5
Feb 2012	546,9	228	228,8	90,1	157,9	65,9	77	15	389	162,1	151,8	75,1	-231,1	40,6
Mar 2012	675,7	233,2	300,6	141,9	199,4	80,9	100,4	18,1	476,3	152,3	200,2	123,8	-276,9	41,9
Apr 2012	608,2	196,6	282,4	129,2	181,6	77,8	84,3	19,5	426,6	118,8	198,1	109,7	-245	42,6
Mai 2012	604,6	187,7	293	123,9	176,5	72,5	85,7	18,3	428,1	115,2	207,3	105,6	-251,6	41,2
Iun 2012	580,7	187,8	277,6	115,3	178,9	77	85,8	16,1	401,8	110,8	191,8	99,2	-222,9	44,5
Iul 2012	579,6	198,5	271,6	109,5	163	79	69,1	14,9	416,6	119,5	202,5	94,6	-253,6	39,1
Aug 2012	563,2	194,5	250,6	118,1	156,6	75,8	63,4	17,4	406,6	118,7	187,2	100,7	-250	38,5
Sept 2012	636,7	216,8	277,2	142,7	187	84	80,6	22,4	449,7	132,8	196,6	120,3	-262,7	41,6
Oct 2012	707,2	230,7	333,6	142,9	210,2	94,8	97,4	18	497	135,9	236,2	124,9	-286,8	42,3
Noi 2012	693,8	234,7	329	130,1	215,9	91,2	103,3	21,4	477,9	143,5	225,7	108,7	-262	45,2
Dec 2012	691,8	249,4	296,7	145,7	187,3	74,8	91,6	20,9	504,5	174,6	205,1	124,8	-317,2	37,1
Ian 2013	513,6	192,8	208,8	112	165,4	63,7	82,3	19,4	348,2	129,1	126,5	92,6	-182,8	47,5
Feb 2013	607,3	220,2	262,3	124,8	200,8	79	89,9	31,9	406,5	141,2	172,4	92,9	-205,7	49,4
Mar 2013	711,5	260,2	302,7	148,6	223,5	103,6	88,1	31,8	488	156,6	214,6	116,8	-264,5	45,8
Apr 2013	679,1	207,8	315,9	155,4	193	70,6	88	34,4	486,1	137,2	227,9	121	-293,1	39,7
Mai 2013	577,8	173,3	272,6	131,9	168	62,7	77,8	27,5	409,8	110,6	194,8	104,4	-241,8	41,0
Iun 2013	640,9	211	293,2	136,7	185,6	75	85,3	25,3	455,3	136	207,9	111,4	-269,7	40,8
Iul 2013	680,8	217,5	316,1	147,2	204,8	79,4	95	30,4	476	138,1	221,1	116,8	-271,2	43,0
Aug 2013	647,3	209,1	291,2	147	202,9	76,7	93,7	32,5	444,4	132,4	197,5	114,5	-241,5	45,7
Sept 2013	652,9	205,1	300	147,8	197,1	78,3	87,1	31,7	455,8	126,8	212,9	116,1	-258,7	43,2
Oct 2013	707,8	220,5	343,5	143,8	227,5	79,1	116,4	32	480,3	141,4	227,1	111,8	-252,8	47,4
Noi 2013	742,1	225,4	362,7	154	255	84,6	131,8	38,6	487,1	140,8	230,9	115,4	-232,1	52,4
Dec 2013	759,6	252,6	340,4	166,6	204,7	70,5	101,9	32,3	554,9	182,1	238,5	134,3	-350,2	36,9
Ian 2014	490,3	181,6	217,6	91,1	170,8	56,1	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,7	53,5
Feb 2014	603,9	191,3	290,1	122,5	188,2	59,5	105,5	23,2	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5	45,3
Mar 2014	697,2	192,3	360,3	144,6	214,2	65,4	121,2	27,6	483	126,9	239,1	117	-268,8	44,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorilor.

Perioada	Sectorul extern															Creșterea exportului net, %
	Ritmii anual de creștere a schimburilor comerciale externe cu bunuri, %					Ritmii anual de creștere a exporturilor,					Ritmii anual de creștere a importurilor,					
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	
2009	-29,7	-30,8	-28,6	-30,2	-19,4	-21,3	-18,6	-15,3	-33,1	-34,3	-32,5	-32,3	-39,7			
2010	18,3	15,2	16,5	28,8	20,1	27,2	9,2	50,5	17,6	10,1	19,9	25,0	16,0			
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	28,6			
2012	-0,4	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	0,9	-6,4	2,8	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6			
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	66,9	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4			
T. I 2011	47,5	45,7	48,8	47,8	56,6	52,2	55,3	77,9	43,9	43,1	45,6	42,0	35,5			
T. II 2011	47,7	55,1	49,9	32,6	71,5	73,6	77,5	41,6	39,8	46,1	40,8	31,1	24,0			
T. III 2011	39,3	45,4	37,5	33,4	44,3	56,0	54,9	-29,3	37,4	40,0	30,6	48,0	32,8			
T. IV 2011	22,4	24,1	20,6	23,2	21,3	25,4	23,6	-1,6	22,9	23,4	19,1	29,2	24,2			
T. I 2012	8,7	11,6	5,3	11,0	6,6	14,3	5,6	-12,6	9,7	10,4	5,1	16,7	12,0			
T. II 2012	-0,3	-1,2	-1,5	4,4	2,9	6,9	0,3	-0,4	-1,5	-5,9	-2,2	5,3	-4,6			
T. III 2012	-4,8	-6,4	-7,3	4,5	-7,8	0,4	-22,8	54,5	-3,5	-10,4	0,0	-1,0	-0,5			
T. IV 2012	-3,5	-12,3	3,5	-2,3	-8,7	-11,0	-6,6	-8,8	-1,2	-13,0	8,7	-1,1	4,9			
T. I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,8	22,5	3,2	61,4	3,2	-6,0	9,7	7,2	-6,6			
T. II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,4	-1,8	61,8	7,5	11,3	5,6	7,1	11,8			
T. III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,8	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1	0,7			
T. IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,9	-3,6			
T. I 2014	-2,2	-16,0	12,2	-7,1	-2,8	-26,5	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorilor.

Perioada	Sectorul extern														Creșterea exportului net, %
	Ritmii anual de creștere a schimburilor comerciale externe cu bunuri, %				Ritmii anual de creștere a exporturilor, %				Ritmii anual de creștere a importurilor, %				Total		
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			
Ian 2012	16,0	19,1	10,2	22,1	9,7	27,8	7,0	-16,4	19,0	16,0	12,4	36,0	27,3		
Feb 2012	5,8	19,0	0,7	-8,1	-1,9	16,4	-8,4	-26,1	9,3	20,1	6,0	-3,3	18,6		
Mar 2012	6,3	0,2	6,0	18,8	11,9	5,3	18,4	9,0	4,1	-2,3	0,7	20,4	-0,9		
Apr 2012	1,9	-2,0	-1,4	17,6	3,3	9,9	-4,7	18,2	1,3	-8,5	0,1	17,5	-0,1		
Mai 2012	-1,1	-0,1	-1,2	-2,2	1,7	4,0	1,7	-6,6	-2,2	-2,5	-2,4	-1,4	-4,7		
Iun 2012	-1,5	-1,5	-1,8	-0,9	3,7	6,6	4,3	-10,6	-3,7	-6,5	-4,3	0,9	-8,9		
Iul 2012	-2,7	1,2	-6,3	-0,2	-9,9	0,1	-23,5	27,4	0,4	2,0	1,5	-3,5	8,4		
Aug 2012	-7,2	-10,8	-9,3	5,4	-15,8	-1,7	-35,0	55,4	-3,4	-15,8	4,7	-0,2	6,5		
Sept 2012	-4,5	-8,8	-6,5	7,7	2,4	2,7	-8,7	79,2	-7,1	-14,8	-5,5	0,3	-12,8		
Oct 2012	4,2	-7,9	11,7	10,0	-0,5	-2,9	0,9	5,3	6,2	-11,1	16,9	10,7	11,8		
Noi 2012	-5,9	-15,5	5,1	-11,4	-11,0	-9,8	-10,9	-16,4	-3,4	-18,7	14,6	-10,4	3,9		
Dec 2012	-8,1	-12,9	-5,8	-3,9	-14,1	-20,6	-8,8	-10,7	-5,7	-9,2	-4,4	-2,7	0,1		
Ian 2013	5,6	-0,6	9,3	10,3	12,1	17,3	10,0	5,4	2,7	-7,5	8,9	11,4	-4,5		
Feb 2013	11,0	-3,4	14,6	38,5	27,2	19,9	16,8	112,7	4,5	-12,9	13,6	23,7	-11,0		
Mar 2013	5,3	11,6	0,7	4,7	12,1	28,1	-12,3	75,7	2,5	2,8	7,2	-5,7	-4,5		
Apr 2013	11,7	5,7	11,9	20,3	6,3	-9,3	4,4	76,4	13,9	15,5	15,0	10,3	19,6		
Mai 2013	-4,4	-7,7	-7,0	6,5	-4,8	-13,5	-9,2	50,3	-4,3	-4,0	-6,0	-1,1	-3,9		
Iun 2013	10,4	12,4	5,6	18,6	3,7	-2,6	-0,6	57,1	13,3	22,7	8,4	12,3	21,0		
Iul 2013	17,5	9,6	16,4	34,4	25,6	0,5	37,5	104,0	14,3	15,6	9,2	23,5	6,9		
Aug 2013	14,9	7,5	16,2	24,5	29,6	1,2	47,8	86,8	9,3	11,5	5,5	13,7	-3,4		
Sept 2013	2,5	-5,4	8,2	3,6	5,4	-6,8	8,1	41,5	1,4	-4,5	8,3	-3,5	-1,5		
Oct 2013	0,1	-4,4	3,0	0,6	8,2	-16,6	19,5	77,8	-3,4	4,0	-3,9	-10,5	-11,9		
Noi 2013	7,0	-4,0	10,2	18,4	18,1	-7,2	27,6	80,4	1,9	-1,9	2,3	6,2	-11,4		
Dec 2013	9,8	1,3	14,7	14,3	9,3	-5,7	11,2	54,5	10,0	4,3	16,3	7,6	10,4		
Ian 2014	-4,5	-5,8	4,2	-18,7	3,3	-11,9	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9	-18,7		
Feb 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9	10,6		
Mar 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-36,9	37,6	-13,2	-1,0	-19,0	11,4	0,2	1,6		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorilor.

Perioada	Sectorul extern					
	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (p.s.a.p.=100), %
2009	80,6	66,9	87,0	89,0	93,0	75,0
2010	120,1	117,6	103,0	103,0	117,0	114,0
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
T. I 2011	158,2	144,0	109,0	110,0	145,0	131,0
T. II 2011	171,5	139,8	110,0	112,0	156,0	125,0
T. III 2011	144,3	137,4	111,0	112,0	130,0	123,0
T. IV 2011	121,3	122,9	103,0	108,0	118,0	114,0
T. I 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0
T. II 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0
T. III 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0
T. IV 2012	91,3	98,8	99,0	100,0	92,0	99,0
T. I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0
T. II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0
T. III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0
T. IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0
T. I 2014	97,2	98,0	92,0	98,0	106,0	100,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	Sectorul extern									
	Influxul net de ISD					Remiteri				
	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	Alte transferuri	Influxul de remiteri, mil. USD		
2009	441,7	98,7	171,1	711,5	842,0	1046,0	9,3	1897,3		
2010	161,6	-11,6	58,3	208,3	563,4	635,2	12,1	1210,8		
2011	157,0	14,6	36,4	207,9	743,0	608,5	12,1	1363,5		
2012	143,9	86,7	57,6	288,2	899,0	701,4	14,3	1614,7		
2013	144,6	-11,0	41,6	175,1	1012,5	773,8	15,9	1802,3		
T. I 2011	31,6	8,5	28,1	68,2	164,4	146,0	3,0	313,4		
T. II 2011	22,4	38,0	13,4	73,8	229,7	175,7	3,5	408,8		
T. III 2011	36,3	21,8	5,1	63,2	258,9	191,9	3,7	454,4		
T. IV 2011	53,6	18,4	11,0	83,0	246,1	187,8	4,3	438,1		
T. I 2012	39,1	3,6	-7,1	35,6	190,7	164,7	3,9	359,3		
T. II 2012	56,5	-4,1	-3,7	48,7	253,9	192,6	3,8	450,4		
T. III 2012	-4,2	1,7	47,5	45,0	280,7	208,6	4,0	493,3		
T. IV 2012	53,1	-12,2	4,9	45,9	287,2	207,8	4,2	499,2		
T. I 2013	50,6	-0,3	2,3	52,7	214,2	184,7	3,7	402,5		
T. II 2013	28,0	13,6	28,4	70,0	281,5	207,5	3,8	492,7		
T. III 2013	34,5	1,1	12,2	47,8	315,6	231,4	3,6	550,7		
T. IV 2013	48,3	-5,0	17,5	60,8	303,5	237,4	4,2	545,1		
T. I 2014	42,8	-8,7	-17,2	16,9	202,2	185,8	3,3	391,4		

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul extern													
	Cresțerea anuală a exportului de bunuri a principalilor parteneri comerciali, %					Cresțerea anuală a importului de bunuri a principalilor parteneri comerciali, %								
	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	
2009	-22,5	-18,0	-23,6	-20,7	-18,2	-35,7	-40,6	-22,9	-26,0	-23,6	-26,2	-35,4	-34,3	-46,8
2010	22,1	21,1	9,8	17,2	21,8	32,1	29,4	21,5	22,7	9,8	17,8	13,9	29,6	33,9
2011	19,7	15,8	15,9	20,7	27,3	30,3	33,0	19,3	15,1	15,9	18,6	23,4	30,2	35,6
2012	0,1	4,4	-7,0	0,0	-8,2	1,4	0,1	0,4	3,1	-7,0	-3,9	-8,2	3,6	2,5
2013	2,1	2,2	3,2	6,6	13,8	-1,1	-7,6	1,4	-0,2	3,2	-3,4	4,6	2,2	-9,1
T. I 2011	22,8	18,3	17,3	26,1	38,7	22,8	48,8	22,6	18,8	17,3	24,3	25,2	42,5	56,9
T. II 2011	24,9	17,8	26,6	28,1	34,9	37,3	37,0	24,3	16,7	26,6	26,5	32,5	42,9	43,9
T. III 2011	22,2	17,4	19,4	19,6	29,4	33,7	29,6	20,7	13,7	19,4	20,3	28,3	24,7	29,9
T. IV 2011	10,3	10,3	2,1	11,0	10,2	27,4	21,9	10,8	11,8	2,1	5,2	9,8	18,3	21,3
T. I 2012	5,2	8,6	-2,1	3,6	-4,7	16,3	5,1	5,7	8,4	-2,1	2,1	-2,9	12,1	3,1
T. II 2012	-1,0	5,4	-11,5	-0,9	-9,2	-1,5	0,3	-1,2	3,7	-11,5	-7,9	-10,4	-1,2	9,9
T. III 2012	-4,1	1,1	-11,2	-2,8	-14,3	-3,5	0,2	-3,3	0,0	-11,2	-7,8	-12,3	2,5	1,2
T. IV 2012	0,7	2,8	-2,9	0,3	-4,3	-3,2	-4,3	0,9	0,7	-2,9	-1,5	-6,6	2,8	-3,2
T. I 2013	0,2	0,5	-2,4	4,3	5,5	-5,0	-5,7	-0,4	-2,6	-2,4	-6,5	-0,3	5,7	-6,1
T. II 2013	1,1	1,6	2,2	9,0	9,4	-3,4	-11,7	0,9	-1,1	2,2	-3,9	-2,4	3,6	-21,9
T. III 2013	3,3	2,8	6,7	7,2	21,6	4,2	-9,2	2,8	1,9	6,7	-1,5	11,1	1,0	-0,8
T. IV 2013	3,7	3,8	6,7	6,0	18,9	-0,2	-3,8	2,2	1,1	6,7	-1,4	9,8	-0,5	-7,1
T. I 2014	1,3	2,6	7,1	1,1	14,2	-1,8	-6,9	1,7	1,8	7,1	1,9	13,7	-6,8	-20,5

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor OMC.

Perioada	Sectorul extern													
	Cresțerea anuală a exportului de bunuri principalelor parteneri comerciali, %						Cresțerea anuală a importului de bunuri principalelor parteneri comerciali, %							
	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina		
Ian 2012	3,4	7,0	0,5	7,1	-1,9	30,9	14,6	3,7	9,7	0,5	2,2	4,7	18,6	6,2
Feb 2012	9,1	12,8	1,3	3,5	-3,5	15,1	5,0	12,1	9,8	1,3	7,2	-0,8	14,1	5,8
Mar 2012	0,6	6,5	-7,0	1,2	-7,9	7,3	-2,2	1,0	6,0	-7,0	-2,8	-9,8	6,5	-1,6
Apr 2012	-1,1	2,7	-9,5	-1,9	-6,0	-1,7	3,4	-0,6	6,2	-9,5	-5,7	-7,5	-0,8	15,3
Mai 2012	0,1	5,6	-12,1	-2,1	-7,7	4,7	9,5	-0,5	5,0	-12,1	-8,9	-11,0	0,0	12,0
Iun 2012	-2,7	6,1	-12,9	1,5	-13,6	-7,3	-11,1	-4,6	0,2	-12,9	-9,6	-12,4	-2,7	2,7
Iul 2012	-4,1	0,9	-10,2	-1,6	-15,1	-1,7	7,5	-2,2	3,0	-10,2	-10,9	-13,3	8,2	10,3
Aug 2012	-5,3	1,5	-11,7	-1,3	-12,5	-7,3	0,9	-5,7	-0,7	-11,7	-8,8	-10,1	-0,5	0,9
Sept 2012	-3,7	1,0	-11,6	-5,1	-15,0	-1,5	-7,1	-3,4	-2,1	-11,6	-4,0	-13,5	0,0	-6,5
Oct 2012	3,0	1,9	2,0	4,8	-4,2	0,0	7,2	3,6	3,6	2,0	3,4	1,9	7,3	1,7
Noi 2012	-0,1	3,5	-4,4	0,1	-4,1	-4,0	-5,2	-0,3	2,2	-4,4	-5,3	-13,6	-1,0	-10,4
Dec 2012	-0,8	3,0	-6,8	-3,8	-4,8	-5,4	-13,6	-1,1	-3,9	-6,8	-3,3	-8,1	2,4	-1,0
Ian 2013	7,6	4,5	5,3	9,5	10,1	-2,2	-3,8	7,6	1,0	5,3	2,7	5,1	12,4	-5,0
Feb 2013	-2,2	-0,1	-3,2	2,3	11,1	-7,3	7,9	-5,0	-0,7	-3,2	-8,1	2,3	6,8	-7,3
Mar 2013	-1,6	-2,5	-8,3	1,7	-3,2	-5,0	-7,5	-4,1	-7,8	-8,3	-13,2	-6,7	0,3	-6,1
Apr 2013	4,6	1,6	3,9	13,6	14,8	-1,4	4,6	4,5	0,7	3,9	-3,1	4,3	12,4	-8,1
Mai 2013	0,1	1,4	-1,1	8,7	2,3	-10,3	-20,9	-2,0	-0,8	-1,1	-5,6	-8,8	-5,7	-33,5
Iun 2013	0,6	1,7	4,0	4,7	11,8	2,2	-12,6	-0,5	-3,6	4,0	-2,4	-2,2	4,4	-23,6
Iul 2013	5,1	4,9	8,9	11,2	27,3	5,9	-9,5	5,3	2,4	8,9	4,3	19,6	2,7	-5,9
Aug 2013	2,9	3,1	3,0	2,7	16,6	2,9	-10,8	0,6	-0,9	3,0	-5,2	5,9	-4,3	-6,7
Sept 2013	2,5	0,2	7,7	7,1	20,6	3,8	-6,7	2,4	3,4	7,7	-2,8	8,2	5,1	7,9
Oct 2013	4,7	6,4	5,8	6,9	18,5	-5,6	-9,5	2,3	3,2	5,8	-2,5	6,5	-3,2	-3,9
Noi 2013	3,5	4,7	3,9	2,4	12,8	3,1	-6,4	-0,2	-2,9	3,9	-1,5	11,4	-1,4	-6,7
Dec 2013	4,6	0,9	10,8	8,8	27,3	1,8	5,4	4,1	3,1	10,8	0,6	12,5	3,0	-9,7
Ian 2014	3,0	3,6	5,3	1,1	8,0	1,6	-14,3	0,9	-0,2	5,3	-1,2	6,5	-5,2	-11,4
Feb 2014	0,5	0,2	6,4	3,3	14,9	-12,7	-12,0	2,0	-0,4	6,4	0,4	16,8	-9,4	-23,5
Mar 2014	1,9	3,8	10,5	-0,5	19,4	5,4	-6,9	2,9	6,5	10,5	6,9	17,3	-5,7	-24,7
Apr 2014	2,3	3,4	7,0	-2,8	8,3	6,7	-16,2	1,1	5,3	7,0	2,0	8,8	-8,7	-30,2

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor OMC.

Perioada	Mediul de afaceri	
	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2009	7220	3274
2010	6488	3177
2011	6740	3430
2012	6273	3218
2013	6231	2808
Trimestrul I 2011	1931	797
Trimestrul II 2011	1629	965
Trimestrul III 2011	1543	861
Trimestrul IV 2011	1637	807
Trimestrul I 2012	1757	852
Trimestrul II 2012	1499	760
Trimestrul III 2012	1378	845
Trimestrul IV 2012	1639	761
Trimestrul I 2013	1797	700
Trimestrul II 2013	1509	668
Trimestrul III 2013	1379	657
Trimestrul IV 2013	1546	783
Ian 2013	574	233
Feb 2013	627	212
Mar 2013	596	255
Apr 2013	609	282
Mai 2013	415	182
Iun 2013	485	204
Iul 2013	505	260
Aug 2013	435	229
Sept 2013	439	168
Oct 2013	515	293
Noiem 2013	524	203
Dec 2013	507	287

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

		Situția demografică															
		Decedați în vârstă sub 1 an		Decedați		Născuți-vii		Numărul populației prezentă (mii locuitori) la începutul anului		Numărul populației stabilă (mii locuitori) la începutul anului		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
		la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul născuți-vii - total (pers.)	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori	la 1000 locuitori
TOTAL 2005		12,4	468	12,4	44689	10,5	37695	3386,0	3600,4	-6994	27187	7,6	14521	4,0			
TOTAL 2006		11,8	442	12,0	43137	10,5	37587	3395,6	3589,9	-5550	27128	7,6	12594	3,5			
TOTAL 2007		11,3	428	12,0	43050	10,6	37973	3432,8	3581,1	-5077	29213	8,2	13923	3,9			
TOTAL 2008		12,2	473	11,8	41948	10,9	39018	3424,4	3572,7	-2930	26666	7,5	12601	3,5			
TOTAL 2009		12,1	493	11,8	42139	11,4	40803	3419,4	3567,5	-1336	26781	7,5	11884	3,3			
TOTAL 2010		11,6	476	12,3	43631	11,4	10474	3415,6	3563,7	-3157	26483	7,4	11504	3,2			
TOTAL 2011		11,0	430	11,0	29234	11,0	39162	3560,4	3560,4	-72	25889	7,3	11119	3,1			
TOTAL 2012		9,8	385	11,1	39560	11,1	39435	3559,5	3559,5	-125	24262	6,8	10637	3,0			
	ianuarie	10,4	35	13,5	4089	11,2	3371			-718	1229	4,1	1115	3,7			
	februarie	7,9	66	12,9	7405	10,7	6177			-1228	2409	4,2	1854	3,2			
	martie	8,4	92	12,4	10859	10,2	8974			-1885	3899	4,4	2919	3,3			
	aprilie	9,6	122	12,1	14169	10,0	11744			-2425	4615	3,9	3726	3,2			
	mai	9,8	152	11,7	17285	10,0	14732			-2553	6646	4,5	4768	3,2			
	iunie	10,1	178	11,3	19936	10,1	17779			-2157	9014	5,1	5506	3,1			
	iulie	9,9	209	10,9	22592	10,3	21204			-1388	10927	5,3	6331	3,1			
	august	9,4	232	10,6	25105	10,4	24632			-473	14406	6,1	7097	3,0			
	septembrie	9,5	266	10,5	27907	10,5	27960			53	18039	6,8	7794	2,9			
	octombrie	9,2	294	10,6	31416	10,8	31880			464	21038	7,1	8644	2,9			
	noiembrie	9,3	325	10,7	34724	10,8	35030			306	23369	7,2	9745	3,0			
	decembrie	9,5	358	10,7	38060	10,6	37859			-201	24448	6,9	10775	3,0			
TOTAL 2013		9,5	358	10,7	38060	10,6	37859	3557,6	3557,6	-201	24448	6,9	10775	3,0			
	ianuarie	11,0	99	12,5	10956	10,2	8988			1968	4152	4,7	2957	3,4			
	februarie																
	martie																
2014																	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Piața forței de muncă																			
	Numărul persoanelor economic activă (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %					
		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural	
TOTAL 2008	1302,8	44,3	47,3	41,5	47,1	42,2	1251,0	42,5	45,2	40,1	44,5	41,0	51,7	4,0	4,6	3,4	5,5	2,7	
TOTAL 2009	1265,3	42,8	46,2	39,7	47,4	39,3	1184,4	40,0	42,6	37,7	43,6	37,4	81,0	6,4	7,8	4,9	8,0	5,0	
TOTAL 2010	1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4	
TOTAL 2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2	
T1																			
Ianuarie																			
Februarie	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2	
Martie																			
T2																			
Aprilie																			
Mai	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6	
Iunie																			
T3																			
Iulie	1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8	
August																			
Septembrie																			
T4																			
Octombrie	1200,7	40,3	43,6	37,2	49,6	33,3	1129,3	37,9	40,6	35,4	46,2	31,8	71,4	5,9	7,0	4,9	7,0	4,8	
Noiembrie																			
Decembrie																			
TOTAL 2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9	
T1																			
Ianuarie																			
Februarie	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	90,8	8,1	10,2	6,0	8,2	8,0	
Martie																			
T2																			
Aprilie																			
Mai	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	60,8	4,7	5,6	3,8	6,4	3,3	
Iunie																			
Iulie																			
T3																			
August	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	51,4	3,9	4,1	3,6	5,3	2,7	
Septembrie																			
T4																			
Octombrie	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	49,3	4,1	4,8	3,3	5,2	3,0	
Noiembrie																			
Decembrie																			
TOTAL 2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1	
T1																			
Ianuarie																			
Februarie	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2	
Martie																			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

		Remunerarea muncii										Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
		Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %					
		MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	EUR	
TOTAL 2008		2529,7	243,4	165,4	122,5	143,0	133,0	108,7			108,7	
TOTAL 2009		2747,6	247,2	177,0	108,6	101,5	107,0	108,6			108,6	
TOTAL 2010		2972,2	240,4	181,2	108,2	97,3	102,4	100,7			100,7	
TOTAL 2011		3193,9	272,1	195,5	111,6	113,2	107,9	103,7			103,7	
T1	Ianuarie	3139,0	265,8	206,1	110,7	114,5	118,6	103,5			103,5	
	Februarie	3166,0	266,5	201,9	109,8	111,0	114,8	103,4			103,4	
	Martie	3273,5	276,3	209,6	109,7	110,6	117,3	104,1			104,1	
T2	Aprilie	3350,3	283,8	215,6	106,9	105,9	116,0	102,1			102,1	
	Mai	3489,8	294,2	229,1	108,5	106,1	118,8	104,2			104,2	
	Iunie	3913,5	323,8	258,4	110,0	105,5	121,0	106,1			106,1	
T3	Iulie	3574,9	289,2	234,8	109,6	102,3	118,6	105,4			105,4	
	August	3503,6	280,4	226,4	110,4	100,5	116,3	105,7			105,7	
	Septembrie	3421,5	275,7	215,1	108,3	101,2	109,1	103,2			103,2	
T4	Octombrie	3482,3	284,2	219,1	110,1	106,0	111,9	106,0			106,0	
	Noiembrie	3527,8	286,1	222,9	109,2	103,8	109,8	105,3			105,3	
	Decembrie	3888,8	318,9	243,1	104,9	101,4	102,0	100,8			100,8	
T1	Ianuarie	3413,5	281,3	212,0	108,7	105,8	102,9	104,0			104,0	
	Februarie	3380,1	279,5	208,8	106,8	104,9	103,4	102,4			102,4	
	Martie	3638,7	295,4	227,8	111,2	106,9	108,7	106,7			106,7	
T2	Aprilie	3739,7	302,9	232,9	111,6	106,7	108,0	106,8			106,8	
	Mai	3758,5	304,2	234,0	107,7	103,4	102,1	101,9			101,9	
	Iunie	3859,0	309,9	235,4	98,6	95,7	91,1	93,5			93,5	
T3	Iulie	3908,5	308,3	235,7	109,3	106,6	100,4	104,8			104,8	
	August	3832,4	300,5	225,8	109,4	107,2	99,7	105,5			105,5	
	Septembrie	3758,5	292,0	218,8	109,8	105,9	101,7	105,7			105,7	
T4	Octombrie	3785,4	290,3	213,0	108,7	102,1	97,2	103,8			103,8	
	Noiembrie	3793,6	292,7	216,7	107,5	102,3	97,2	102,5			102,5	
	Decembrie	4278,7	328,1	239,7	110,0	102,9	98,6	104,6			104,6	
T1	Ianuarie	3777,4	286,9	210,4	110,2	101,6	98,9	104,9			104,9	
	Februarie	3717,9	275,6	202,1	109,8	98,4	96,6	104,2			104,2	
	Martie	3912,4	289,5	209,6	107,3	97,8	91,8	101,5			101,5	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

		Infrapecțiuni												Infrapecțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)											
		Infrapecțiuni contra patrimoniului (cauze)								Infrapecțiuni contra sănătății publice și convecțiunii sociale (cauze)		Infrapecțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrapecțiuni economice (cauze)											
Infrapecțiuni înregistrate – total, (cauze)		Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaaj	Total	Infrapecțiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total									
TOTAL 2008	24788	1680	233	385	474	306	474	306	12540	9642	175	986	870	135	64	2382	2126	242	50	3015	266	177	943	772	
TOTAL 2009	25655	1667	240	369	402	264	402	264	12222	9136	205	1003	1066	118	52	2065	1879	168	42	2452	251	292	927	767	
TOTAL 2010	33402	1892	265	416	557	368	557	368	18104	13646	185	1204	1841	395	64	1983	1794	204	23	1053	170	376	1122	955	
TOTAL 2011	35124	1799	216	360	461	291	461	291	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152	
TOTAL 2012	36615	1755	223	325	617	360	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284	
T1		lanuarie																							
		Februarie	362	49	67	141	82	3988	3012	49	297	354	102	7	468	386	192	6	464	46	296	315	263		
		Martie																							
		Aprilie																							
T2		Mai	762	96	145	287	179	8619	6587	81	587	757	205	24	893	760	409	10	888	89	569	691	585		
		Iunie																							
		Iulie																							
T3		August	1222	151	228	448	273	13239	10128	127	872	1136	339	43	1336	1169	668	15	1416	127	933	1054	888		
		Septembrie																							
T4		Octombrie																							
		Noiembrie	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284		
		Decembrie																							
T1		lanuarie	8250	326	55	66	154	4630	3535	47	267	424	182	17	308	274	317	7	224	30	84	383	341		
		Februarie																							
		Martie																							
T2		Aprilie	18098	767	114	140	306	172	10004	7563	83	550	1002	378	39	568	663	14	492	68	188	784	694		
		Mai																							
		Iunie																							
T3		Iulie	27320	1175	150	220	455	258	14624	11037	121	829	1513	494	67	951	850	17	724	103	256	1151	1025		
		August																							
		Septembrie																							
T4		Octombrie	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	20	1002	151	344	1625	1444		
		Noiembrie																							
		Decembrie																							
TOTAL 2013	38157	1647	215	324	608	349	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444	
		lanuarie																							
		Februarie	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352	
		Martie																							

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Redactor: Lucia CUTASEVICI
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 14.07.2014. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 7,1. Coli editoriale 8,1. Com. 15.
Complexul-Editorial al INCE, 2014